

แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา:

กรณีศึกษาโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

นางสาวพีรญา วิสุทธิจันทระกุล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR) are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

GUIDELINES OF MAHORI ENSEMBLE REHEARSAL IN SECONDARY SCHOOL: A CASE STUDY OF SUANKULARB WITTAYALAI SCHOOL BANGKOK

Miss Peranya Visitchantaragoon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Music Education

Department of Art Music and Dance Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2015

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา:

กรณีศึกษาโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวพีรญา วิสุทธิจันทระกุล

สาขาวิชา

ดนตรีศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์

.....คณบดีคณะครุศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.บัญชา ชลาภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ณรุทธ์ สุทธจิตต์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุพร สีม่วง)

พิธีญา วิสิฐจันทรกุล : แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา:
กรณีศึกษาโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร (GUIDELINES OF MAHORI
ENSEMBLE REHEARSAL IN SECONDARY SCHOOL: A CASE STUDY OF
SUANKULARB WITTAYALAI SCHOOL BANGKOK) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ.
ดร.ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์, 180 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษาของ
โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร และนำเสนอแนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว
ระดับมัธยมศึกษา ประชากร คือ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ที่ได้รับรางวัลถ้วย
พระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในปี พ.ศ. 2544-2546 ผู้ให้ข้อมูล
ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ผู้ควบคุมวง ผู้ปรับวง นักเรียน และคณะกรรมการตัดสิน เครื่องมือที่ใช้ในการ
วิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการฝึกซ้อม แบบวิเคราะห์ผลงานการ
บรรเลงเชิงประจักษ์ และแบบวิเคราะห์แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา
วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า วิธีการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสวน
กุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ใช้วิธีการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เท่าเทียมกันโดยให้
ความสำคัญกับคุณภาพของเสียง ความพร้อมเพรียง และมารยาทในการบรรเลงวงมโหรี

แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา ควรใช้แนวทางในการคัดเลือก
นักเรียนที่มีคุณภาพ มีการวางแผนรายละเอียดในการฝึกซ้อมให้ครอบคลุมเนื้อหาดนตรี และทักษะ
การบรรเลงดนตรี นอกจากนี้ยังควรจัดสภาพการฝึกซ้อมที่หลากหลาย และมีการประเมินการฝึกซ้อม
ก่อน ระหว่าง และหลังการฝึกซ้อมร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

ภาควิชา ศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา ลายมือชื่อนิสิต

สาขาวิชา ดนตรีศึกษา ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

ปีการศึกษา 2558

5783346927 : MAJOR MUSIC EDUCATION

KEYWORDS: GUIDELINES / REHEARSAL / MAHORI ENSEMBLE / SECONDARY SCHOOL

PERANYA VISITCHANTARAGOON: GUIDELINES OF MAHORI ENSEMBLE REHEARSAL IN SECONDARY SCHOOL: A CASE STUDY OF SUANKULARB WITTAYALAI SCHOOL BANGKOK. ADVISOR: ASST. PROF. YOOTHANA CHUPPUNNARAT, Ph.D., 180 pp.

The purposes of this research were to study the rehearsal of Mahori ensemble in secondary school of Suankularb Wittayalai School Bangkok and to propose guidelines of Mahori ensemble rehearsal in secondary school. The population was Suankularb Wittayalai School Bangkok holding Her Royal Highness Princess Sirinthorn's Cup Award in 2001 to 2003. The data were collected from administrator, advisor teachers, conductor, students and committees. Research tools consisted of documents analysis form, interview forms, observation form, performing analysis form and guidelines of Mahori ensemble rehearsal in secondary school analysis form. The data were analyzed by using content analysis with descriptive presentation on the study results.

Results of the research study found that the method of Mahori rehearsal in secondary school of Suankularb Wittayalai School Bangkok developed the ability of learners to achieve equality by focusing on the quality of the sound, the unison of the band and the manners of Mahori ensemble.

Guidelines of Mahori ensemble rehearsal in secondary school proposed to instructor choose the most qualified students, designed the details of rehearsal plan to cover music contents and music skills. There were also providing a variety of rehearsals and evaluating training sessions before, during and after rehearsals between instructors and learners.

Department: Art Music and Dance Student's Signature

Education Advisor's Signature

Field of Study: Music Education

Academic Year: 2015

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างสูงจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุพธนา ฉัปปวรรณรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มา โดยตลอด นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความกรุณาจากคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.ณรุทธ์ สุทธจิตต์ ประธานกรรมการ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุพร สีม่วง กรรมการ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น จึงขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

กราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่อบรมสั่งสอน และถ่ายทอดวิชาความรู้จนประสบผลสำเร็จ

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจแก้ไขเครื่องมือในการวิจัยให้สำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี และขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน ได้แก่ ผู้บริหารระดับหมวดวิชา อาจารย์ผู้ควบคุมวง ผู้ปรับวง และนักเรียนผู้บรรเลงวงมโหรีเครื่องเดี่ยวในปี พ.ศ.2544-2546 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการตัดสิน “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ที่กรุณาให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ และให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้กรุณามอบทุนอุดหนุนการศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง กับความเป็นไทยในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ ทุกคนที่ได้ให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในการช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ตอนที่ 1 การฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว	9
1.1 เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน	9
1.2 กระบวนการฝึกซ้อม	10
ตอนที่ 2 การประกวดดนตรีไทยระดับมัธยมศึกษา รายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”	15
2.1 ความเป็นมาโดยสังเขป	15
2.2 หลักการและวัตถุประสงค์.....	16
2.3 ประเภทของการประกวด และคุณสมบัติของผู้เข้าประกวดวงมโหรีเครื่องเดี่ยว	17
2.4 รางวัลประเภทการบรรเลงรับร้องวงมโหรีเครื่องเดี่ยว	18

2.5 สถิติการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการจัดทำหนังสือ 25 ปี ประลองเพลง ประเลงมโหรี, 2558).....	19
2.6 ความสำเร็จจากการฝึกซ้อมของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร.....	20
ตอนที่ 3 ทฤษฎีทางการศึกษาของสไตเนอร์ (Steiner, 1988)	28
3.1 ความหมายและองค์ประกอบ.....	28
3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีทางการศึกษาของสไตเนอร์กับแนวทางในการฝึกซ้อมมโหรีเครื่องเดี่ยว	29
ตอนที่ 4 การศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study).....	30
4.1 ความหมายของการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study)	30
ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31
5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกซ้อมมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา	31
5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนดนตรี	33
ตอนที่ 6 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	36
ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	37
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	40
ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	40
ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
แผนการดำเนินการวิจัย	44
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
ตอนที่ 1 การฝึกซ้อมมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร	45
1.1 เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน	46

1.2 กระบวนการฝึกซ้อม	51
ตอนที่ 2 แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเตี้ยระดับมัธยมศึกษา.....	90
2.1 แนวทางสำหรับผู้สอน (T).....	91
2.2 แนวทางสำหรับผู้เรียน (S)	106
2.3 แนวทางการจัดหลักสูตร สาระ หรือเนื้อหา (C).....	111
2.4 แนวทางการจัดบริบทหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน (X).....	119
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	129
สรุปผลการวิจัย.....	130
อภิปรายผลการวิจัย.....	133
ข้อเสนอแนะ.....	140
ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย.....	140
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	141
รายการอ้างอิง	142
ภาคผนวก.....	146
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	180

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 2.1 สถิติการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”	19
ตารางที่ 2.2 ข้อมูลนักเรียนผู้บรรเลงวงมโหรีเครื่องเดี่ยวในปัจจุบัน.....	24
ตารางที่ 4.1 ข้อค้นพบจากการศึกษาเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน.....	50
ตารางที่ 4.2 รายชื่อนักเรียนผู้บรรเลงวงมโหรีเครื่องเดี่ยวโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร รายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ปี พ.ศ. 2544-2546	83
ตารางที่ 4.3 ข้อค้นพบจากการศึกษากระบวนการฝึกซ้อม.....	85
ตารางที่ 4.4 การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation).....	89
ตารางที่ 4.5 แนวทางสำหรับผู้สอน	92
ตารางที่ 4.6 แนวทางสำหรับผู้เรียน	107
ตารางที่ 4.7 แนวทางการจัดหลักสูตร สาระ หรือเนื้อหา.....	112
ตารางที่ 4.8 แนวทางการจัดบริบทหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน	120

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 2.1 นักเรียนผู้บรรเลงวงมโหรีเครื่องเดียวในปัจจุบันร่วมบรรเลงวงมโหรี งาน “25 ปี ประลองเพลง ประเลงมโหรี” วันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ.2554.....	25
ภาพที่ 2.2 ห้องดนตรีไทยโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ปัจจุบัน	25
ภาพที่ 2.3 บรรยากาศการเรียนการสอนหลังเลิกเรียน	26
ภาพที่ 2.4 บรรยากาศการฝึกซ้อมหลังเลิกเรียน	27
ภาพที่ 2.5 บรรยากาศการฝึกซ้อมรวมวงหลังเลิกเรียน.....	27
ภาพที่ 4.1 ตัวอย่างเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษ.....	48
ภาพที่ 4.2 ฟังห้องเรียนดนตรีไทย	56
ภาพที่ 4.3 ระบบภาพ และ CCTV ห้องเรียนดนตรีไทย.....	56
ภาพที่ 4.4 ระบบมิกเซอร์.....	57
ภาพที่ 4.5 วงจุฬาสังคีต โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร.....	80
ภาพที่ 4.6 วงภูมิเขียร โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร	81
ภาพที่ 4.7 วงจุฬธีรพล โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร.....	82
ภาพที่ 4.8 ตัวอย่างบรรยากาศห้องดนตรีไทยโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร.....	127
ภาพที่ 4.9 ระบบมิกเซอร์.....	128

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ซึ่งประกอบไปด้วย ทัศนศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์ และได้มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้ผู้เรียนตามกลุ่มสาระ 8 กลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัด และความสนใจอย่างแท้จริง โดยกิจกรรมชุมนุม ชมรม หรือโครงการพิเศษด้านดนตรีไทย ก็เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมนักเรียนที่อยู่ในโครงสร้างของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตลอดปีการศึกษา ต้องมีเวลาเรียนประมาณร้อยละ 20 ของเวลาเรียนทั้งหมด บางกิจกรรมสามารถดำเนินการนอกเวลาเรียนได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) ซึ่งการจัดกิจกรรมดังกล่าวได้ส่งผลให้พัฒนาศัภยภาพของผู้เรียนทางด้านดนตรีไทยให้มีความเจริญก้าวหน้า ในการประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา ได้ใช้วิธีการประเมินผลแบบปกติในลักษณะของการประเมินผลให้ผ่านมาตรฐานการเรียนรู้แบบรายปี แต่อีกสิ่งหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงศัภยภาพของผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมชุมนุม ชมรม หรือโครงการพิเศษด้านดนตรีไทย คือ กิจกรรมภายนอกโรงเรียน โดยการใช้การประเมินผลภายนอกจากกรรมการนอกสถานศึกษา นั่นก็คือ กิจกรรมการประกวดดนตรีไทยระดับต่างๆ

ปัจจุบันสถานศึกษาหลายแห่งได้ให้ความสนใจกับการประกวดดนตรีไทยมากยิ่งขึ้น เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดแรงกระตุ้นที่ช่วยจุดประกายให้เยาวชนไทยรักที่จะเล่นดนตรีไทย และเกิดความภาคภูมิใจในความสามารถพิเศษของตัวเอง การประกวดดนตรีไทยเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ทำให้ผู้สอนสามารถมองเห็นพัฒนาการและฝีมือของนักเรียนได้ เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนขยันฝึกซ้อมมากขึ้น ทำให้รู้จักประสวงค์ในการฝึกซ้อม เพื่อผลการแสดงที่ออกมาดีเป็นที่ประทับใจแก่ผู้ชม สถานศึกษาต่างๆ มีการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยเพื่อเข้าร่วมการประกวดดนตรีไทยหลายรายการ อาทิเช่น การแข่งขันดนตรีไทยงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การประกวดบรรเลงดนตรีไทย ศรทอง มูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) โดยการสนับสนุนขององค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน การประกวดดนตรีไทยประเภทวงมโหรีระดับมัธยมศึกษา “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” โดย สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพ

และพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) ร่วมกับธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) รายการคุณพระช่วย ช่วงคุณพระประชัน และการประกวดเสรีปีพาทย์ โดยวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับศูนย์การค้าเสรีเซนเตอร์ เป็นต้น (พูนพิศ อมาตยกุล และคณะ, 2549) ซึ่งการเข้าร่วมการประกวดดนตรีไทยนั้นส่งผลต่อภาพลักษณ์ของโรงเรียน คือ เป็นการนำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียน เนื่องจากสามารถใช้ผลจากการประกวดเป็นการประเมินเชิงประจักษ์หนทางหนึ่ง เพื่อแสดงถึงภาพลักษณ์ที่ดีของสถานศึกษาได้เช่นกัน ส่งผลต่อคุณภาพของครู คือ ทำให้ครูได้รับทั้งความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับวงมโหรีเครื่องเดียว ตลอดจนส่งผลให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ได้พัฒนาศักยภาพทางทักษะดนตรีไทยให้มีความสามารถสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อนำไปสู่โอกาสในการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยต่อไป

การประกวดดนตรีไทยประเภทวงมโหรีระดับมัธยมศึกษา “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งเช่นเดียวกับกิจกรรมการประกวดดนตรีไทยประเภทต่างๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้น ซึ่งเป็นรายการการประกวดวงมโหรีระดับประเทศ ที่ดำเนินการต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีรวมระยะเวลากว่า 30 ปี โดยในสมัยปี พ.ศ.2529 สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) ตั้งแต่ยังเป็นสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.) ได้ร่วมกับธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) จัดให้มีการประกวดดนตรีไทยประเภทวงมโหรีระดับมัธยมศึกษา “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ขึ้น โดยมุ่งหวังที่จะให้เยาวชนและสถาบันการศึกษาต่างๆ หันมาสนใจในวัฒนธรรมไทยให้มากยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัว และมีการเคลื่อนไหวต่อกิจกรรมด้านนาฏศิลป์ และดนตรีไทย ตามแนวพระราชดำริในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยมีศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์พูนพิศ อมาตยกุล เป็นประธานคณะกรรมการดำเนินงานส่งเสริมกิจกรรมดนตรีไทย และมี ดร.สิริชัยชาญ พักจำรูญ เป็นที่ปรึกษา และเป็นประธานกรรมการตัดสินด้วย (ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน), 2558) อ้างถึงใน คณะทำงานจัดทำหนังสือ 25 ปี ประลองเพลง ประเลงมโหรี, 2558) ต่อมาสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงทราบว่า มีหลายโรงเรียนจำนวนมากไม่น้อยอยากส่งวงมโหรีเข้าประกวด แต่ไม่สามารถส่งเข้าประกวดได้ เพราะไม่มีเครื่องดนตรีที่จัดว่าเป็นวงมโหรีแท้ๆ สำหรับฝึกนักเรียนจึงเข้าร่วมประกวดไม่ได้ อีกทั้งยังทรงเป็นห่วงว่าการส่งเสริมของรัฐบาลคงเกิดความชุกชลัก เพราะขาดทั้งเครื่องมือ ความรู้ ขาดโอกาสที่จะฝึกฝน ที่สำคัญขาดครูที่รู้จักจริงในการที่จะสอนเด็ก เฉพาะเรื่องของมโหรีสำหรับเด็กชั้นมัธยมศึกษา จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อาจารย์ประสิทธิ์ถาวร (ศิลปินแห่งชาติ) เป็นผู้จัดทำเครื่องดนตรีครบชุดสำหรับวงมโหรีเครื่องเดียว ครบเครื่อง จำนวน 9 วง ซึ่งประกอบไปด้วยเครื่องดนตรี ได้แก่ ซอสามสาย ซอด้วง ซออู้ จะเข้ ขลุ่ยเพียงออ ระนาดเอก มโหรี ระนาดทุ้มมโหรี ซ้องมโหรี โทน รำมะนา ฉิ่ง กรับพวง โหม่ง และนักร้อง โดยจัดสร้างเครื่องดนตรีทุกชิ้นให้มีคุณลักษณะดี พร้อมด้วยมาตรฐานความเป็นมโหรีแท้ จัดส่งไปพระราชทานประจำไว้

ทุกเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ เพื่อให้โรงเรียนต่างๆ ได้ยึดเป็นแบบแผน และเพื่อให้นักเรียนได้ใช้เป็นของกลางร่วมกันในการฝึกเรียนรู้เรื่องการบรรเลงมโหรี ซึ่งประสิทธิ์ ถาวร ศิลปินแห่งชาติ (2537) ได้กล่าวถึงการประกวดดนตรีไทยประเภทวงมโหรีระดับมัธยมศึกษา “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ว่า

“งานนี้เป็นงานสนองตามพระราชดำริ และที่สำคัญบุคลากรหม่อมทรง แนะนำให้เริ่มด้วยกลุ่มนักเรียนมัธยมเป็นแกน เพราะโตพอที่จะเรียนรู้ทักษะดนตรีไทย อายุกำลังเหมาะที่จะเริ่มเป็นนักดนตรี เริ่มแสดงมีฝีมือและความสามารถอยู่ในวัยที่เหมาะสมที่จะรับการปลูกฝังต่อเนื่องไปได้โดยง่าย เมื่อความรู้ความรักเรื่องมโหรีติดตัวไปกับเด็กชั้นมัธยมศึกษา งานดนตรีย่อมจะต่อเนื่องไปถึงอุดมศึกษา เด็กมัธยมหลายคนรู้ตัวว่ารักดนตรีไทย ก็จะตัดสินใจเรียนดนตรีไทยต่อไปในระดับมหาวิทยาลัย” (ประสิทธิ์ ถาวร, 2537 อ้างถึงใน คณะทำงานจัดทำหนังสือ 25 ปี ประลองเพลง ประเลงมโหรี, 2558)

ผลการจัดประกวดดังกล่าวทำให้เกิดความตื่นตัวด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมดนตรีไทยมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังสนับสนุนให้เกิดทักษะความรู้ประสบการณ์ในวิชาชีพนักดนตรีไทยแก่ครูผู้สอนอีกด้วย รายการนี้จึงได้รับการตอบรับจากผู้เข้าร่วมประกวดเป็นอย่างดี มีการตัดสินที่มีมาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “รางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี” สามารถเป็นเครื่องยืนยันถึงความสามารถระดับประเทศของครู ผู้ปรับวง และนักเรียนได้ ซึ่งตลอดระยะเวลา 30 ปีที่ผ่านมา พบว่ามีโรงเรียนทั่วทุกภูมิภาคที่ให้ความสนใจส่งนักเรียนเข้าประกวดโดยมีสถิติคร่าวๆ เฉพาะนักเรียนและครูที่มีชื่อเข้าร่วมประกวดกว่า 3,000 คน โดยเป็นโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 116 โรงเรียน และเป็นโรงเรียนในต่างจังหวัด จำนวน 194 โรงเรียน (คณะทำงานจัดทำหนังสือ 25 ปี ประลองเพลง ประเลงมโหรี, 2558)

โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ได้เริ่มเข้าประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ครั้งแรกในครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2529 เป็นต้นมา โดยได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 1 สำหรับช่วงเวลาที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” รางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 3 สมัยต่อเนื่องกันเป็นครั้งแรก คือ ในครั้งที่ 16-18 พ.ศ. 2544-2546 โดยนักเรียนผู้บรรเลงวงมโหรีเครื่องเดียวเป็นนักเรียนที่ผ่านการทดสอบความสามารถพิเศษดนตรีไทยเพื่อเข้าศึกษาต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร และนักเรียนต่างโรงเรียนที่มีความสามารถพิเศษดนตรีไทย และมีความสนใจร่วมบรรเลงกับวงดนตรีไทยของ

โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ซึ่งนักเรียนบางส่วนที่ได้ร่วมบรรเลงในวง ได้เลือกสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทางด้านดนตรีต่อไป ในคณะครุศาสตร์หรือคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นักเรียนอีกส่วนหนึ่งที่ไม่ได้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทางด้านดนตรีก็ยังคงบรรเลงดนตรีเป็นงานอดิเรก หรือเป็นอาจารย์สอนพิเศษในสถาบันดนตรีต่างๆ เป็นต้น จากความสำเร็จดังกล่าวส่งผลให้ภาพลักษณ์ทางด้านดนตรีไทยของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร เป็นที่ประจักษ์ต่อสังคม

การได้มาซึ่งวงมโหรีเครื่องเดี่ยวที่มีประสิทธิภาพนั้น หนึ่งในปัจจัยที่สำคัญ คือ การฝึกซ้อม ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนช่วยในการสนับสนุนให้ทักษะการบรรเลงดนตรีไทยได้รับการพัฒนา โดยต้องอาศัยความพร้อมของปัจจัยในหลายด้านประกอบกัน ทั้งปัจจัยด้านครู บุคลากรหรือผู้สอนที่มีความเข้าใจ และมีความเชี่ยวชาญครอบคลุมเครื่องดนตรีไทยทั้ง 4 ประเภท ปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านเนื้อหาสาระ และปัจจัยด้านการเรียนการสอน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวทั้ง 4 ด้าน เป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎีทางการศึกษาของสไตเนอร์ (Steiner, 1988) อันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพของการศึกษาดนตรี หากขาดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งไป อาจทำให้ประสิทธิภาพของวงมโหรีในโรงเรียนยังไม่ดีเท่าที่ควรก็เป็นได้ ซึ่งหากโรงเรียนใดมีบุคลากรที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมการฝึกซ้อมต่างๆ มีครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญอย่างแท้จริง ประกอบกับการมีสถานที่ เวลาที่เอื้ออำนวย และนักเรียนมีความกระตือรือร้นในการฝึกซ้อม ย่อมส่งเสริมให้ทักษะการบรรเลงดนตรีไทยเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การฝึกซ้อมการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสม่ำเสมอ ยังช่วยให้นักเรียนเกิดความรักในดนตรีไทย ปลูกฝังความรักความสามัคคีในหมู่คณะ และยังเป็นการพัฒนาทักษะทางดนตรีไทย และความสามารถในการแสดงออกทางดนตรีไทยต่อสาธารณชนของนักเรียนได้อีกด้วย ซึ่งการฝึกซ้อมในวงมโหรียิ่งต้องมีการมีระเบียบแบบแผนมาก เพื่อให้ได้วงมโหรีที่มีประสิทธิภาพดังที่อาจารย์เจริญใจ สุนทรวาทิน ได้กล่าวไว้ว่า “เพราะดนตรีไทยเป็นสมบัติของชาติ เราจะทำเพียงบรรเลงได้นั้นไม่สมควร อย่าลืมน่าจุดหมายของดนตรีทั่วโลก คือ ความไพเราะ ไม่ใช่เพียงเพื่อให้มีดนตรีเท่านั้น” ซึ่งท่านได้ชี้ปัญหาถึงการเรียนการสอนในปัจจุบันได้อย่างชัดเจนว่า ผู้สอนบางคนขาดความเอาใจใส่ต่อการถ่ายทอดความรู้ ทำให้ผู้เรียนเองไม่เห็นความงามและคุณค่าของดนตรีไทย (รังสิพันธุ์ แฉ่งชัน, 2547)

จากความสำเร็จดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จสูงสุดในการประกวดระดับประเทศ คือ ได้รับรางวัลชนะเลิศ รางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 3 สมัยต่อเนื่องกันในช่วงระยะเวลาการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ครั้งที่ 16-18 พ.ศ. 2544-2546 เพื่อให้ได้แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา สำหรับโรงเรียนในระดับ

มัธยมศึกษาอื่นๆ ที่มีความสนใจที่จะประสบความสำเร็จเช่นเดียวกับโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นอีกหนทางหนึ่งในการสืบทอด อนุรักษ์ ส่งเสริมดนตรีไทย เพื่อเป็นประโยชน์ ต่อวงวิชาการและวงวิชาชีพต่อไป

คำถามการวิจัย

1. การฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน และกระบวนการฝึกซ้อมเป็นอย่างไร
2. แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษาที่ประสบความสำเร็จ ระดับประเทศ รางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นอย่างไร ควรมีขั้นตอน และองค์ประกอบอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study)

จากวัตถุประสงค์ข้อ 1 คือ เพื่อศึกษาการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ในช่วงเวลาที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ จากการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ครั้งที่ 16-18 พ.ศ. 2544-2546 รางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 3 สมัยต่อเนื่องกัน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต การวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์ จาก DVD บันทึกการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” รอบชิงชนะเลิศ และการวิเคราะห์แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา

3. แหล่งข้อมูลในการศึกษาประเภทข้อมูลที่เป็นตัวบุคคล จะศึกษาจากผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ผู้ควบคุมวง ผู้ปรับวง นักเรียนผู้บรรเลงวงมโหรีเครื่องเดียว ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” รางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 3 สมัยต่อเนื่องกัน และคณะกรรมการตัดสินรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ครั้งที่ 16-18 พ.ศ. 2544-2546

4. ประเด็นที่ผู้วิจัยจะศึกษา ได้แก่ การฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียวระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย

4.1 เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน รวมทั้งสิ้น 2 มิติ ได้แก่ 1. มิติด้านเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย 2. มิติด้านการคัดเลือกผู้บรรเลงในวงมโหรีเครื่องเดียว

4.2 กระบวนการฝึกซ้อม รวมทั้งสิ้น 6 มิติ ได้แก่ 1. มิติด้านการวางแผนการฝึกซ้อม 2. มิติด้านการจัดการด้านงบประมาณและอาคารสถานที่ 3. มิติด้านการปรับวงมโหรีเครื่องเดียวทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ 4. มิติด้านการประเมินความพร้อมวงมโหรีเครื่องเดียว 5. มิติด้านการปรับปรุง/พัฒนา เพื่อเตรียมความพร้อมในการประกวด 6. มิติด้านการจัดการในวันประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”

จากวัตถุประสงค์ข้อ 2 คือ เพื่อนำเสนอแนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียวระดับมัธยมศึกษาชั้น ผู้วิจัยจะทำการศึกษาโดย

1. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ใช้วิธีการจับประเด็นสำคัญที่สะท้อนสิ่งที่ต้องการ (สุภางค์ จันทวานิช, 2559)

2. นำผลการศึกษาที่ได้จากวัตถุประสงค์ข้อ 1 มาวิเคราะห์ผ่านทฤษฎีทางการศึกษาของ สไตเนอร์ (Steiner, 1988) ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยด้านผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร สาระ หรือเนื้อหา และบริบทหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน แล้วนำมาเขียนสรุปแบบบรรยายเพื่อพัฒนาเป็นแนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียวระดับมัธยมศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

แนวทาง หมายถึง เอกสารที่นำเสนอทางปฏิบัติที่ควรทำในการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียวระดับมัธยมศึกษาซึ่งประกอบไปด้วยแนวทางสำหรับผู้สอน แนวทางสำหรับผู้เรียน แนวทางการจัดหลักสูตร สาระ หรือเนื้อหา และแนวทางการจัดบริบทหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน

การฝึกซ้อม หมายถึง กระบวนการของวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษาในการฝึกซ้อม ดังนี้

1. เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน รวมทั้งสิ้น 2 มิติ ได้แก่ 1. มิติด้านเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย 2. มิติด้านการคัดเลือกผู้บรรเลงในวงมโหรีเครื่องเดี่ยว
2. กระบวนการฝึกซ้อม รวมทั้งสิ้น 6 มิติ ได้แก่ 1. มิติด้านการวางแผนการฝึกซ้อม 2. มิติด้านการจัดการด้านงบประมาณและอาคารสถานที่ 3. มิติด้านการปรับวงมโหรีเครื่องเดี่ยวทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ 4. มิติด้านการประเมินความพร้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว 5. มิติด้านการปรับปรุง/พัฒนา เพื่อเตรียมความพร้อมในการประกวด 6. มิติด้านการจัดการในวันประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”

วงมโหรีเครื่องเดี่ยว หมายถึง 1) วงดนตรีไทยที่มีเครื่องดนตรีไทยประสมวงครบทุกกลุ่ม คือ เครื่องดี เครื่องเป่า เครื่องตี และเครื่องสี 2) วงดนตรีไทยของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร รางวัลชนะเลิศ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ครั้งที่ 16-18 พ.ศ. 2544-2546 ซึ่งประกอบไปด้วยเครื่องดนตรี ได้แก่ ซอสามสาย ซอด้วง ซออู้ จะเข้ ขลุ่ยเพียงออ ระนาดเอกมโหรี ระนาดทุ้มมโหรี ซ้องมโหรี โทน รำมะนา ฉิ่ง กรับพวง โหม่ง และนักร้อง (คณะกรรมการจัดทำหนังสือ 25 ปี ประลองเพลง ประเลงมโหรี, 2558)

ระดับมัธยมศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาที่แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) ใช้เวลาเรียนตอนละประมาณ 3 ปี สำหรับนักเรียนที่อยู่ในช่วงอายุ 12 – 18 ปี ตลอดจนหมายถึงเกณฑ์การแบ่งอายุของผู้เข้าประกวดตามระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 หรือเทียบเท่า ในการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
2. ได้แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในแต่ละสถานศึกษาที่ต้องการประสบความสำเร็จในการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งรายละเอียดของข้อมูลที่ได้ดำเนินการทบทวนและศึกษาค้นคว้าออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว

1.1 เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน

1.2 กระบวนการฝึกซ้อม

ตอนที่ 2 การประกวดดนตรีไทยระดับมัธยมศึกษา “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”

2.1 ความเป็นมาโดยสังเขป

2.2 หลักการและวัตถุประสงค์

2.3 ประเภทของการประกวด และคุณสมบัติของผู้เข้าประกวดวงมโหรีเครื่องเดี่ยว

2.4 รางวัลประเภทการบรรเลงรับร้องวงมโหรีเครื่องเดี่ยว

2.5 สถิติการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ของโรงเรียน

สวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

2.6 ความสำเร็จจากการฝึกซ้อมของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 ทฤษฎีทางการศึกษาของสไตเนอร์ (Steiner, 1988)

3.1 ความหมายและองค์ประกอบ

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีทางการศึกษาของสไตเนอร์ (Steiner, 1988)

กับแนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา

ตอนที่ 4 การศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study)

4.1 ความหมายของการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study)

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตอนที่ 1 การฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว

การฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว หมายถึง กระบวนการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน และกระบวนการฝึกซ้อม ซึ่งมาจากกระบวนการวิเคราะห์ พัฒนา และถอดบทเรียนความสำเร็จของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ในช่วงเวลาที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ จากการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” รางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 3 สมัยต่อเนื่องกัน ได้แก่ การประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ครั้งที่ 16-18 พ.ศ. 2544-2546

1.1 เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) กล่าวถึง แนวปฏิบัติการรับนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำหรับโรงเรียนที่เปิดสอนเฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไว้ดังนี้

ให้นักเรียนเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จาก (1) นักเรียนทั่วไปไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 โดยให้กำหนดเกณฑ์พิจารณาคัดเลือกผู้สมัครจาก (1.1) คะแนนสอบที่ใช้ข้อสอบของโรงเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 (1.2) คะแนน O-NET ไม่เกินร้อยละ 20 โดยคำนวณคะแนนรวมจาก (1.1) คะแนนสอบที่ใช้ข้อสอบของโรงเรียน คิดคะแนนเป็นร้อยละ 80 (1.2) คะแนน O-NET 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดคะแนนเป็นร้อยละ 20 (2) นักเรียนโควตาไม่เกินร้อยละ 20

ในกรณีที่คณะกรรมการรับนักเรียนของโรงเรียน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เห็นชอบให้โรงเรียนรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ให้นักเรียนความสามารถพิเศษรวมอยู่ในร้อยละของการสอบคัดเลือก ทั้งนี้ต้องไม่เกินร้อยละ 5 ซึ่งโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายด้วย คือ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ภาคใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ภาคเหนือ จังหวัดพิษณุโลก โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดสกลนคร โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยเป็ริงวิสุทธาธิบดี จังหวัดฉะเชิงเทรา โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี โรงเรียนน่านประชาอุทิศ จังหวัดน่าน โรงเรียนอุดรพัฒนาการ จังหวัดอุดรธานี และโรงเรียนศรีธวัชวิทยาลัย จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งนี้ ในการสมัครเรียนให้นักเรียนระบุชื่อโรงเรียนที่ประสงค์จะเข้าเรียนเป็นการสำรองไว้ด้วย เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดสรรโอกาสทางการศึกษา

ปัจจุบัน โครงการรับนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยรวมอยู่ในร้อยละของการสอบคัดเลือกเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2557 ตอนหนึ่งซึ่งกล่าวไว้ว่า “ให้โรงเรียนส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษด้านต่างๆ ได้รับการศึกษาที่เหมาะสมและได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตาม

ศักยภาพ และส่งเสริมให้เด็กได้รับการศึกษาตามความถนัด ความสนใจ และเต็มตามศักยภาพ” ซึ่งโครงการดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนที่อยู่ในโครงการได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านดนตรีไทยของตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพตามความถนัดของนักเรียนแต่ละบุคคล สามารถสร้างชื่อเสียงให้กับตนเอง โรงเรียน และประเทศชาติ

นิชาภัทร อึ้งเหมอนันต์ (2558) กล่าวว่า การคัดเลือกศักยภาพของนักเรียนที่เข้าประกวดวงมโหรี ถือเป็นหัวใจสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนกระบวนการเตรียมการประกวดวงมโหรี ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่ได้มาจากการคัดเลือกนักเรียนโดยตรงจากครูเป็นหลัก อาทิ นักเรียนในชุมนุมนดนตรีไทย นักเรียนสอบเข้าความสามารถพิเศษ นักเรียนในชั้นเรียนที่เรียนรายวิชาดนตรีไทยที่มีความตั้งใจสนใจฉายแววนักดนตรีไทย ครูจะนำมาฝึกฝนให้เหมาะสมกับแต่ละเครื่องมือ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน สามารถสรุปได้ว่าโครงการรับนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยของแต่ละโรงเรียน ส่งผลให้เกิดการประสมวงดนตรีไทยในรูปแบบต่างๆ เกิดขึ้นในโรงเรียนอย่างจริงจังมากขึ้น เนื่องจากนักเรียนที่บรรเลงในวงดนตรีไทยนั้น มีความสามารถด้านทักษะดนตรีไทยโดยเฉพาะ ทำให้ผู้สอนสามารถต่อยอดและพัฒนาทักษะฝีมือในการบรรเลงรวมวงของนักเรียนได้สะดวก

1.2 กระบวนการฝึกซ้อม

การฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเตียนั้น ควรมีหลักการ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้ผู้สอนควรเป็นผู้รวบรวมความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ตามความเป็นจริงให้ ง่าย ให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น เพื่อสะดวกแก่การที่นักเรียนจะได้เข้าใจ และรับไว้ได้เพื่อนำไปสู่พัฒนาการทางดนตรีของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

นิชาภัทร อึ้งเหมอนันต์ (2558) ได้กล่าวถึงแนวทางการฝึกซ้อมดนตรีไทยไว้ว่า ในอันที่จะจรรโลงและเชิดชูดนตรีไทยมิให้เสื่อมหาย เห็นควรอย่างยิ่งที่สถาบันผู้ให้การศึกษาในด้านดนตรีไทย โดยตรง เช่น วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร ควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมบรรดาเจ้าหน้าที่ หรือบรรดาศิลปินต่างๆ ในด้านดนตรีไทยให้รู้จักแสวงหาความรู้ความคิดเพิ่มเติมขึ้นไปกว่าเดิม นอกเหนือที่จะเพียงแต่แสดงความสามารถในเชิงปฏิบัติแต่เพียงอย่างเดียว

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) กล่าวว่า การเรียนดนตรีและนาฏศิลป์ควรจัดให้มีการเรียนการสอนในลักษณะกระบวนการกลุ่มให้มากที่สุด เพื่อให้เด็กได้เรียนร่วมกัน คิดร่วมกัน ช่วยเหลือกัน ช่วยหาข้อบกพร่อง ช่วยกันปรับปรุงแก้ไข อันเป็นการฝึกให้เด็กปฏิบัติตนในสังคมย่อยๆ ของเด็กเพื่อนำไปสู่การพัฒนาลักษณะนิสัยในด้านต่างๆ และเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสทางสังคมกับผู้อื่นอย่างทั่วถึง

ครูผู้ทำการถ่ายทอดก็เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางดนตรีและการฝึกซ้อมของนักเรียนเช่นกัน เนื่องจากพฤติกรรมที่ครูแสดงออกในการสอนมีส่วนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ดังนั้นในการฝึกซ้อมดนตรีไทย ครูหรืออาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนนั้น จะต้องรู้จักการให้เวลาแก่นักเรียน นักศึกษา และรู้จักวิเคราะห์สภาพการคงอยู่หรือปรับเปลี่ยนของนักเรียนให้สอดคล้อง และตรงตามเป้าประสงค์ของหลักวิชาหรือทางเพลงนั้นๆ และต้องช่วยแก้ปัญหาและแนวทางที่ไม่ถูกส่งถูกทางให้ถูกต้องตามครรลองที่เป็นจริงด้วย (อิทธิพล ใจสมัค, 2542)

สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ประธานความเห็นส่วนพระองค์เรื่องการร้องรำทำเพลง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการฝึกซ้อมดนตรีไทยวงมโหรีเครื่องเดียวไว้ดังนี้

การจัดร้องรำทำเพลงนั้น ข้อสำคัญอยู่ที่จัดคนเล่นนั่นเอง การจะเล่นให้โครมคราม ครึกครื้นนั้นง่าย อะไรๆ ก็ใส่เข้าไปเป็นแล้ว ส่วนจะเล่นให้ดูดีฟังไพเราะนั้นแหละยากยิ่งนัก ที่แรกจะต้องพิจารณาคนที่จะมาเล่นด้วยก่อนว่าใครมีนิสัยอย่างไร ต้องจัดเครื่องเล่น ทางเล่น เรื่องเล่นให้เหมาะสมกับความสามารถแห่งตัวบุคคล นั้นแหละจึงจะได้ดี (นริศรานุวัดติวงศ์, 2546)

อิทธิพล ใจสมัค (2542) ได้กล่าวถึงการจัดวงดนตรีไทยไว้ว่า การจัดเครื่องดนตรีก็จะจัดตามความสำคัญและลักษณะทางกายภาพของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด ยังช่วยสร้างความสวยงาม และความเหมาะสมของน้ำเสียงที่เกิดจากการบรรเลง และสามารถมองเห็นทั้งวง เช่น เครื่องประเภทสายที่มีเสียงเบา ก็จะอยู่ข้างหน้าเป็นสำคัญ เครื่องประเภทตีก็จะอยู่ด้านหลังโดยคำนึงถึงบทบาทและหน้าที่ของแต่ละเครื่อง

บุญช่วย โสวัตร (2538) กล่าวว่า สิ่งที่มีประสิทธิภาพที่สุดในเรื่องของการรวมวงก็คือเสียงที่ออกมาในแต่ละเสียง มันจะต้องปรากฏขึ้นด้วยเสียงที่พร้อมกันตั้งแต่ขึ้น ลง เริ่มกรอ จนกระทั่งสิ้นสุดด้วยพร้อมกัน ลักษณะของเสียงทุกเสียงเมื่อดำเนินทำนองไปต้องพร้อมกัน ในความถี่เดียวกัน จุดไหนก็ตามที่ต้องพร้อมต้องพร้อม จุดที่ไม่พร้อมก็อิสระไป เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละเครื่องมือไป และได้กล่าวถึงการปรับวงดนตรีไทยโดยชนบทไทยไว้ดังต่อไปนี้

การปรับวงดนตรีไทยโดยชนบทไทยนั้น หมายถึง ปรับปรุง ตกแต่งการบรรเลงดนตรีไปตามแบบแผนที่วิชาการดุริยางค์ไทยได้กำหนดรูปแบบไว้เป็นมาตรฐานโดยรอบ ซึ่งได้มีการคิดค้นและรวบรวมหลักการต่างๆ ในการบรรเลงไว้อย่างละเอียด โดยเรียกสิ่งต่างๆ เหล่านี้ว่า “หลักการปรับวง” ซึ่งมีเนื้อหาสาระที่กล่าวถึงหลักและวิธีการต่างๆ ที่จะสามารถนำมาเสริมสร้างการบรรเลงให้มีรสแห่งสุนทรีย์มากยิ่งขึ้น สามารถแบ่งเป็นเรื่องใหญ่ๆ ได้ 3 เรื่อง ดังนี้

1. วิชาการที่เกี่ยวข้องกับผู้ปรับวง

ผู้ปรับวงจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถอย่างสูง มีประสบการณ์ในเรื่องของการบรรเลงและการปรับวงมากพอสมควร มีความเข้าใจในเนื้อหาสาระของหลักและวิธีการต่างๆ และสามารถนำเอาวิชาการที่เกี่ยวข้องนั้นเข้ามาดำเนินการปรับวงให้ผลของการบรรเลงนั้นปรากฏได้ตาม

เกณฑ์ที่วิชาการดุริยางคศิลป์ได้กำหนดขึ้นไว้เป็นแบบแผน รวมทั้งเสริมสร้างการบรรเลงให้มีรสแห่งสุนทรีย์มากยิ่งขึ้น

2. วิชาการที่เกี่ยวข้องกับวงดนตรีและเพลง

2.1 วิชาการที่เกี่ยวข้องกับการบรรเลงตามลักษณะของวงดนตรีจะเน้นที่บทบาทของวงดนตรีนั้นๆ ว่าใช้ในโอกาสเช่นไร

2.2 วิชาการที่เกี่ยวข้องกับการบรรเลงตามลักษณะของเพลง คือ ความเข้าใจในเรื่องของรูปแบบของเพลงที่ประพันธ์ มี 3 รูปแบบ คือ 1. ลักษณะเพลงประเภทดำเนินทำนอง 2. ลักษณะเพลงประเภทลูกล้อ ลูกชัด 3. ลักษณะเพลงประเภทบังคับทิศทาง

2.3 วิชาการที่เกี่ยวข้องกับระบบการบรรเลง คือ ระบบการบรรเลงของดนตรีไทยจะบรรเลงในแนวที่เรียกว่า “เรียวเป็นหางหนู” คือ เริ่มจากแนวที่อยู่ในระดับต่ำ แล้วเพิ่มความเร็วสูงขึ้นตามลำดับ จนกว่าจะหมดท่อนและเพลง เมื่อบรรเลงจบเพลงสามารถลงจบด้วยวิธี “ทอดลง” “ลงลูกหมัด” หรือ “ออกลูกบท” แล้วลงลูกหมัดอีกครั้งหนึ่งตามแต่ความเหมาะสม

2.4 วิชาการที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของเครื่องดนตรี คือ การวางระบบการแบ่งกลุ่มเครื่องดนตรีบรรเลงก่อนหลัง (เพลงประเภทลูกล้อลูกชัด) โดยใช้หลักการให้รวมเครื่องดนตรีที่มีเสียงแหลมเข้ากลุ่มกันเป็นพวกแรก และรวมเครื่องดนตรีที่มีเสียงทุ้มเข้าด้วยกันเป็นพวกหลัง (แบ่งเป็นกลุ่มหน้าและกลุ่มหลัง)

3. วิชาการที่เกี่ยวข้องกับผู้บรรเลง

ปัจจัยที่สำคัญของผู้บรรเลง หรือผู้ที่เป็นนักดนตรีไทย คือ การศึกษาและการฝึกฝน ผู้บรรเลงจะต้องได้รับการเรียนรู้ตามกระบวนการศึกษาตามหลักการทางวิชาการดุริยางค์ไทยทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นอกจากนั้นก็ต้องมีการฝึกฝนในด้านทักษะจนเกิดความชำนาญ จากการทำทดลองฝึกฝนของนักดนตรีตั้งแต่สมัยโบราณมาจนปัจจุบันนี้ การคิดค้นต่างๆ ได้รับการกลั่นกรองเลือกเฟ้นจนเกิดเป็นทฤษฎีฝึกฝนต่างๆ จนนับได้ว่าปัจจุบันวิชาการทางด้านดุริยางค์ไทยสามารถให้การเรียน การสอน และการฝึกฝนได้ด้วยหลักการที่มั่นคง แน่นอน และสัมฤทธิ์ผล (บุญช่วย โสวัตร, 2538)

ครูผู้ทำการถ่ายทอดจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของเครื่องดนตรีแต่ละชิ้นในวงทุกเครื่องดนตรี เพื่อที่ได้สามารถปรับวงมโหรีเครื่องเดียวได้ถูกต้องตามหลักวิชาการและมีประสิทธิภาพ ซึ่งมนตรี ตราโมท ศิลปินแห่งชาติ (2540) ได้กล่าวถึง บทบาทของเครื่องดนตรีไทยในวงมโหรีเครื่องเดียวไว้ดังนี้

ระนาดเอกมโหรี

เป็นผู้นำ บรรเลงเก็บสอดแทรกตามทำนองเพลง

ระนาดทุ้มมโหรี

บรรเลงหยอกล้อ ยั่วเย้าไปกับพวกทำลำนำ

ห้องมโหรี	เป็นหลักของพวกทำลำนำ (ดำเนินทำนอง) เดินเนื้อเพลง แต่มีลักษณะการดำเนินทำนองดีกว่าห้องวงใหญ่ปีพาทย์เล็กน้อย
ซอด้วง	บรรเลงเก็บบ้าง โหยหวนบ้างตามลำนำ
ซออู้	บรรเลงหยอกล้อ ยั่วเย้าไปกับพวกทำลำนำ
ซอสามสาย	บรรเลงคลอเสียงคนร้อง โหยหวนไปตามลำนำเก็บบ้าง
จะเข้	บรรเลงเก็บสอดแทรกตามลำนำ
ขลุ่ยเพียงออ	ดำเนินทำนองเก็บบ้าง โหยหวนบ้างตามลำนำ
โหม่ง รำมะนา	ควบคุมจังหวะหน้าทับ
ฉิ่ง	ควบคุมจังหวะย่อย และแสดงจังหวะหนักเบา
กรับ โหม่ง	ควบคุมจังหวะหนัก

การปรับวงดนตรีไทยนั้นเป็นการปฏิบัติภารกิจร่วมกันให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นจึงต้องมีหลักสำหรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกัน เริ่มตั้งแต่ลักษณะสำคัญของผู้ปรับวงในด้านความรู้ความสามารถวิชาดุริยางค์ไทย เป็นที่ยอมรับของสังคม องค์กรประกอบการปรับวง มีผู้ปรับวงซึ่งถือเป็นบุคคลสำคัญ เพลงที่ใช้ในการบรรเลง และผู้บรรเลง เรื่องของแนวเพลงที่ต้องปรับให้ถูกลักษณะที่ประพันธ์ กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างการบรรเลงและการขับร้องที่มีความกลมกลืน มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างสนิทสนม ทั้งด้านการบรรเลงและด้านน้ำหนักของเสียง การสวมส่งร้อง นอกจากนี้การฝึกซ้อมหรือการแสดงดนตรีจำเป็นต้องมีผู้สนับสนุนทางการเงินเพื่อให้กิจกรรมการฝึกซ้อมขับเคลื่อนต่อไปได้ ซึ่งหัวข้อด้านงบประมาณเป็นสิ่งที่สำคัญมากที่ต้องมีการนำเสนอโครงการให้ผู้สนับสนุนทางการเงิน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้ตัดสินใจอนุมัติงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมการฝึกซ้อมต่อไป

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2555) กล่าวถึง การเขียนโครงการแสดงดนตรี เกี่ยวกับหัวข้อในการนำเสนองบประมาณ ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 2 ส่วน คือ งบประมาณการรายรับ และประมาณการรายจ่าย

ประมาณการรายรับ ได้แก่ แหล่งที่มาของรายได้ในการดำเนินโครงการจัดแสดงดนตรี ซึ่งผู้นำเสนอโครงการควรเขียนให้เห็นชัดเจนถึงแหล่งที่มาของรายได้ โดยแบ่งเป็นข้อๆ ให้ชัดเจน พร้อมเสนอตัวเลขประมาณการรายรับจากแหล่งนั้นๆ ตามความน่าจะเป็น ไม่ควรให้ต่ำหรือสูงกว่าความเป็นจริงที่เกิดขึ้นให้มากนัก ผู้ดำเนินการจึงควรมีข้อมูลเบื้องต้นที่เชื่อถือได้ หรือมีการประมาณรายรับได้อย่างถูกต้องพอสมควร

ประมาณการรายจ่าย ได้แก่ รายละเอียดที่ผู้ดำเนินโครงการประมาณไว้ว่า ในการจัดการแสดงดนตรี มีรายจ่ายจำนวนเท่าไร ซึ่งการเขียนประมาณการรายจ่ายควรเขียนโดยแบ่ง

รายการรายจ่ายต่างๆ เป็นหมวดหมู่ตามระเบียบที่ผู้อนุมัติโครงการกำหนดไว้ทุกประการ เพื่อไม่มีปัญหาในการพิจารณาอนุมัติโครงการ ถ้าการเขียนไม่เป็นไปตามระเบียบ ผู้นำเสนอโครงการมักจะได้รับการเสนอแนะจากผู้อนุมัติโครงการให้ปรับรายการต่างๆ ให้ถูกต้อง ซึ่งเป็นการเสียเวลาในการดำเนินงาน และผู้บริหารควรให้ความร่วมมือในการจัดสรรงบประมาณ เพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการฝึกซ้อมและประกวดดนตรี เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม

ดังนั้น การดำเนินการฝึกซ้อมจะสำเร็จลงได้ หากมีการสนับสนุนด้านงบประมาณที่เพียงพอ อาทิเช่น ค่าใช้จ่ายในการฝึกซ้อมในด้านการเดินทาง ด้านวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญปรับวงมโหรี ด้านเบี้ยเลี้ยงค่าอาหารนักเรียน เป็นต้น ซึ่งแต่ละโรงเรียนได้รับงบประมาณที่แตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร มีผู้ปกครองให้การสนับสนุนด้านอาหาร และด้านสถานที่ในการฝึกซ้อมนอกเวลาราชการ ในขณะที่บางโรงเรียนในต่างจังหวัด ครูต้องใช้เงินส่วนตัวเป็นค่าใช้จ่ายในการฝึกซ้อมวงมโหรีด้วยตนเอง เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับจากการจัดสรรจากทางโรงเรียนไม่เพียงพอ

สถานที่เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ที่มีส่วนช่วยให้การดำเนินกิจกรรมการฝึกซ้อมดำเนินต่อไปได้ ไม่ว่าจะเป็นห้องดนตรีไทย ห้องประชุมโรงเรียน บ้านผู้ปกครอง เป็นต้น โดย George Elton Mayo ชาวออสเตรเลียผู้นำเสนอแนวคิดในยุคคลาสิกการบริหารเชิงมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงานของคนในสภาพต่างๆ (Mayo, 2003) ได้กล่าวว่า สภาพห้องที่มีแสงสว่างต่างกัน สภาพความชื้นของอุณหภูมิในห้อง และการจัดเวลาให้ทำงานและหยุดเป็นระยะ มีผลกระทบต่อปริมาณการผลิต นอกจากนี้ควรทำการสัมภาษณ์ ประมวลปัญหาการปฏิบัติงาน เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการแนะนำให้คำปรึกษาแก่บุคคลฝ่ายต่างๆ และสังเกตการปฏิบัติงานของบุคลากร และปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการทำงานของบุคลากร

นอกจากนี้ ใจจริง บุญเรืองรอด (2536) ได้กล่าวถึงเกณฑ์ในการเลือกสถานที่สำหรับการจัดกิจกรรมไว้ดังนี้

1. เลือกสถานที่โดยคำนึงถึงความปลอดภัย และความแข็งแรงของอาคารสถานที่
2. หาสถานที่ตั้งที่ไม่ไกลจนเกินไป เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม
3. เลือกสถานที่จัดกิจกรรมให้เหมาะสม และเอื้อต่อการจัดกิจกรรมนั้นๆ
4. เลือกสถานที่ให้เหมาะสมกับปริมาณของนักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการเข้าร่วมกิจกรรม

ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ผลผลิตการทำงานของคน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสภาพทางกายอย่างเดียว หากขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมด้วย จึงเป็นเรื่องที่ผู้จัดกิจกรรมต้องพิจารณาให้รอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว สามารถสรุปได้ว่าสิ่งสำคัญที่ทำให้การฝึกซ้อมมีประสิทธิภาพ คือ ผู้สอนต้องมีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในเรื่องของการบรรเลงและการปรับวง มีความเข้าใจในเนื้อหาสาระของหลักและวิธีการต่างๆ และสามารถนำเอาวิชาการที่เกี่ยวข้องนั้นมาออกแบบโดยสังเกตระดับความสามารถของผู้บรรเลง และปรับทางของแต่ละเครื่องดนตรีให้มีลักษณะเฉพาะเหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน โดยให้ผสมกลมกลืนไปในทิศทางเดียวกันทั้งวง นอกจากนี้ผู้บรรเลงก็นับเป็นปัจจัยที่สำคัญมาก เพราะในการบรรเลงร่วมกันเป็นวงดนตรีที่มีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยการฝึกฝนจนชำนาญ และผู้สอนต้องสามารถปรับความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ตลอดจนพฤติกรรมต่างๆ ของผู้บรรเลงให้เป็นไปในแนวทางหรือทิศทางเดียวกันได้ เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพในการบรรเลงรวมวง และต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้บริหารกับอาจารย์ผู้ควบคุมวงในการจัดสรรงบประมาณ อาคารสถานที่อีกด้วย เพื่อให้กระบวนการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวสำเร็จลงได้

ตอนที่ 2 การประกวดดนตรีไทยระดับมัธยมศึกษา รายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”

2.1 ความเป็นมาโดยสังเขป

การประกวดดนตรีไทยระดับมัธยมศึกษา รายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” เป็นรายการการประกวดวงมโหรี ที่ดำเนินการต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีรวมระยะเวลากว่า 30 ปี โดยในสมัยปี พ.ศ. 2529 สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) ตั้งแต่ยังเป็นสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.) ได้ร่วมกับธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) จัดให้มีการประกวดดนตรีไทยประเภทวงมโหรีระดับมัธยมศึกษา “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ขึ้น โดยมุ่งหวังที่จะให้เยาวชนและสถาบันการศึกษาต่างๆ หันมาสนใจในวัฒนธรรมไทยให้มากยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัว และมีการเคลื่อนไหวต่อกิจกรรมด้านนาฏศิลป์ และดนตรีไทย ตามแนวพระราชดำริในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยมีศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์พูนพิศ อมาตยกุล เป็นประธานคณะกรรมการส่งเสริมกิจกรรมดนตรีไทย ดำเนินงาน และมี ดร.สิริชัยชาญ ฟักจำรูญ เป็นที่ปรึกษา และเป็นประธานกรรมการตัดสินด้วย (ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน), 2558) อ้างถึงในคณะทำงานจัดทำหนังสือ 25 ปี ประลองเพลง ประเลงมโหรี, 2558) ต่อมาสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงทราบว่าหลายโรงเรียน จำนวนไม่น้อยอยากส่งวงมโหรีเข้าประกวด แต่ไม่สามารถส่งเข้าประกวดได้ เพราะไม่มีเครื่องดนตรีที่จัดว่าเป็นวงมโหรีแท้ๆ สำหรับฝึกนักเรียน จึงเข้าร่วมประกวดไม่ได้ อีกทั้งยังทรงเป็นห่วงว่า การส่งเสริมของรัฐบาล คงเกิดความชุกชลัก เพราะขาดทั้งเครื่องมือ ความรู้ ขาดโอกาสที่จะฝึกฝน ที่สำคัญขาดครูที่รู้จริงในการที่จะสอน

เด็ก เฉพาะเรื่องของมโหรีสำหรับเด็กชั้นมัธยมศึกษา จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อาจารย์ ประสิทธิ์ ถาวร (ศิลปินแห่งชาติ) เป็นผู้จัดทำเครื่องดนตรีครบชุดสำหรับวงมโหรีเครื่องเดียว ครบเครื่อง จำนวน 9 วง ซึ่งประกอบไปด้วยเครื่องดนตรี ได้แก่ ซอสามสาย ซอด้วง ซออู้ จะเข้ ขลุ่ยเพียงออ ระนาดเอกมโหรี ระนาดทุ้มมโหรี ซ้องมโหรี โทน รำมะนา ฉิ่ง กรับพวง โหม่ง และนักร้อง จัดสร้างให้เครื่องดนตรีทุกชิ้นให้มีคุณลักษณะดี พร้อมด้วยมาตรฐานความเป็นมโหรีแท้ จัดส่งไปพระราชทานประจำไว้ทุกเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ เพื่อให้โรงเรียนต่างๆ ได้ยึดเป็นแบบแผน และเพื่อให้นักเรียนได้ใช้เป็นของกลางร่วมกันในการฝึกเรียนรู้เรื่องการบรรเลงมโหรี

ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เริ่มจัดการประกวดดนตรีไทยประเภทวงมโหรีระดับมัธยมศึกษา “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ขึ้นในปี พ.ศ. 2529 ตามแนวพระราชดำริ ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงเล็งเห็นว่า ดนตรีไทยประเภทวงมโหรี ซึ่งเป็นดุริยางคศิลป์ชั้นสูงของไทยด้วยรูปแบบการบรรเลงที่ละเมียดละไม และต้องใช้ทักษะทางดนตรีที่มีความแม่นยำอย่างมากกำลังจะสูญหายไป โครงการประกวดวงมโหรีระดับมัธยมศึกษาจึงเกิดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนที่สนใจดนตรีไทยได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะการบรรเลงมโหรีอย่างถูกต้องตามแบบแผนที่ได้รับการสืบทอดมาจากโบราณจารย์

เวทีการประกวด “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ที่ดำเนินการมากกว่า 30 ปี ได้สร้างบุคลากรรุ่นใหม่เข้าสู่วงการดนตรีไทยมากมาย เยาวชนที่เคยเข้าร่วมการประกวดจำนวนไม่น้อยได้เลือกศึกษาต่อในสายวิชาชีพดนตรีไทยจนสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก และหลายคนได้ทำหน้าที่สืบสานศิลปะการดนตรีไทยในฐานะนักวิชาการ และครูดนตรีไทยอยู่ในสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ

ในปี พ.ศ. 2556 ธนาคารได้ขยายโอกาสในการประกวดโดยเพิ่มถ้วยรางวัลในประเภทการบรรเลงรวมวงเป็น 2 ระดับ คือ ถ้วยมโหรีใหญ่ สำหรับโรงเรียนที่เคยได้รับรางวัลจากรายการประกวดนี้มาแล้ว และถ้วยมโหรีน้อย สำหรับโรงเรียนที่ไม่เคยได้รับรางวัล หรือยังไม่เคยเข้าร่วมการประกวดรายการนี้ ซึ่งส่งผลให้ในปี พ.ศ. 2556 ที่ผ่านมามีโรงเรียนให้ความสนใจส่งวงมโหรีเยาวชนเข้าร่วมการประกวดมากยิ่งขึ้น

2.2 หลักการและวัตถุประสงค์

สืบเนื่องจาก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชปรารภในปัจจุบันนี้ประชาชนชาวไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีไทย ประเภทมโหรีค่อนข้างน้อยมาก เรื่องนี้จำเป็นที่จะต้องมีการส่งเสริมให้เยาวชนชาวไทยรวมทั้งครูที่

สอนดนตรีไทย ได้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องมโหรีที่ถูกต้อง ทั้งด้านมาตรฐานเสียง ประเภทของเพลงที่ใช้กับวงมโหรี ตลอดจนระเบียบแบบแผนในการใช้มือปฏิบัติต่อเครื่องดนตรี เพื่อจะได้มีความรู้ และสามารถปฏิบัติอย่างถูกต้องได้ต่อไปในอนาคต รวมทั้งสามารถถ่ายทอดความรู้เรื่องมโหรีให้แก่ผู้อื่นสืบต่อไปอีกด้วย

เพื่อสนองพระราชปณิธานในเรื่องนี้ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) และกรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.) จึงได้ดำเนินการให้มีการประกวดดนตรีไทยในระดับมัธยมศึกษา “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” เป็นประจำทุกปี เริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 จนถึงทุกวันนี้ เป็นเวลา 30 ปีแล้ว ผลปรากฏว่ามีเยาวชนได้ผ่านการประกวดดนตรีไทยประเลงมโหรีมาแล้วหลายรุ่น ได้เพิ่มพูนผู้มีความรู้ ความเข้าใจ ทั้งนักเรียนและครูผู้สอนเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีนักเรียนและครูอีกหลายคนที่ได้ศึกษาต่อในวิชาดนตรีไทยจนจบในระดับปริญญาตรี และโท ได้เป็นครูผู้สอนดนตรีไทยที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้นเป็นประโยชน์ทางด้านวิชาการและการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยสืบมา (ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน), 2558 อ้างถึงใน คณะทำงานจัดทำหนังสือ 25 ปี ประลองเพลง ประเลงมโหรี, 2558)

2.3 ประเภทของการประกวด และคุณสมบัติของผู้เข้าประกวดวงมโหรีเครื่องเดียว

ประเภทของการประกวดวงมโหรีเครื่องเดียว (คณะทำงานจัดทำหนังสือ 25 ปี ประลองเพลง ประเลงมโหรี, 2558) มีดังนี้

1. ประเภทถ้วย ก หมายถึง สถานศึกษาที่ได้เข้าร่วมการประกวด และเคยได้รับรางวัลหรือผู้ศึกษาทางสถาบันดนตรีไทยสายอาชีพ หรือวงที่ชนะเลิศ ถ้วย ข อย่างน้อย 2 ปี
2. ประเภทถ้วย ข หมายถึง นักดนตรีในวง และสถานศึกษาที่ไม่เคยได้รับรางวัลประเภทถ้วย ก หรือยังไม่เคยเข้าร่วมการประกวดเลย

คุณสมบัติของผู้เข้าประกวดวงมโหรีเครื่องเดียว (25 ปี ประลองเพลง ประเลงมโหรี, 2558) มีดังนี้

1. โรงเรียนส่งเข้าประกวดได้ 1 ประเภท และส่งเข้าประกวดให้ส่งเป็นชื่อโรงเรียน / สำนัก / สถาบัน / บ้านดนตรี เท่านั้น
2. ผู้เข้าประกวดจะต้องเป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 หรือเทียบเท่า ซึ่งศึกษาอยู่ในโรงเรียนเดียวกันหรือต่างโรงเรียนก็ได้ โดยต้องมีหลักฐานรับรองจากสถานศึกษาว่ามีสถานภาพเป็นนักเรียนจริง ในระยะเวลาที่ประกวดนั้น
3. ผู้เข้าประกวดในการบรรเลงวงมโหรีจะส่งประกวดในนามของสถานศึกษา กลุ่ม หรือชมรมก็ได้ โดยมีผู้บรรเลงรวมวงไม่เกิน 16 คน รวมทั้งนักร้องและตัวสำรองอีก 2 คน ผู้บรรเลงรวมวงประกอบด้วย ซอสามสาย (ไม่ต้องสีคลอร้อง), ซอด้วง, ซออู้, ขลุ่ยเพียงออ, จะเข้, ระนาดเอกมโหรี,

ระนาดทุ้มมโหรี, ซอด้วงมโหรี หรือซออู้กลาง, โทน รำมะนา (บรรเลงคนเดียวหรือแยกเป็นสองคน), ฉิ่ง, กรับพวง, โหม่ง, นักร้อง

4. ผู้สมัครที่ส่งชื่อเข้าประกวด ถ้าสังกัดวงใดแล้วต้องสังกัดวงนั้นเพียงวงเดียว แต่อาจจะสับเปลี่ยนทำหน้าที่ในการบรรเลงเครื่องดนตรีชิ้นใดก็ได้

5. คณะกรรมการจะตรวจสอบชื่อนักดนตรีทุกคนว่าไม่เคยเข้าประกวดมาก่อน หรือไม่เคยได้รับรางวัล หากพบว่ามีประวัติการแทรกตัวผู้เข้าประกวดที่เคยเข้ารอบชิงชนะเลิศ กรรมการจะขอตัดสิทธิ์ในการประกวดทันที

6. การบรรเลงควรจะเป็นไปตามแบบฉบับการบรรเลงมโหรีอันพึงปฏิบัติ

7. นักเรียนที่เข้าประกวดทุกประเภทต้องมีหนังสือรับรองจากสถานศึกษา

8. หุทงที่เข้าประกวดจะได้รับเกียรติบัตรจากกรมกิจการเด็ก และเยาวชน (ดย.)

2.4 รางวัลประเภทการบรรเลงรับร้องวงมโหรีเครื่องเดียว

ถ้วย ก

รางวัลที่ 1	ถ้วยมโหรีใหญ่ เกียรติบัตรพระราชทาน เข็มมโหรี พร้อมเงินรางวัล 50,000 บาท
รางวัลผู้ปรับวง	เกียรติบัตรพระราชทาน และเข็มมโหรี 1 รางวัล
รางวัลที่ 2	ถ้วยรางวัลของ สท. เกียรติบัตรพระราชทาน พร้อมเงินรางวัล 30,000 บาท
รางวัลที่ 3	ถ้วยรางวัลของธนาคารกรุงเทพ เกียรติบัตรพระราชทาน พร้อมเงินรางวัล 20,000 บาท
รางวัลชมเชย	เกียรติบัตรพระราชทาน พร้อมเงินรางวัล 10,000 บาท

ถ้วย ข

รางวัลที่ 1	ถ้วยมโหรีน้อย เกียรติบัตรพระราชทาน เข็มมโหรี พร้อมเงินรางวัล 50,000 บาท
รางวัลผู้ปรับวง	เกียรติบัตรพระราชทาน และเข็มมโหรี 1 รางวัล
รางวัลที่ 2	ถ้วยรางวัลของ สท. เกียรติบัตรพระราชทาน พร้อมเงินรางวัล 30,000 บาท
รางวัลที่ 3	ถ้วยรางวัลของธนาคารกรุงเทพ เกียรติบัตรพระราชทาน พร้อมเงินรางวัล 20,000 บาท
รางวัลชมเชย	เกียรติบัตรพระราชทาน พร้อมเงินรางวัล 10,000 บาท

2.5 สถิติการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการจัดทำหนังสือ 25 ปี ประลองเพลง ประเลงมโหรี, 2558)

ครั้ง/พ.ศ.	รางวัลที่ 1	รางวัลที่ 2	รางวัลที่ 3	รางวัลชมเชย
1/2529	-	/	-	-
2/2530	-	/	-	-
15/2543	-	/	-	-
16/2544	/	-	-	-
17/2545	/	-	-	-
18/2546	/	-	-	-
21/2549	-	/	-	-
22/2550	-	/	-	-
23/2551	/	-	-	-
27/2555	-	/	-	-
รวม	4	6	-	-

ตารางที่ 2.1 สถิติการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”

ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

จากข้อมูลในตารางสถิติการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร สามารถสรุปได้ว่า โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ได้รับรางวัลชนะเลิศ จากการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” รางวัลถ้วยพระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี รวมทั้งสิ้น 4 สมัย ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 1 รวมทั้งสิ้น 6 สมัย จากการเข้าร่วมการประกวด 10 ครั้ง โดยช่วงเวลาที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” รางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 3 สมัยต่อเนื่องกันเป็นครั้งแรก คือ ในครั้งที่ 16-18 พ.ศ. 2544-2546

2.6 ความสำเร็จจากการฝึกซ้อมของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

บุคลากรต่างๆ ในโรงเรียนนั้น มีความสำคัญมากในการช่วยสนับสนุนให้การฝึกซ้อมการบรรเลงรวมวงมโหรีในโรงเรียนประสบความสำเร็จ การที่บุคลากรในสถานศึกษาเกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานเพื่อที่จะขับเคลื่อนให้การดำเนินไปสู่ความสำเร็จ บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ระยะยาวได้นั้น จะต้องอาศัยการติดต่อสื่อสารที่ดี เพื่อให้ปัจจัยทั้งทางวัตถุและคน เกิดความประสานสัมพันธ์สอดคล้องกัน

ผู้เชี่ยวชาญกรมศิลปากร และกรรมการตัดสินรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ได้อธิบายว่า การที่จะทำให้การฝึกซ้อมการบรรเลงรวมวงมโหรีประสบความสำเร็จได้นั้น บุคลากรต้องมีความพร้อมในทุกๆ ด้าน เช่น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสนับสนุนด้านงบประมาณ อาจารย์ผู้ควบคุมวง และผู้ปรับวงต้องมีศักยภาพ มีการจัดสรรเวลาให้นักเรียนได้ฝึกซ้อมอย่างมีคุณภาพ และที่สำคัญนักเรียนผู้บรรเลงวงมโหรีเครื่องเดียว ต้องมีความพร้อมที่จะเรียนรู้และปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้สอนอีกด้วย (ชัชยะ ทางมีศรี; ล้ายอง โสวัตร; อภิชัย พงศ์ลือเลิศ, สัมภาษณ์, 26 ธันวาคม 2558)

โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” รางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประเภทการบรรเลงรับร้องวงมโหรีเครื่องเดียว ถ้วย ก รางวัลที่ 1 ถ้วยมโหรีใหญ่ เกียรติบัตรพระราชทาน เข็มมโหรี พร้อมเงินรางวัล 50,000 บาท และรางวัลผู้ปรับวง เกียรติบัตรพระราชทาน และเข็มมโหรี 1 รางวัล ซึ่งผู้บริหาร อาจารย์ผู้ควบคุมวง และผู้ควบคุมวง มีความพึงพอใจมาก เพราะการที่นักเรียนสามารถบรรเลงประกวดระดับประเทศนั้น นักเรียนต้องมีไหวพริบ ปฏิภาณ ใช้ความเพียรพยายาม อดทนในการฝึกซ้อมจนเกิดความแม่นยำ และมีการเสียสละเวลาเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งนักเรียนยังสามารถปฏิบัติตามเป้าหมายที่ผู้สอนวางไว้ นักเรียนสามารถสืบทอดกลวิธีการบรรเลงมโหรีอันพึงปฏิบัติ และมีทักษะฝีมือที่ดีขึ้นจนนำไปถึงขั้นการเรียนเพลงเดี่ยว ซึ่งรางวัลที่ได้ นั้นเป็นผลลัพธ์ในการฝึกซ้อมจนประสบความสำเร็จขั้นหนึ่ง ที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพและศักยภาพของครูและนักเรียนทุกคน จึงภาคภูมิใจมากที่นักเรียนได้รับรางวัลในเวทีมาตรฐานระดับประเทศ ทางด้านนักเรียนก็รู้สึกดีใจและภูมิใจมากกับความสำเร็จในครั้งนี้ โดยมีความคิดเห็นว่า ความสำเร็จดังกล่าวเกิดจากการร่วมมือร่วมใจกันของทุกฝ่าย ทุกคนมีความกลมเกลียวสามัคคีกัน รุ่นพี่รุ่นน้อง เคารพกัน ทำให้งานทุกอย่างออกมาได้ดี ทุกคนคิดว่าไปประกวดเพราะอยากบรรเลงดนตรีด้วยกัน ซึ่งถึงแม้จะซ้อมหนัก แต่ก็มีความสุข โดยไม่ใช่แค่การสร้างชื่อเสียง แต่เป็นการสร้างมิตรภาพที่ดีให้เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น และยังเป็นเพื่อนที่ดีต่อกันมาจนถึงทุกวันนี้

เมื่อโรงเรียนมีชื่อเสียงจากการประกวด ทำให้ได้รับงบประมาณในการปรับปรุงอาคารสถานที่ให้มีความพร้อมมากยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรักในการดนตรี ใฝ่ศึกษาเรียนรู้ดนตรีไทยกันมากขึ้น จนสามารถประกวดวิชาซีพทางดนตรีได้อย่างมีคุณภาพในอนาคต หลังจากการประกวดในครั้งนั้น ทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรีของนักเรียนผู้บรรเลงได้รับการพัฒนา นักเรียนมีทักษะ และมีมือในการบรรเลงดนตรีไทยมากขึ้น รวมถึงมีประสบการณ์ในการประกวด และบรรเลงต่อหน้าสาธารณชน ได้เรียนรู้ทักษะการใช้ชีวิตร่วมกับเพื่อนนักเรียนในวง ประสบการณ์การซ้อมเป็นวง ซึ่งไม่เหมือนกับการซ้อมคนเดียว ได้ความรู้ในเรื่องการปรับวงมโหรี และวิธีการบรรเลงรวมวงมโหรี ที่ถูกต้อง เกิดการเรียนรู้วิธีการจัดการการฝึกซ้อมว่าควรทำอะไรก่อนหลัง จนสามารถสร้างวงมโหรีจากประสบการณ์ที่เคยอยู่ในวงประกวดขึ้นมาได้ จากนักเรียนที่ไม่มีความสามารถทางดนตรีมาก่อนให้สามารถบรรเลงเครื่องดนตรีในวงมโหรีได้

ผลพลอยได้ที่นักเรียนผู้บรรเลงได้รับในครั้งนั้น คือ ความเป็นผู้ใหญ่และมีความรับผิดชอบมากขึ้น ได้ประสบการณ์ มิตรภาพ ความผูกพัน และได้รู้จักอาจารย์ที่มีความสามารถทางดนตรีไทยมากขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้มีสมาธิดีขึ้น รู้จักการคิดล่วงหน้า และวางแผนว่าข้างหน้าควรทำอะไร สามารถลำดับความสำคัญของขั้นตอนในการทำงานก่อน หลัง ได้ เปรียบเสมือนกับการบรรเลงดนตรีตามโน้ตไปเรื่อยๆ แต่รู้ว่าข้างหน้าเป็นอะไร ในส่วนของคุณธรรมที่ได้รับ คือ ความอดทน ความเสียสละ ความเห็นใจซึ่งกันและกัน ความเคารพซึ่งกันและกัน มารยาทในการเข้าหาผู้ใหญ่ และการวางตัวให้เหมาะสม ปัจจุบันนักเรียนบางส่วนที่ได้ร่วมบรรเลงในวง ได้เลือกสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทางด้านดนตรีต่อไป ในคณะครุศาสตร์หรือคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นักเรียนอีกส่วนหนึ่งที่ไม่ได้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทางด้านดนตรีก็ยังคงบรรเลงดนตรีเป็นงานอดิเรก สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ชื่อ-นามสกุล/อาชีพ	ระดับการศึกษา	เครื่องเอก	ปีที่เข้าร่วมประกวด
1. นางสาวดวงดาว เศษรินทร์ อาจารย์สอนดนตรี	ปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ สาขาดนตรีศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ขับร้อง/ ซอสามสาย	2544-2545
2. นางสาวปานจันทร์ ปลั่งทอง อาจารย์สอนดนตรี	ปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา	ขับร้อง	2544
3. นางสาวสุชาดา โสวัตร อาจารย์สอนดนตรี	กำลังศึกษาปริญญาเอก PhD candidate, Department of Music, The University of York	ขับร้อง	2546
4. นายณัฐปคัลภ์ ธนุบรรพ์ ผู้กำกับฝ่ายศิลป์	ปริญญาโท คณะนิเทศศาสตร์ สาขาภาพยนตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	ซอสามสาย	2545-2546
5. นายธนพร โสมกุล ธุรกิจส่วนตัว	ปริญญาตรี คณะพลศึกษา สาขาวิชาผู้นำนันทนาการ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทร์ วิโรฒ	ซอด้วง	2544-2546
6. นายสกา ไกรแก้ว พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน	ปริญญาตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ สาขาวิชาดุริยางค์ไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ซอู้	2544-2546

ชื่อ-นามสกุล/อาชีพ	ระดับการศึกษา	เครื่องเอก	ปีที่เข้าร่วมประกวด
7. นางสาวอรุณรัตน์ มละโยธา อาจารย์สอนดนตรี	ปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี	จะเข้	2544
8. นายวิชาชัย สุประเสริฐกุล ธุรกิจส่วนตัวเกี่ยวกับอะไหล่ สปริง และเหล็กแผ่น	ปริญญาตรี คณะวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยธนบุรี	จะเข้	2545-2546
9. นายอรรถสิทธิ์ มากเจริญ อาจารย์สอนดนตรี	ปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ สาขาดนตรีศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ขลุ่ยเพียงออ	2544
10. นายวศิน ปิติ พนักงานบริษัท	ปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการกอล์ฟ มหาวิทยาลัยรามคำแหง	ขลุ่ยเพียงออ	2545-2546
11. นายปราชญา สายสุข อาจารย์สอนดนตรี	กำลังศึกษาปริญญาเอก คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ระนาดเอก มโหรี	2544-2546
12. นายณัฐพงษ์ อุดมลาภธรรม ทันตแพทย์	กำลังศึกษา ปริญญาโท Master in Orthodontics Chang Gung University Taiwan	ระนาดทุ้ม มโหรี	2544-2546
13. เรือโทปรกรณ์ อันติมานนท์ กองวิชาคณิตศาสตร์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนเตรียมทหาร	ปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ฆ้องมโหรี	2544

ชื่อ-นามสกุล/อาชีพ	ระดับการศึกษา	เครื่องเอก	ปีที่เข้าร่วมประกวด
14. นายธรรธร เอี่ยมลออ อาจารย์สอนดนตรี	ปริญญาตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ สาขาวิชาดุริยางค์ไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ฆ้องมโหรี	2545-2546
15. นายจักรพันธ์ สามไพบูลย์ ทันตแพทย์	วุฒิปัตรสสาขาศัลยศาสตร์ช่อง ปากและแม็กซิลโลเฟเชียล มหาวิทยาลัยมหิดล	โทน รำมะนา	2544-2546
16. นายวัชร รัตนเจริญ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	ปริญญาโท คณะพาณิชยศาสตร์ และการบัญชี สาขาบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ฉิ่ง	2544-2546

ตารางที่ 2.2 ข้อมูลนักเรียนผู้บรรเลงวงมโหรีเครื่องเดียวในปัจจุบัน

ภาพที่ 2.1 นักเรียนผู้บรรเลงวงมโหรีเครื่องเดียวในปัจจุบันร่วมบรรเลงวงมโหรี
งาน “25 ปี ประลองเพลง ประเลงมโหรี” วันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ.2554

ภาพที่ 2.2 ห้องดนตรีไทยโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ปัจจุบัน

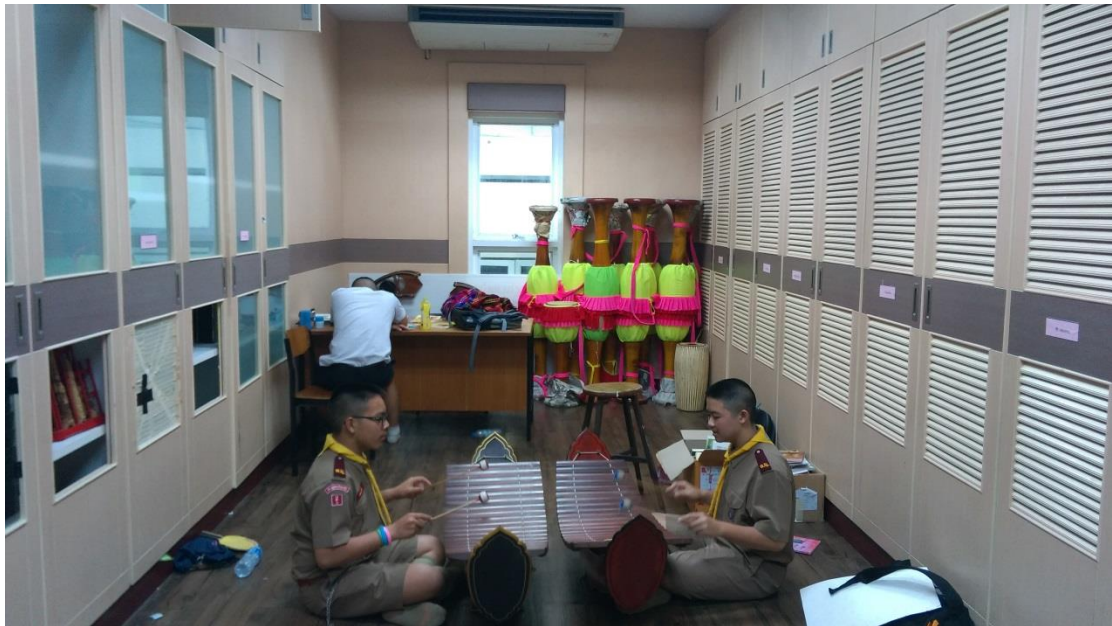
ในปัจจุบันอาจารย์ด้านดนตรีไทยในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร มีทั้งสิ้น 4 ท่าน ได้แก่

อาจารย์ปานจันทร์ ปล้องทอง	อาจารย์ประจำ
อาจารย์กิตติชัย ทับทิม	อาจารย์พิเศษด้านปี่พาทย์
อาจารย์เรืองนนท์ นักพ็อน	อาจารย์พิเศษด้านปี่พาทย์
อาจารย์ปิยวรรณ แสงวิเศษ	อาจารย์พิเศษด้านเครื่องสาย

ซึ่งเป็นอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านปี่พาทย์ ปี่พาทย์มอญ และเครื่องสาย ผลงานเด่นด้านการบรรเลงรวมวงครั้งล่าสุด คือ รางวัลชนะเลิศ เหรียญทอง การแข่งขันวงปี่พาทย์ไม้นวมผสมเครื่องสายวงเล็ก ม.1-ม.6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 63 ประจำปีการศึกษา 2556 ระดับเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

ภาพที่ 2.3 บรรยากาศการเรียนการสอนหลังเลิกเรียน

ภาพที่ 2.4 บรรยายการฝึกซ้อมหลังเลิกเรียน

ภาพที่ 2.5 บรรยายการฝึกซ้อมรวมวงหลังเลิกเรียน

สรุปได้ว่า โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” รางวัลด้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 3 สมัยต่อเนื่องกันเป็นครั้งแรก คือ ในครั้งที่ 16-18 พ.ศ. 2544-2546 โดยได้รับงบประมาณในการปรับปรุงอาคารสถานที่ให้มีความพร้อมมากยิ่งขึ้น ทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรีของนักเรียนผู้บรรเลงได้รับการพัฒนา ทุกคนได้ประสบการณ์ในการคิด วางแผน และการลำดับความสำคัญของขั้นตอนในการทำงานที่สามารถนำไปใช้ในการทำงานได้จริงในอนาคต

ตอนที่ 3 ทฤษฎีทางการศึกษาของสไตเนอร์ (Steiner, 1988)

3.1 ความหมายและองค์ประกอบ

สไตเนอร์ (Steiner, 1988) ได้ให้ความหมายของการศึกษาว่าเป็นการเรียนรู้จากการแนะนำด้วยความตั้งใจ ส่วนการเรียนรู้ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการศึกษาว่าเป็นการพัฒนาจิตวิญญาณ ดังนั้นทฤษฎีทางการศึกษาของสไตเนอร์ จึงเน้นสาระที่สัมพันธ์กับจิตวิญญาณในทุกมิติ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2555)

ในทฤษฎีทางการศึกษาของสไตเนอร์ (Steiner, 1988) ได้นำเสนอองค์ประกอบที่สำคัญในระบบการศึกษา ซึ่งใช้เป็นกรอบในการจัดระบบการศึกษาได้ทุกระบบ โดยมีองค์ประกอบ 4 ส่วน ได้แก่

1. ครูหรือผู้สอน (T)
2. นักเรียนหรือผู้เรียน (S)
3. สาระหรือเนื้อหา (C)
4. บริบทหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน (X)

การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดของสไตเนอร์ (Steiner, 1988) เป็นวิธีการตามแบบธรรมชาติ เป็นไปตามบรรยากาศของชุมชนและตารางกิจกรรมประจำวัน ที่ครูและนักเรียนจะเรียนรู้ร่วมกันตามความสนใจของเด็ก วิธีการจัดการเรียนการสอนจะเป็นการจัดกระทำทั้งระบบตั้งแต่บรรยากาศของโรงเรียน สิ่งแวดล้อมและห้องเรียนต้องเป็นไปตามวิถีธรรมชาติ รวมถึงการจัดการเรียนการสอนของครู ในขั้นตอนการสอนของครูจะมีลักษณะเฉพาะต่างจากการเรียนการสอนแบบอื่นๆ ตรงที่การกระตุ้นการเรียนรู้เริ่มจากการแสดงแบบให้เด็กเห็นตามบรรยากาศที่มุ่งใจ บรรยากาศการเรียนรู้อบรมตัวเด็กทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนหรือกลางแจ้งต้องเป็นบรรยากาศที่งดงามตามธรรมชาติที่บริสุทธิ์ประกอบด้วยความสงบและอ่อนโยน

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีทางการศึกษาของสไตเนอร์กับแนวทางใน

การฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียว

การศึกษาแนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียวระดับมัธยมศึกษาชั้นต้น ต้องศึกษาความพร้อมของปัจจัยในหลายด้านประกอบกัน ทั้งปัจจัยด้านครู บุคลากรหรือผู้สอนที่มีความเข้าใจ และมีความเชี่ยวชาญครอบคลุมเครื่องดนตรีไทยทั้ง 4 ประเภท ปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านเนื้อหาสาระ และปัจจัยด้านการเรียนการสอน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวทั้ง 4 ด้าน เป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎีทางการศึกษาของสไตเนอร์ (Steiner, 1988) อันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพของการศึกษาดนตรี หากขาดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งไป อาจทำให้ประสิทธิภาพของวงมโหรีในโรงเรียนยังไม่ได้เท่าที่ควรก็เป็นได้

ซึ่งแนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียวระดับมัธยมศึกษา มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบทั้ง 4 ส่วน ของทฤษฎีศึกษาของสไตเนอร์ (Steiner, 1988) ทั้งสิ้น ดังต่อไปนี้

ผู้สอน (T) คือ ผู้บริหารระดับหมวดวิชา อาจารย์ผู้ควบคุมวง ผู้ปรับวง หรือครูผู้เชี่ยวชาญ ด้านดนตรีไทย ทำหน้าที่วางแผนการฝึกซ้อม จัดสาระการฝึกซ้อม กระทำการฝึกซ้อม ให้ความรู้ต่างๆ กับนักเรียน และจัดการการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียวทั้งทางด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องดนตรีไทย นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ปรับวงมโหรีเครื่องเดียวทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ ประเมินความพร้อมวงมโหรีเครื่องเดียว และปรับปรุง/พัฒนางวงมโหรีเครื่องเดียวเพื่อเตรียมความพร้อมในการประกวด

ผู้เรียน (S) คือ นักเรียนผู้บรรเลงวงมโหรีเครื่องเดียว หรือนักเรียนที่ได้รับการปรับวง ซึ่งเป็นผู้บรรเลงเครื่องดนตรีในวงมโหรีเครื่องเดียว โดยต้องมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตนเองในการบรรเลงวงมโหรีเครื่องเดียว

หลักสูตร สาระ หรือเนื้อหา (C) คือ บริบทในการจัดสาระการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียว หรือการปรับวงต่างๆ เพื่อทำให้เกิดความกลมกลืนในการบรรเลงรวมวง เกิดความมีแบบแผนและวินัยในการบรรเลง และเพิ่มกลวิธีในการบรรเลงรวมวง

บริบทหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน (X) คือ เทคนิคการปรับวงสำหรับนักเรียนที่แตกต่างกัน หรือเทคนิคการเพิ่มประสิทธิภาพในการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียว และการจัดสภาพการเรียนการสอน (สถานที่ อุปกรณ์เครื่องดนตรี สื่อ)

จากการศึกษาการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียวระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย

เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน รวมทั้งสิ้น 2 มิติ ได้แก่ 1. มิติด้านเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย 2. มิติด้านการคัดเลือกผู้บรรเลงในวงมโหรีเครื่องเดียว

กระบวนการฝึกซ้อม รวมทั้งสิ้น 6 มิติ ได้แก่ 1. มิติด้านการวางแผนการฝึกซ้อม 2. มิติด้านการจัดการด้านงบประมาณและอาคารสถานที่ 3. มิติด้านการปรับวงมโหรีเครื่องเดียว ทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ 4. มิติด้านการประเมินความพร้อมวงมโหรีเครื่องเดียว 5. มิติด้านการปรับปรุง/พัฒนา เพื่อเตรียมความพร้อมในการประกวด 6. มิติด้านการจัดการในวันประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”

สามารถนำมาพัฒนาเป็นแนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียวระดับมัธยมศึกษา ซึ่งหมายถึง ทางปฏิบัติที่ควรทำในการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียวระดับมัธยมศึกษา อันประกอบไปด้วย

1. แนวทางสำหรับผู้สอน ได้แก่ แนวทางการวางแผนการฝึกซ้อม จัดสาระการฝึกซ้อม กระทำการฝึกซ้อม ให้ความรู้ต่างๆ กับนักเรียน และจัดการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียวทั้งทางด้าน งบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องดนตรีไทย นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ปรับวงมโหรีเครื่องเดียวทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ ประเมินความพร้อมวงมโหรีเครื่องเดียว และปรับปรุง/พัฒนางวงมโหรีเครื่องเดียวเพื่อเตรียมความพร้อมในการประกวด

2. แนวทางสำหรับผู้เรียน ได้แก่ แนวทางสำหรับนักเรียนผู้บรรเลงวงมโหรีเครื่องเดียวในการบรรเลงรวมวงทั้งด้านทักษะการบรรเลง และด้านคุณธรรม

3. แนวทางการจัดหลักสูตร สาระ หรือเนื้อหา ได้แก่ แนวทางการจัดสาระการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียว หรือการปรับวงต่างๆ ทั้งด้านองค์ประกอบดนตรี และวรรณคดีดนตรี

4. แนวทางการจัดบริบทหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน ได้แก่ แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียวโดยเทคนิคต่างๆ รวมไปถึงการจัดสภาพการเรียนการสอนในแบบที่ต่างกัน

ตอนที่ 4 การศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study)

4.1 ความหมายของการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study)

ราชบัณฑิตยสถาน (2551) กล่าวว่า การศึกษารายกรณี (Case Study) อาจศึกษาเป็นบุคคล ชุมชน หน่วยงาน เรื่อง เหตุการณ์ หรือปัญหา โดยเก็บรวบรวมข้อมูล หลักฐานในเรื่องนั้นอย่างละเอียดและมีการวิเคราะห์เจาะลึกถึงสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและสามารถให้การปรึกษาในเรื่องนั้นได้ และในทางการวิจัย หมายถึง การนำข้อมูลรายละเอียดของกรณีศึกษามาใช้เป็นหลักฐานในการสรุปหลักการต่างๆ

ศุภวัชย์ พลายน้อย (2556) กล่าวว่า กรณีศึกษาเป็นการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) ที่สืบค้นความรู้ความจริงอย่างละเอียดทั้งในเชิงลึกและเชิงกว้างจากกรณีที่เกิดขึ้นภายใต้สภาพจริงที่มีบริบทขอบเขตเฉพาะเจาะจง ซึ่งความรู้จากกรณีศึกษาจะมีลักษณะดังต่อไปนี้

- พรรณนาปรากฏการณ์อย่างรอบด้าน
- อธิบายปรากฏการณ์และปัจจัยเงื่อนไขของปรากฏการณ์หรือการทดสอบทฤษฎี
- ขยายความเป็นกรณีตัวอย่างในงานวิจัยประเภทอื่น
- พัฒนารูปแบบ นวัตกรรม หรือสร้างทฤษฎี

สุวิมล ติรกานันท์ (2557) กล่าวว่า การศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) เป็นการศึกษาวิจัยที่นักสังคมสงเคราะห์นิยมใช้มาก ที่เรียกว่าการศึกษาเฉพาะกรณีก็เพราะเป็นการศึกษาเรื่องที่สนใจในขอบเขตจำกัดหรือแคบๆ และใช้จำนวนตัวอย่างไม่มากนัก โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก แต่จะศึกษาอย่างลึกซึ้งในเรื่องนั้นๆ แบบเจาะลึกในรายละเอียด เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงที่จะทำให้ทราบว่าบุคคลนั้นหรือกลุ่มบุคคลนั้นมีความบกพร่องในเรื่องใด เนื่องจากสาเหตุใด เพื่อจะได้หาทางแก้ไขหรือช่วยเหลือต่อไป

Yin (2014) กล่าวว่า การวิจัยเฉพาะกรณี (Case Study) มีความเหมาะสมในการหาคำตอบ เพื่อจะตอบคำถามที่ว่า “อย่างไร” หรือ “ทำไม” ซึ่งผู้วิจัยควบคุมสิ่งต่างๆ ในปรากฏการณ์ได้น้อย แต่ต้องการจะทราบสภาวะแวดล้อมที่เป็นชีวิตจริงจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหมายของการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) สามารถสรุปได้ว่า การศึกษาเฉพาะกรณี หมายถึง การวิจัยที่ศึกษาบุคคล ชุมชน หน่วยงาน เรื่อง เหตุการณ์ หรือปัญหา อย่างลึกซึ้ง เพื่อให้ได้คำตอบของการวิจัย โดยวิธีการวิจัยสามารถเป็นได้ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการทำวิจัยเรื่อง แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา: กรณีศึกษา โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศไทย ผู้วิจัยพบงานวิจัยที่สอดคล้องกับการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา โดยงานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาในเรื่องของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรดนตรีไทย และปัญหาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลการประกวดวงดนตรีไทย ถ้วยพระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สภาพและปัญหาการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรดนตรี สำหรับนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษทางด้านดนตรี ของโรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา การปรับวงเครื่องสายไทย และการประกวดวงมโหรี “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

(จารึก ศุภพงศ์, 2546; ฌัฐภัทร กลิ่นจะโป๊ะ, 2549; ณิชภัทร อึ้งเหมอนันต์, 2558; สายพิณ พุทธิสาร, 2543) โดยทั่วไปใช้วิธีเชิงคุณภาพ (Qualitative) และแบบกรณีศึกษา (Case Study) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่ คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบความเรียง

นอกจากนี้ยังพบงานวิจัยต่างประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับกรณีศึกษาด้านการบรรเลงดนตรีรวมวง โดยเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ งานวิจัยเรื่อง A Case Study of an Award Winning Public School String Orchestra Program ของ Wing Man Fu (Fu, 2009) ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ศึกษาประวัติและวิวัฒนาการของโรงเรียนที่ชนะเลิศการประกวดวง String Orchestra เพื่อนำเสนอปัจจัยความสำเร็จของโรงเรียนดังกล่าว เพื่อเป็นประโยชน์ต่อครู และนักการศึกษาดนตรีที่จะนำความรู้ที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางวง String Orchestra ต่อไป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบความเรียง และงานวิจัยเรื่อง Aural Awareness in Ensemble Rehearsals: A Qualitative Case Study of Three Undergraduate Chamber Music Ensembles Playing Western Classical Music ของ Slette, Aslaug Louise (Slette, 2014) โดยเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจผ่านกรณีศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและลักษณะของการรับรู้ด้านการฟังในการฝึกซ้อมวงดนตรีภายในบริบทของการศึกษาที่สูงขึ้นและเพลงดนตรีคลาสสิกตะวันตก เพื่อหาวิธีการที่สร้างความตระหนักเกี่ยวกับการฟังในการฝึกซ้อมดังกล่าวและวิธีการที่จะแก้ปัญหาเพื่อปรับปรุงการบรรเลงรวมวง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตวิดีโอของการฝึกซ้อม

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จมีจุดร่วมที่เหมือนกัน คือ ความพร้อม ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของครูหรือบุคลากร อุปกรณ์ในการเรียนการสอน วิธีสอน และเนื้อหา ผู้วิจัยเห็นว่า การที่จะพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีไทยให้ประสบความสำเร็จนั้นมีปัจจัยหลายอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญต่อดนตรีไทยในฐานะที่เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของชาติไทย โดยถือเป็นนโยบายที่บุคลากรในโรงเรียน ทุกคนจะต้องให้ความร่วมมือ และสนับสนุนอย่างจริงจัง และควรจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องดนตรีให้แก่โรงเรียนให้มากขึ้น เพราะการขาดแคลนเครื่องดนตรีในการสอนและการฝึกซ้อมเป็นอุปสรรคสำคัญอย่างยิ่งต่อการเล่นดนตรีไทยได้ของนักเรียน ควรส่งเสริมให้ครูผู้รับผิดชอบให้มีการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะ เพื่อที่จะสอนนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น เพราะครูผู้รับผิดชอบเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อการเล่นดนตรีไทยได้ของนักเรียน ครูผู้รับผิดชอบควรส่งเสริมให้นักเรียนมีเครื่องดนตรีเป็นของตัวเองหรือไม่ก็ควรอนุญาตให้นักเรียนนำเครื่องดนตรีไปฝึกซ้อมที่บ้านได้ เพื่อนักเรียนจะได้ใช้เวลาว่างทำการฝึกซ้อม

เพราะการฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้นักเรียนได้เห็นปัญหาของตนเอง และจะได้ปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องตรงส่วนนั้นให้ดียิ่งขึ้น

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนดนตรี

ผู้วิจัยพบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนดนตรี โดยเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ ได้แก่ งานวิจัยเรื่องการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนดนตรีโดยใช้ดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยมเพื่อพัฒนาทักษะเปียโนของนักเรียนระดับชั้นต้น และการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนดนตรีเพื่อพัฒนาเทคนิคการปฏิบัติโน้ตระดับ สำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นกลาง (วิรัตน์ธาดา เกาคำ, 2556; สุกุณา ประมาะยัง, 2556) งานวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ได้แก่ งานวิจัยเรื่องการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะคิดปฏิภาณดนตรีแจ๊สในคิตลักษณะบุลส์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต (ปองภพ สุกิตติวงศ์, 2556) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่ คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบสอบถาม และแบบศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และสังเคราะห์เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอน โดยแนวทางที่มีความคล้ายคลึงกัน ประกอบด้วย แนวทางด้านกำหนัดวัตถุประสงค์ ด้านเนื้อหาสาระ ด้านการจัดกิจกรรมการสอน ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน และด้านการวัดประเมินผล

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีหลายเรื่องที่น่าสนใจ แต่ก็ยังไม่ปรากฏงานวิจัยที่มุ่งเน้นการศึกษาแนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวในระดับมัธยมศึกษา จะมีอยู่บ้างก็เป็นการปรับวงสำหรับนักเรียนที่มีทักษะสูงมาแล้วเท่านั้น ผู้วิจัยจึงถือโอกาสที่จะทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา: กรณีศึกษา โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา สำหรับโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาอื่นๆ ที่มีความสนใจที่จะประสบความสำเร็จเช่นเดียวกันกับโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นอีกหนทางหนึ่งในการสืบทอดอนุรักษ์ ส่งเสริมดนตรีไทย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการและวงวิชาชีพต่อไป

ตอนที่ 6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดการดำเนินงานวิจัยเรื่อง แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) ซึ่งกรอบแนวคิดที่ได้มาจากผล

การวิเคราะห์บทเรียนความสำเร็จจากมุมมองภายในสถานศึกษาโดยการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้ควบคุมวงโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร และผลการวิเคราะห์บทเรียนความสำเร็จจากมุมมองภายนอกสถานศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญกรมศิลปากร และคณะกรรมการตัดสิน “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” จากนั้นจึงได้พัฒนาเป็นกรอบในการศึกษาการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว ระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน รวมทั้งสิ้น 2 มิติ ได้แก่ 1. มิติด้านเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย 2. มิติด้านการคัดเลือกผู้บรรเลงในวงมโหรีเครื่องเดี่ยว และกระบวนการฝึกซ้อม รวมทั้งสิ้น 6 มิติ ได้แก่ 1. มิติด้านการวางแผนการฝึกซ้อม 2. มิติด้านการจัดการด้านงบประมาณและอาคารสถานที่ 3. มิติด้านการปรับวงมโหรีเครื่องเดี่ยวทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ 4. มิติด้านการประเมินความพร้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว 5. มิติด้านการปรับปรุง/พัฒนา เพื่อเตรียมความพร้อมในการประกวด 6. มิติด้านการจัดการในวันประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” เพื่อนำไปศึกษาการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผ่านทฤษฎีทางการศึกษาของสไตเนอร์ (Steiner, 1988) ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยด้านผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร สารหรือเนื้อหา และบริบทหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน แล้วนำมาเขียนสรุปแบบบรรยาย เพื่อพัฒนาเป็นแนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา สรุปได้ดังนี้

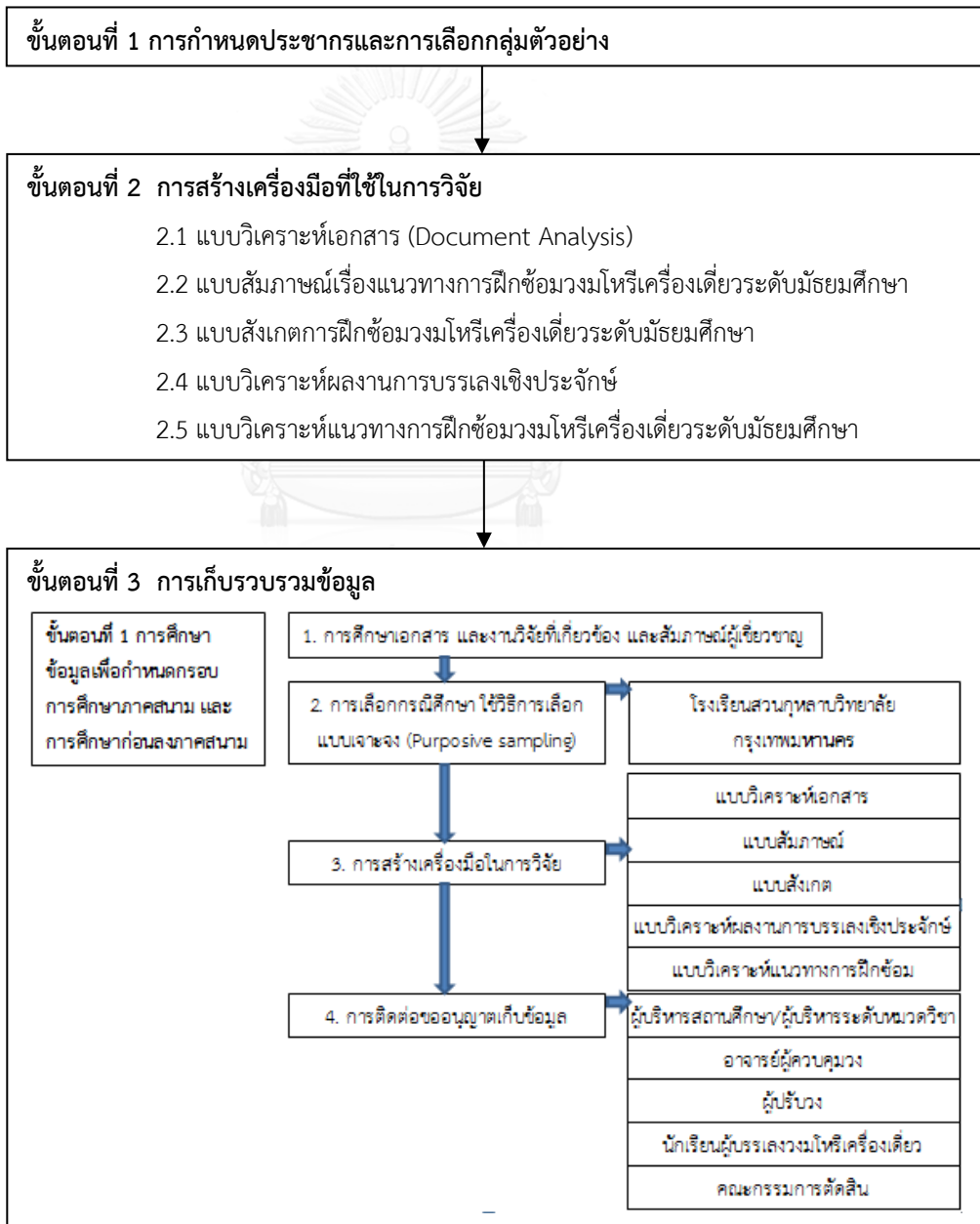
กรอบแนวคิดในการวิจัย

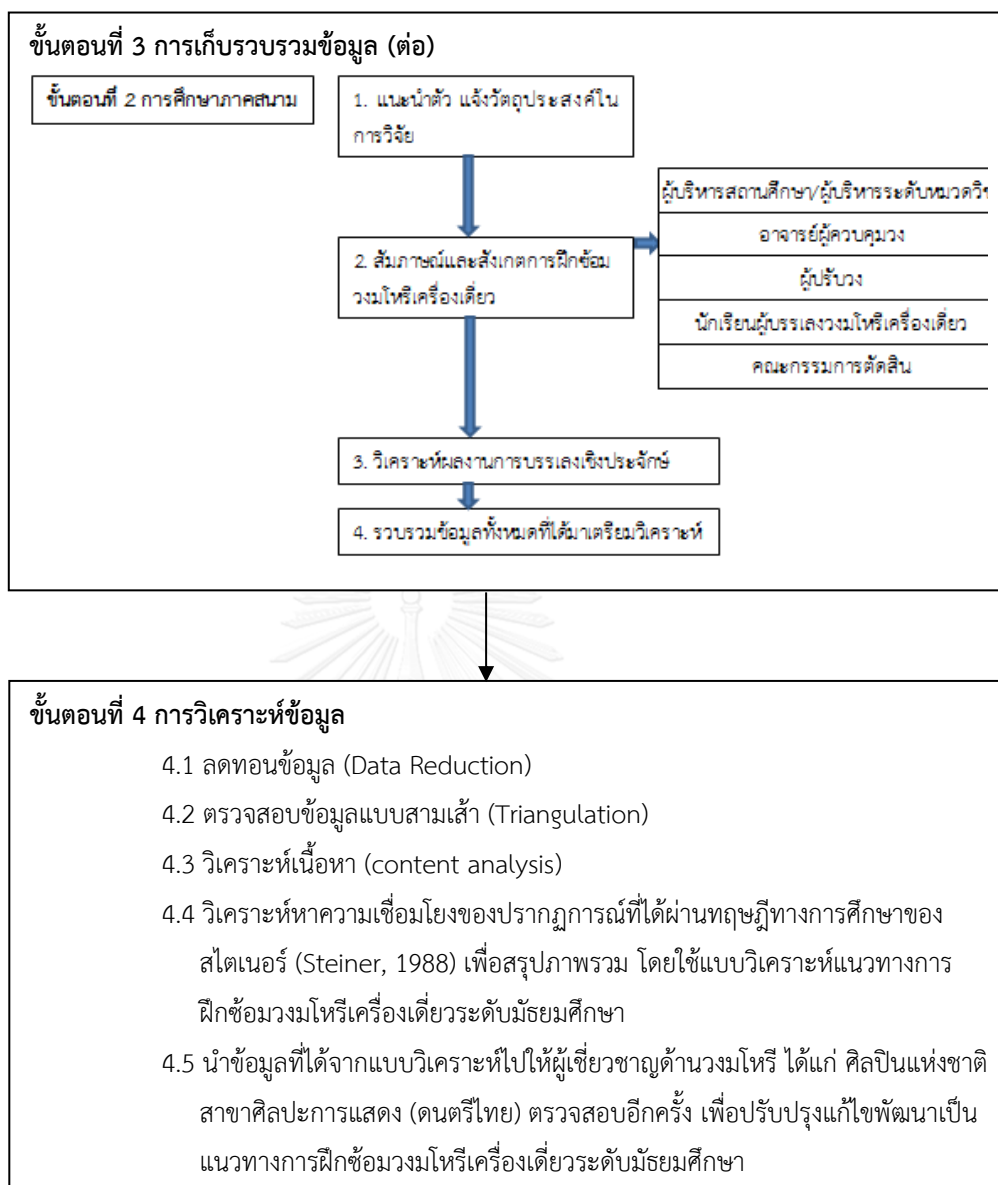

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) กับโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.1 เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ได้แก่

1.1.1 ความเป็นมาของงานประลองเพลง ประเลงมโหรี งานดนตรีไทย ตามพระราชดำริ

1.1.2 พระราชปรารภในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการส่งเสริมการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”

1.1.3 หนังสือ 25 ปี ประลองเพลง ประเลงมโหรี

1.1.4 การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้เรื่องวงมโหรี กรณี : ผลงานวิชาการ “การปรับวงมโหรี” ชนะเลิศอันดับที่ 1 ระดับประเทศ ถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี รายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” 3 ปีซ้อน ผลงานการปรับวงของ อาจารย์ ดร.ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์ กรณีการบริการวิชาการ: โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร พุทธศักราช 2544 – 2546.

1.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านวงมโหรี ได้แก่ ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย)

1.2.1 อาจารย์ ดร.สิริชัยชาญ พักจำรูญ ศิลปินแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2557

1.2.2 อาจารย์สำราญ เกิดผล ศิลปินแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2548

1.2.3 อาจารย์ทัศนีย์ ขุนทอง ศิลปินแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2555

โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

- 1) เป็นผู้ที่มีผลงานในการบรรเลง ขับร้อง และปรับวงมโหรี ซึ่งมีผลงานเป็นที่ยอมรับไม่น้อยกว่า 20 ปี
- 2) มีความเกี่ยวข้องหรือได้รับการถ่ายทอดความรู้โดยตรงจากเอตทัคคะด้านการขับร้องและบรรเลงรวมวงมโหรี โดยมีภาพลักษณ์ที่ชัดเจน และ/หรือเป็นประธานกรรมการการตัดสินการประกวดวงมโหรีระดับชาติ รางวัลพระราชทานในระยะเวลาช่วงเวลา 20 ปี ที่ผ่านมา
- 3) เป็นนักดนตรีไทยที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการขับร้อง และบรรเลงรวมวงมโหรี จากสำนักดนตรี บ้านดนตรี และหน่วยงานราชการที่ทรงคุณวุฒิ

1.3 คณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ครั้งที่ 16-18 พ.ศ. 2544-2546 รางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 3 สมัยต่อเนื่องกัน ประกอบไปด้วย

1.3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย เป็นผู้บริหารโดยดำรงตำแหน่งในช่วงเวลาดังกล่าว

1.3.1.1 อาจารย์กาญจนา เตชะวนิชย์

1.3.2 อาจารย์ผู้ควบคุมวง เป็นอาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมวง หรือประสานงานวงในการส่งวงมโหรีของโรงเรียนเข้าประกวดในช่วงเวลาดังกล่าว

1.3.2.1 อาจารย์ระอวน แก่นโกล (ถึงแก่กรรม)

1.3.2.2 อาจารย์ปานจันทร์ ปล้องทอง (อาจารย์ผู้ควบคุมวงในเวลาต่อมา และอยู่ในช่วงเวลาการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ครั้งที่ 16-18 พ.ศ. 2544-2546)

1.3.2.3 อาจารย์ประชากร ศรีสาคร

1.3.3 ผู้ปรับวง เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้ฝึกซ้อม และปรับการบรรเลง ขั้บร้อง รวมวงมโหรีของโรงเรียน

1.3.3.1 อาจารย์ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์

1.3.4 นักเรียนผู้บรรเลงวงมโหรีเครื่องเดียว เป็นนักดนตรีไทยประจำวง และเข้าร่วมการประกวดจริง ตลอดจนได้รับรางวัลชนะเลิศรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” รางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 3 สมัยต่อเนื่องกัน โดยบรรเลงเครื่องดนตรีในกลุ่มปี่พาทย์ เครื่องสาย และขั้บร้อง และ/หรือเป็นประธานนักเรียนในวงมโหรีเครื่องเดียว

1.3.4.1 นางสาวดวงดาว เศษรินทร์ (ผู้ขั้บร้อง และซอสามสาย)

1.3.4.2 นางสาวปานจันทร์ ปลั่งทอง (ผู้ขั้บร้อง)

1.3.4.3 นางสาวสุชาดา โสวัตร (ผู้ขั้บร้อง)

1.3.4.4 นายณัฐปคัลภ์ ธนุบรรพ์ (ซอสามสาย)

1.3.4.5 นายธนพร โสมกุล (ซอด้วง)

1.3.4.6 นายสกา ไกรแก้ว (ซออู้)

1.3.4.7 นางสาวอรุณรัตน์ มละโยธา (จะเข้)

1.3.4.8 นายจวิชัย สุประเสริฐกุล (จะเข้)

1.3.4.9 นายอรรถสิทธิ์ มากเจริญ (ขลุ่ยเพียงออ)

1.3.4.10 นายวศิน ปิติ (ขลุ่ยเพียงออ)

1.3.4.11 นายปราชญา สายสุข (ระนาดเอกมโหรี)

1.3.4.12 นายณัฐพงษ์ อุดมลาภธรรม (ระนาดทุ้มมโหรี)

1.3.4.13 นายปรกรณ์ อันติมานนท์ (ฆ้องมโหรี)

1.3.4.14 นายธราธร เอี่ยมลออ (ฆ้องมโหรี)

1.3.4.15 นายจักรพันธ์ สามไพบูลย์ (โทน รำมะนา)

1.3.4.16 นายวัชร รัตนเจริญ (ฉิ่ง)

1.3.5 คณะกรรมการตัดสินรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”

1.3.5.1 ศาสตราจารย์เกียรติคุณพูนพิศ อมาตยกุล (ประธานคณะกรรมการ)

1.3.5.2 อาจารย์ ดร.สิริชัยชาญ พักจำรูญ (รองประธานคณะกรรมการและที่ปรึกษา)

1.3.5.3 อาจารย์ปิ๊บ คงลายทอง (กรรมการประกวดรวมวง)

เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำหน้าที่เป็นประธานอนุกรรมการ และกรรมการตัดสินวงมโหรีมามากกว่า 20 ปี ในเวที “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” และเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ

ทางด้านปี่พาทย์ เครื่องสาย และการขับร้องมโหรี โดยเป็นที่ยอมรับ และมีผลงานสู่สาธารณชนเป็นระยะเวลาต่อเนื่องตั้งแต่ดำรงตำแหน่ง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย

2.1 แบบวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis)

2.2 แบบสัมภาษณ์เรื่องแนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ฉบับ คือ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้ควบคุมวงและผู้ปรับวง แบบสัมภาษณ์นักเรียน และแบบสัมภาษณ์คณะกรรมการตัดสินรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”

2.3 แบบสังเกตการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา

2.4 แบบวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์ จาก DVD บันทึกการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” รอบชิงชนะเลิศ

2.5 แบบวิเคราะห์แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร มีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบไปด้วย การศึกษาข้อมูลเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และการศึกษาก่อนลงภาคสนาม และข้อมูลจากการศึกษาภาคสนาม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และการศึกษาก่อนลงภาคสนาม

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย การเลือกกรณีศึกษา การสร้างเครื่องมือในการวิจัย และการติดต่อขออนุญาตเก็บข้อมูล โดยมีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน (Rowley, 2002) ดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” เพื่อใช้เป็นกรอบในการศึกษาการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา การกำหนดแนวคำถามในการสัมภาษณ์

การสังเกต การวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์ และการวิเคราะห์แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา

2. การเลือกกรณีศึกษา ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

(สุวิมล ติรกานันท์, 2557) คือ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร โดยมีเกณฑ์ในการเลือกกรณีศึกษา คือ เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดรายการ “ประลองเพลงประเลง มโหรี” รางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 3 สมัยต่อเนื่องกัน ได้แก่ การประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ครั้งที่ 16-18 พ.ศ. 2544-2546

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ประกอบไปด้วย แบบวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) แบบสัมภาษณ์เรื่อง แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ฉบับ คือ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารระดับหมวดวิชา แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้ควบคุมวงและผู้ปรับวง แบบสัมภาษณ์นักเรียน และแบบสัมภาษณ์คณะกรรมการตัดสินรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” แบบสังเกตการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา แบบวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์ จาก DVD บันทึกการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” รอบชิงชนะเลิศ และแบบวิเคราะห์แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ (สุวิมล ติรกานันท์, 2557) ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

3.2 วิเคราะห์และพิจารณาเลือกสรรหัวข้อที่เกี่ยวข้องสำหรับใช้สร้างเครื่องมือ ให้

เหมาะสม

3.3 สร้างเครื่องมือให้มีความครอบคลุมกรอบแนวคิดการวิจัย

3.4 นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเพื่อให้

ข้อเสนอแนะ และนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.5 นำเครื่องมือไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

(content validity)

3.6 ปรับปรุงและแก้ไขเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.7 นำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขไปดำเนินการเก็บข้อมูล

4. การติดต่อขออนุญาตเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยประสานงานเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับโรงเรียนเพื่อนัดหมายวัน และเวลาที่จะไปเก็บข้อมูล และประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ผู้ควบคุมวง ผู้ปรับวง และนักเรียนผู้บรรเลงวงมโหรีเครื่องเดี่ยวรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” รางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 3 สมัยต่อเนื่องกัน ใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักโดยไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็น (Non-probability sampling) (สุวิมล ติรกานันท์, 2557)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาภาคสนาม

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนามด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ แบบเจาะลึก (สุภางค์ จันทวานิช, 2559) การสังเกต การวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์ จาก DVD บันทึกการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” รอบชิงชนะเลิศ โดยมีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน (Rowley J., 2002) ดังนี้

1. ผู้วิจัยแนะนำตัว แจ้งวัตถุประสงค์ในการวิจัยต่อผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ผู้ควบคุมวง ผู้ปรับวง และตัวแทนนักเรียนที่ได้บรรเลงในวงมโหรีรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” กับโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
2. ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์และสังเกตการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียวของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
3. ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์จาก DVD บันทึกการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” รอบชิงชนะเลิศ ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
4. ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาเตรียมวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามมาทำการวิเคราะห์ โดยมีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน (สุภางค์ จันทวานิช, 2559) ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์เรื่อง แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียวระดับมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ฉบับ คือ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารระดับหมวดวิชา แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้ควบคุมวงและผู้ปรับวง แบบสัมภาษณ์นักเรียน และแบบสัมภาษณ์คณะกรรมการตัดสินรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” แบบสังเกตการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียวระดับมัธยมศึกษา และข้อมูลที่ได้จากแบบวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์จาก DVD บันทึกการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” รอบชิงชนะเลิศ ผู้วิจัยได้นำมาอ่าน ทบทวน และทำการลดทอนข้อมูล (Data Reduction) โดยเลือกประเด็นที่น่าสนใจที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา แล้วจัดแยกข้อมูลเป็นด้านๆ
2. ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลายวิธีในประเด็นเดียวกันโดยการสัมภาษณ์จากบุคคลหลายคน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้บริหารระดับหมวดวิชา อาจารย์ผู้ควบคุมวง ผู้ปรับวง นักเรียนผู้บรรเลงในวงมโหรีรายการ

“ประลองเพลง ประเลง มโหรี” รางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และคณะกรรมการตัดสินรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” แล้วนำข้อมูลมาตรวจสอบ

3. ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยการจับประเด็นสำคัญที่สะท้อนสิ่งที่ต้องการนำมาใช้

4. ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมโยงของปรากฏการณ์ที่ได้ผ่านทฤษฎีทางการศึกษาของสไตเนอร์ (Steiner, 1988) ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยด้านผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร สาระ หรือเนื้อหา และบริบทหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน เพื่ออธิบายสรุปภาพรวมทั้งหมด โดยใช้แบบวิเคราะห์แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา

5. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบวิเคราะห์แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านวงมโหรี ได้แก่ ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย) ตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขพัฒนาเป็นแนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องแนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา ซึ่งจำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา

ตอนที่ 1 การฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” เพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดแนวคำถามในการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารระดับหมวดวิชา อาจารย์ผู้ควบคุมวง ผู้ปรับวง นักเรียนผู้บรรเลงวงมโหรีเครื่องเดี่ยว และคณะกรรมการตัดสินรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” การสังเกต และการวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์ในการศึกษาการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ในช่วงเวลาที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ จากการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ครั้งที่ 16-18 พ.ศ. 2544-2546 รางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 3 สมัยต่อเนื่องกัน ทำให้ได้กรอบที่ผู้วิจัยจะศึกษา ได้แก่ เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน และกระบวนการฝึกซ้อม ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

1.1 เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน รวมทั้งสิ้น 2 มิติ ได้แก่ มิติที่ 1: มิติด้านเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย มิติที่ 2: มิติด้านการคัดเลือกผู้บรรเลงในวงมโหรีเครื่องเดี่ยว

1.2 กระบวนการฝึกซ้อม รวมทั้งสิ้น 6 มิติ ได้แก่ มิติที่ 1: มิติด้านการวางแผนการฝึกซ้อม มิติที่ 2: มิติด้านการจัดการด้านงบประมาณและอาคารสถานที่ มิติที่ 3: มิติด้านการปรับวงมโหรีเครื่อง

เดี่ยวทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ มิติที่ 4: มิติด้านการประเมินความพร้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว มิติที่ 5: มิติด้านการปรับปรุง/พัฒนา เพื่อเตรียมความพร้อมในการประกวด มิติที่ 6: มิติด้านการจัดการในวันประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”

1.1 เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

มิติที่ 1: มิติด้านเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย
พบว่า ใช้การพิจารณาจากเกียรติบัตรที่ผ่านการแสดงหรือการแข่งขันระดับเขตขึ้นไป และแฟ้มสะสมผลงานของนักเรียน โดยนักเรียนสามารถเตรียมเครื่องดนตรีมาใช้ทำการสอบเองได้ แต่ทางโรงเรียนจะเตรียมเครื่องดนตรีสำรองสำหรับนักเรียนในการสอบ เช่น ระนาด ซอด้วง เครื่องสาย กลองไทย ประเภทต่างๆ

กระบวนการสอบ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนที่หนึ่ง คือ การบรรเลงเพลงบังคับ ส่วนที่สอง คือ การบรรเลงเพลงอิสระตามความถนัด และส่วนที่สาม คือ การทดสอบโสตประสาทและการสัมภาษณ์ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับดนตรีไทย และมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนลองปฏิบัติเครื่องดนตรีชิ้นอื่นในการสอบ โดยประชากร ศรีสาคร (2559) ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวง และเป็นกรรมการในการสอบครั้งนั้น ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับกระบวนการสอบว่า

“หากนักเรียนผ่านการทดสอบทั้ง 3 ส่วนนั้น หมายความว่า นักเรียนผู้นั้นมีคุณสมบัติในการเป็นนักดนตรี สามารถพัฒนาทักษะทางดนตรีในขั้นที่สูงขึ้นต่อไปได้อีกทั้งยังช่วยลดระยะเวลาในสร้างนักเรียนให้พร้อมสำหรับขึ้นประกวดไปได้ระดับหนึ่ง” (ประชากร ศรีสาคร, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559)

เพลงบังคับที่ใช้ในการสอบคัดเลือกดนตรีไทย และขับร้องเพลงไทยเดิม คือ เพลงเขมรไทรโยค สามชั้น สำหรับเพลงบังคับที่ใช้ในการสอบเครื่องหนังประกอบจังหวะ คือ เพลงหน้าทับพื้นฐาน และทำการทดสอบทักษะการตีเครื่องหนังทุกชนิด

เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยนั้น ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านดนตรีไทยโดยตรง และทำการประชุมกันในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เพื่อนำเสนอฝ่ายวิชาการของโรงเรียนให้ผู้บริหารโรงเรียนตรวจสอบ แต่ละปีจะระบุจำนวนที่รับนักเรียน หากนักเรียนมีความสามารถไม่ถึงเกณฑ์ก็ไม่รับ แม้ว่าจะมีนักเรียนมาสมัครก็ตาม โดยผู้บริหารได้มีการดูแลติดตามตั้งแต่การกำหนดเกณฑ์การคัดเลือก ตลอดจนดูแลให้การคัดเลือกเป็นไปอย่างยุติธรรม เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษมีช่องทางในการศึกษาต่อ และได้ทำประโยชน์และชื่อเสียงให้กับโรงเรียนต่อไป

นอกจากนี้กรรมการที่ทำการคัดเลือกยังเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญครอบคลุมทั้งเครื่องตี เครื่องเป่า เครื่องดีด และเครื่องสี ได้ทำการคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถจริง มีทักษะพื้นฐานทางด้านดนตรีไทย สามารถนำไปฝึกฝนเพิ่มเติมต่อยอดในอนาคตได้ทั้งเครื่องดนตรีกลุ่มเป่าพาทย์ และกลุ่มเครื่องสาย เมื่อนักเรียนผ่านการคัดเลือกเข้ามาแล้วจะเรียนร่วมกับนักเรียนห้องเรียนปกติ แต่เมื่อถึงเวลาซ้อมก็จะแยกไปซ้อมช่วงเช้า กลางวัน และหลังเลิกเรียน หรือเข้าค่ายฝึกซ้อมเมื่อใกล้ถึงการประกวด

เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ยังมีข้อจำกัดอยู่บ้างคือ จำนวนโควตาดนตรีไทยจะรับเฉพาะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เท่านั้น และรับเป็นจำนวนน้อยมาก โดยกาญจนา เตชะวณิชช์ (2559) ซึ่งเป็นผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัยได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับข้อจำกัดของเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ว่า

“เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย จำนวนรับเฉลี่ยแล้วประมาณ 3-4 คน โดยมีการเวียนโควตาดำเนินการรับนักเรียนภายในกลุ่มสาระ คือ ทัศนศิลป์ ดนตรีไทย และดนตรีสากล อย่างละ 1 ปี กล่าวคือ บางปีรับนักเรียนทัศนศิลป์อย่างเดียว บางปีรับนักเรียนดนตรีสากลอย่างเดียว และบางปีรับนักเรียนดนตรีไทยอย่างเดียว ทำให้บางปีไม่มีนักเรียนโควตาดนตรีไทย จึงเกิดอุปสรรคคือ จำนวนนักเรียนไม่เพียงพอต่อการประสมวงมโหรีเครื่องเดียว”
(กาญจนา เตชะวณิชช์, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559)

จากมิติด้านเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย สรุปได้ว่าเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร มีความยุติธรรม มีกระบวนการคัดเลือกนักเรียนหลายขั้นตอน และมีความสอดคล้องกับการนำไปใช้จริง ประกอบด้วย การพิจารณาจากแฟ้มสะสมผลงาน การพิจารณาทักษะการปฏิบัติเพลงบังคับ และเพลงอิสระตามความถนัด การพิจารณาทักษะทางโสตประสาท การพิจารณาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับดนตรีไทย และการพิจารณาทักษะการบรรเลงเครื่องดนตรีที่นอกเหนือจากเครื่องมือหลัก ทำให้ได้มาซึ่งนักเรียนที่มีคุณภาพ สามารถทำประโยชน์และชื่อเสียงให้กับโรงเรียนได้จริง แต่รับนักเรียนในจำนวนที่น้อย นักเรียนผู้บรรเลงไม่เพียงพอในการประสมวงประกวด ซึ่งการที่โรงเรียนจะส่งวงเข้าประกวดได้นั้น ต้องใช้เวลาในการสร้างนักเรียน 2-3 ปี จึงจะครบเป็นวงได้ นักเรียนบางส่วนที่เข้ามาได้แล้วนั้น มีทักษะฝีมือที่ติดตัวมาดีในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานที่จะเข้าประกวดได้ ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องสร้างวิธีการจัดการให้ทักษะ และ

ศักยภาพของนักเรียนสูงขึ้นอย่างเท่าเทียมกัน เนื่องจากผู้ปรับวงเป็นเพียงผู้รับกระบวนการที่โรงเรียน
ตั้งต้นเชิงนโยบายมาแล้ว จึงจำเป็นต้องยืมนักเรียนผู้บรรเลงจากหน่วยการศึกษาอื่นเพื่อเข้าร่วมการ
ประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”

1. สำหรับเพลงตามความถนัด 30 คะแนน

เพลง.....

หัวข้อคะแนนเต็ม	คะแนน
การสร้างระดับเสียงอันเหมาะสม/10 คะแนน	
การสร้างลีลาของเพลง/10 คะแนน	
การใช้จังหวะ/5 คะแนน	
บุคลิกภาพในการบรรเลง/5 คะแนน	
คะแนนเต็ม 30	รวม

2. สำหรับเพลงเดี่ยว 50 คะแนน

เพลง.....

หัวข้อคะแนนเต็ม	คะแนน
การสร้างระดับเสียงอันเหมาะสม/10 คะแนน	
การสร้างลีลาของเพลง/15 คะแนน	
การใช้จังหวะ/10 คะแนน	
บุคลิกภาพในการบรรเลง/5 คะแนน	
เทคนิคต่างๆ อันพึงปฏิบัติ/10 คะแนน	
คะแนนเต็ม 50	รวม

3. โสัดประสาท

หัวข้อคะแนนเต็ม	คะแนน
ความถูกต้องในการตีลัง/10 คะแนน	
ความถูกต้องในการออกเสียงหรือบรรเลงเครื่อง ดนตรีตามที่ได้อื่น/10 คะแนน	
คะแนนเต็ม 20	รวม

ภาพที่ 4.1 ตัวอย่างเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษ
โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

มิติที่ 2: มิติด้านการคัดเลือกผู้บรรเลงในวงมโหรีเครื่องเดียว พบว่า โรงเรียนสวนกุหลาบ
วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ใช้การพิจารณาจากทักษะพื้นฐานเครื่องมือหลักที่นักเรียนสอบเข้ามาได้
ความถนัดของนักเรียน ความสามารถในการบรรเลงเครื่องดนตรี หน่วยก้านหรือสรีระทางร่างกายของ

นักเรียน เช่น ชีตจำกัดช่วงเสียงของผู้ขับร้อง ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ หรือกล้ามเนื้อแขน ให้มีความเหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของเครื่องดนตรีและเพลงนั้นๆ นอกจากนี้ยังพิจารณาช่วงอายุของนักเรียน เนื่องจากอายุอาจมีผลในการแสดงออกเชิงอารมณ์ ลีลา ผ่านการบรรเลงเครื่องดนตรีได้ (ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์, 2559) กล่าวคือ นักเรียนอายุน้อยนั้นสามารถปฏิบัติทักษะได้ แต่อารมณ์เพลงยังไม่ถึง ทำให้การบรรเลงยังไม่ตรงตามจุดมุ่งหมายของเพลง หรือขาดอารมณ์สในการบรรเลง เป็นต้น หากนักเรียนผู้บรรเลงไม่พอในการประสมวง ก็จำเป็นต้องสร้างนักเรียนขึ้นมาใหม่ให้ครบวง ผู้ปรับวงมีการเตรียมนักเรียนผู้บรรเลงสำรองจากนักเรียนในชุมนุมดนตรีไทยของโรงเรียน หรือยืมนักเรียนผู้บรรเลงที่มีฝีมือพร้อมสรรพมาจากหน่วยการศึกษาต่างๆ เพื่อเข้าร่วมการประกวด ซึ่งกติกาข้อตกลงร่วมกันในการประกวดวงมโหรีเครื่องเดียวได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้เข้าประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ไว้ว่า เป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา หรือเทียบเท่า อยู่โรงเรียนเดียวกัน หรือต่างโรงเรียนได้ ในสังกัดโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชน โรงเรียนสายสามัญ หรือโรงเรียนสายอาชีพ โดยส่งวงมโหรีเครื่องเดียวในนามโรงเรียน กลุ่ม หรือชมรม แต่นักเรียนต้องสังกัดวงเพียงวงเดียว ดังนั้น ผู้ปรับวงจึงเชิญนักเรียนจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพมหานคร มาร่วมบรรเลงด้วย เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสให้นักเรียนได้บรรเลงกันอย่างครบวงมากขึ้น โดยมีหลักในการพิจารณา คือ เตรียมนักเรียนผู้บรรเลงสำรองในเครื่องมือที่มีความสำคัญที่สุด และพัฒนานักเรียนให้มีทักษะใกล้เคียงกันให้มากที่สุด

ด้านนักเรียนส่วนใหญ่ในวงมโหรีเครื่องเดียวได้กล่าวว่าตนเองมีความเหมาะสมกับเครื่องดนตรีไทยที่ได้รับมอบหมายให้บรรเลงในวง เนื่องจากเป็นเครื่องดนตรีที่ตนเองมีความชำนาญ มีพื้นฐานในการบรรเลงมาก่อน ทำให้สามารถบรรเลงได้ดี และได้รับการฝึกฝนทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรีจากครูผู้เชี่ยวชาญ สำหรับนักเรียนที่มีความรู้สึกไม่เหมาะสมกับเครื่องดนตรีในวงมโหรีเครื่องเดียว ผู้ปรับวงจะทำการแก้ปัญหาโดยการหาสิ่งที่เหมาะสมกับผู้บรรเลงให้มากที่สุด พร้อมทั้งพัฒนาความสามารถของนักเรียนในวงให้เกิดความเท่าเทียมกัน ทำการฝึกซ้อมโดยค่อยๆปรับแก้ไขที่ละจุดให้กำลังใจนักเรียนในการฝึกซ้อม เปิดเพลงให้นักเรียนเข้าใจการบรรเลงวงมโหรี ทำให้นักเรียนเกิดการซึมซับสำนวนกลอน หรือวิธีการบรรเลงของเครื่องดนตรีชิ้นนั้นๆ นักเรียนบางคนรู้สึกเหมือนการเริ่มต้นใหม่ เนื่องจากต้องปรับเปลี่ยนความเข้าใจเกี่ยวกับทางเพลง และรสมือในการบรรเลง แต่นักเรียนทุกคนก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี จากนั้นนักเรียนได้ทำการฝึกซ้อมเฉพาะเครื่องมือที่ตนเองได้รับมอบหมาย เพื่อให้เกิดความคุ้นเคย และชำนาญมากที่สุด ให้ได้คุณภาพเสียงที่ดีที่สุด เพื่อให้มีความเหมาะสมกับบทเพลงและทำนองเพลงนั้นๆ อีกทั้งช่วงเวลาดังกล่าว เป็นช่วงเวลาการเตรียมตัวการประกวด นักเรียนจึงจดจ่อกับเครื่องมือเอกของตนเอง แต่ถ้าช่วงเวลาพักก็มีการบรรเลงเครื่องดนตรีชิ้นอื่นนอกเหนือจากเวลาการฝึกซ้อม

สิ่งที่ดำเนินการไปได้ดีในการคัดเลือกผู้บรรเลงในวงมโหรีเครื่องเดี่ยว คือ ผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย อาจารย์ผู้ควบคุมวง และผู้ปรับวงของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย และผู้อำนวยการของวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพมหานคร ให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี ผู้ปรับวงมีความเข้าใจความสามารถของนักเรียน โดยคัดเลือกนักเรียนผู้บรรเลงในวงมโหรีเครื่องเดี่ยวได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถและบุคลิกภาพของนักเรียน อีกทั้งนักเรียนผู้บรรเลงและผู้ปกครองให้ความสนใจ และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

จากมิติด้านการคัดเลือกผู้บรรเลงในวงมโหรีเครื่องเดี่ยว สรุปได้ว่า การคัดเลือกผู้บรรเลงในวงมโหรีเครื่องเดี่ยวของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานครนั้น พิจารณาจากทักษะพื้นฐาน เครื่องมือหลัก ความถนัด ความสามารถ สรีระทางร่างกาย และช่วงอายุของนักเรียน แล้วพัฒนาศักยภาพของนักเรียนผู้บรรเลงให้เท่าเทียมกัน เพื่อเป้าประสงค์สำคัญ คือ ภาพรวมของวงที่มีความกลมกลืน และมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน ทำให้ได้ข้อค้นพบสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 ข้อค้นพบจากการศึกษาเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน
โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน	ข้อค้นพบ
มิตินี้ 1: มิติด้านเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย	<ul style="list-style-type: none"> - พิจารณาจากเกียรติบัตร และแฟ้มสะสมผลงาน - กระบวนการสอบ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ การทดสอบเพลงบังคับ การบรรเลงเพลงอิสระ และการทดสอบโสตประสาทและการสัมภาษณ์ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับดนตรีไทย - กรรมการมีความเชี่ยวชาญครอบคลุมเครื่องตี เป่า ตี ตี - ข้อจำกัด คือ รับเฉพาะนักเรียนระดับชั้น ม. 1 เท่านั้น - เกณฑ์มีความยุติธรรม สอดคล้องกับการนำไปใช้จริง

เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน	ข้อค้นพบ
มิตินี้ 2: มิติด้านการคัดเลือกผู้บรรเลงในวงมโหรีเครื่องเดี่ยว	<ul style="list-style-type: none"> - พิจารณาจากทักษะพื้นฐานเครื่องมือหลักที่นักเรียนสอบเข้า - พิจารณาจากความถนัดและความสามารถ - พิจารณาจากหน่วยก้านหรือสรีระทางร่างกาย - พิจารณาจากช่วงอายุ - เตรียมผู้บรรเลงสำรอง และยืมนักเรียนจากสถาบันอื่น - พัฒนาศักยภาพของนักเรียนผู้บรรเลงให้เท่าเทียมกัน - ผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย อาจารย์ผู้ควบคุมวง ผู้รับวงของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย และผู้อำนวยการของวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพมหานคร ให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี

1.2 กระบวนการฝึกซ้อม โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

มิตินี้ 1: มิติด้านการวางแผนการฝึกซ้อม พบว่า การจัดสรรเวลาในการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร จะเริ่มฝึกซ้อมตั้งแต่เดือนสิงหาคมถึงเดือนธันวาคม (ยุทธานุ ฉัพพรรณรัตน์, 2559) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

วันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดี	16:00 - 18:00 น.
วันศุกร์	16:00 - 22:00 น. (นอนค้างที่โรงเรียน)
วันเสาร์ถึงวันอาทิตย์หรือวันหยุดราชการ	มีตารางการฝึกซ้อม ดังนี้
05:00 - 06:00 น.	ตื่นนอน ไล่เสียงเครื่องดนตรี
06:00 - 07:00 น.	ออกกำลังกาย
07:00 - 08:00 น.	รับประทานอาหารเช้า
08:00 - 09:00 น.	อาบน้ำ
09:00 - 11:30 น.	ซ้อมแยกแต่ละเครื่องมือ
11:30 - 12:00 น.	พักผ่อน
12:00 - 13:00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน

13:00 - 16:00 น.	ซ้อมรวมวง
16:00 - 17:00 น.	ออกกำลังกาย
17:00 - 18:00 น.	อาบน้ำ
18:00 - 19:00 น.	รับประทานอาหารเย็น
19:00 - 22:00 น.	ซ้อมรวมวงและทบทวน
22:00 น.	สวดมนต์ นั่งสมาธิ เข้านอน

โดยมีข้อตกลงว่า ใครมาก่อนให้ซ้อมรอก่อน หากมีความจำเป็นต้องซ้อมในเวลาเรียน นักเรียนผู้บรรเลงก็จะแจ้งอาจารย์ประจำรายวิชาก่อนล่วงหน้า และแจ้งเพื่อนนักเรียนให้ช่วยตามงาน บุคลากรที่ช่วยดำเนินการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียว ได้แก่ อาจารย์ประจำผู้ควบคุมวง และผู้ปรับวง ช่วยกันดำเนินการในด้านต่างๆ เช่น ตารางเข้าค่ายการฝึกซ้อม การประสานงานกับโรงเรียน ผู้บริหาร ระดับหมวดวิชา ผู้สนับสนุน และผู้ปกครองในด้านงบประมาณ สวัสดิการอาหาร อุปกรณ์เครื่องดนตรี ไทย เป็นต้น ตลอดจนมีทีมศิษย์เก่าสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันเข้ามาช่วยดูแล และมีผู้บริหารระดับหมวด วิชาคอยให้คำปรึกษา ทางด้านนักเรียนผู้บรรเลงนั้น ต่างคนก็ต่างรู้หน้าที่ของตนเอง มีการช่วยกัน เตือนเรื่องนัดเวลา มีการปรึกษาเวลาในการฝึกซ้อมที่เหมาะสมที่สุดสำหรับทุกคนในวง แล้วจัดตาราง ซ้อมในเวลา และการนัดซ้อมนอกรอบ การช่วยกันเตรียมอาหาร การรักษาความสะอาด และการ ร่วมกันกำหนดกฎระเบียบภายในวง

สิ่งที่ทุกฝ่ายคาดหวังว่าอยากให้เกิดในด้านการวางแผนการฝึกซ้อม คือ การฝึกซ้อมดำเนินไป ตามเป้าหมายที่วางไว้ทุกประการ ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ได้รับงบประมาณในการสนับสนุน เพื่อส่งผลต่อการวางแผนการฝึกซ้อมให้มีประสิทธิภาพ มีปริมาณการฝึกซ้อมที่เหมาะสม และประสบความสำเร็จตามกำหนดการที่วางไว้ นักเรียนมาฝึกซ้อมกันอย่างพร้อมเพรียง โดยทุกคนมีความ แม่นยำในเพลงที่บรรเลงอย่างน้อย 1 สัปดาห์ ก่อนการประกวด ในคุณภาพเสียงที่ดี และทักษะดนตรี ที่ได้รับการพัฒนา

สภาพที่เกิดขึ้นจริงในด้านการวางแผนการฝึกซ้อมนั้นมีปัญหาเกิดขึ้นบ้าง คือ นักเรียนผู้ บรรเลงอยู่ต่างระดับชั้น และต่างโรงเรียน ทำให้มีเวลาว่างในการฝึกซ้อมที่แตกต่างกัน เมื่อเวลา ฝึกซ้อมรวมวงจึงเกิดปัญหานักเรียนผู้บรรเลงไม่ครบวง เนื่องจากติดธุระ ติดเรียนพิเศษ ติดเรียนซ่อม เสริม ความเหนื่อยล้า ร่างกายไม่พร้อม เจ็บป่วย มาไม่พร้อมกัน อาจทำให้ต้องซ้อมน้อยลง จึงไม่ สามารถฝึกซ้อมได้ตามแผนที่คาดไว้ โดยประชากร ศรีสาคร (2559) ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวง ได้ให้ ทรรศนะเกี่ยวกับวิธีแก้ไขปัญหานักเรียนผู้บรรเลงไม่ครบวงว่า

“ให้ฝึกซ้อมนักเรียนเท่าที่มีก่อน มีการแบ่งกลุ่มกันฝึกซ้อม มีการให้นักเรียน มาซ้อมเร็ว และออกก่อนเวลา มีการให้นักเรียนสลับตารางเรียนพิเศษ หรือบางครั้ง จำเป็นต้องขอเวลาเรียน ก็ทำหนังสือขออนุญาตลาต่ออาจารย์ในรายวิชานั้นๆ สำหรับผู้ที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพนั้นก็ให้พักผ่อนอย่างเต็มที่ และกลับมาซ้อมใหม่ จากนั้นเน้นการฝึกซ้อมที่วันศุกร์ถึงวันอาทิตย์ ซึ่งเป็นช่วงที่มีการเข้าค่ายฝึกซ้อมกัน ตั้งแต่ช่วงเช้า” (ประชากร ครีสาคร, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559)

สิ่งที่ดำเนินการไปได้ดีในการวางแผนการฝึกซ้อม คือ การฝึกซ้อมดำเนินไปอย่างเป็นระบบ มีการฝึกฝนเป็นขั้นตอน มีเวลาในการฝึกซ้อมจากกิจกรรมการเข้าค่ายฝึกซ้อม มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งกันและกันในค่ายจึงทำให้นักเรียนสนิทกัน ส่งผลให้การฝึกซ้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเมื่อนักเรียนได้คลุกคลีกัน ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนในวง ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ไปด้วยกัน เกิดความเข้าใจตรงกัน และได้มีการฝึกซ้อมซ้ำๆ ทำให้ผู้ปรับวงสามารถแก้ไขข้อบกพร่องไปที่ละจุดจนเกิดความถูกต้อง ทำให้นักเรียนผู้บรรเลงเกิดความแม่นยำในบทเพลง อีกทั้งการยืมนักเรียนผู้บรรเลงบางส่วนจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพมหานคร เป็นไปด้วยความราบรื่น นักเรียนผู้บรรเลงทุกคนมีความสนใจในการร่วมมือกันฝึกซ้อม โดยสภา ไกรแก้ว (2559) ซึ่งเป็นนักเรียนผู้บรรเลงวงมโหรีเครื่องเดี่ยว ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับการวางแผนการฝึกซ้อมว่า

“ผู้ปรับวงมีเทคนิคการสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนพยายามพัฒนาทักษะ การบรรเลงของตนเองตามตารางการฝึกซ้อมที่กำหนด มีการประชุมกันทุกสัปดาห์ เกี่ยวกับเวลาที่นักเรียนทุกคนสะดวกซ้อมครั้งต่อไป มีการยอมรับความคิดเห็นของทุกฝ่าย โดยหาจุดลงตัวที่ทุกคนสะดวก เนื่องจากเป็นการประกวดรวมวง โดยใช้วิธีดำเนินการอย่างประนีประนอมให้มากที่สุด นักเรียนบางคนไม่ว่าง แต่ก็มีการเสียดสละเพื่อมาฝึกซ้อม เพื่อประโยชน์ส่วนรวม นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนตลอดจนคำแนะนำจากผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัยอีกด้วย” (สภา ไกรแก้ว, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559)

จากมิติด้านการวางแผนการฝึกซ้อม สรุปได้ว่าโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร มีระยะเวลาการฝึกซ้อมประมาณ 5 เดือน โดยฝึกซ้อมวันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดี ตั้งแต่เวลา 16:00-18:00 น. วันศุกร์ ตั้งแต่เวลา 16:00 - 22:00 น. (นอนค้างที่โรงเรียน) วันเสาร์ถึงวันอาทิตย์หรือวันหยุดราชการได้ทำการเข้าค่ายฝึกซ้อม โดยมีกิจกรรมตั้งแต่เวลา 05:00 - 22:00 น. ซึ่งเป็นปริมาณการฝึกซ้อมที่มีความยาวนาน ส่งผลให้ทักษะการบรรเลงรวมวงมีประสิทธิภาพ เนื่องจากนักเรียนผู้

บรรเลงมีเวลาในการฝึกฝนต่อเนื่องทำให้เกิดความแม่นยำ อีกทั้งยังได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และฝึกซ้อมร่วมกัน ได้ใช้ชีวิตร่วมกันทำให้สนิทกันมากขึ้น ด้านผู้สอนมีการประสานงานที่ดีกับทางโรงเรียน และนักเรียนรู้หน้าที่ของตนเอง ทำให้การฝึกซ้อมดำเนินไปได้ดี

มติที่ 2: มติด้านการจัดการด้านงบประมาณและอาคารสถานที่ พบว่า ในการเตรียมการประกวดของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร มีการนำเสนอโครงการก่อนเป็นอันดับแรก โดยปานจันทร์ ปล้องทอง (2559) ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวง ได้อธิบายถึงการนำเสนอโครงการว่า

“ในโครงการจะระบุค่าใช้จ่ายว่ามีสิ่งใดบ้างโดยสำรวจจากสภาพจริง มีการประมาณการด้านงบประมาณล่วงหน้า 1 ภาคการศึกษา ซึ่งอาจารย์ผู้ควบคุมวง ผู้บริหารระดับหมวดวิชา และผู้ปกครอง จะช่วยกันพิจารณาให้ละเอียดอย่างครบวงจร แล้วจึงจัดทำเป็นโครงการเพื่อทำเรื่องเบิกงบประมาณของโรงเรียน เพื่อสนับสนุนด้านผู้ปรับวง ด้านอาหาร ด้านการเดินทาง ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องดนตรีไทย ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกทุกอย่าง หากงบประมาณขาดเหลือ ผู้ปกครองก็จะรวมตัวกันบริจาคเพื่อสนับสนุนด้านงบประมาณและอาคารสถานที่ มีการซื้ออาหารมาเลี้ยงนักเรียนบ้าง” (ปานจันทร์ ปล้องทอง, สัมภาษณ์, 7 มิถุนายน 2559)

งบประมาณที่ได้นั้นมาจากโรงเรียนอุดหนุน และเงินบริจาคจากสมาคมผู้ปกครองและครูฯ แบ่งเป็น

ค่าตอบแทนวิทยากร	10,000 บาท
ค่าอาหารในการฝึกซ้อม	20,000 บาท
อื่นๆ (ค่าไหว้ครู ทำบุญเลี้ยงพระ)	2,000 บาท

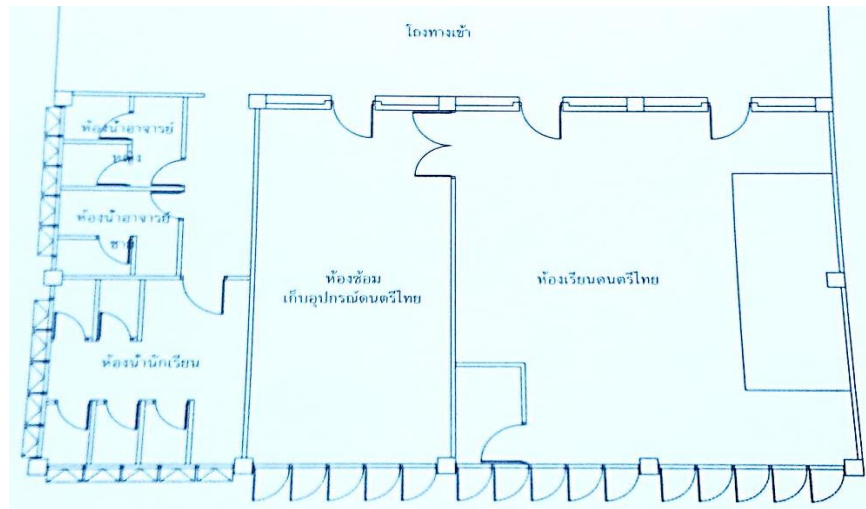
สภาพที่เกิดขึ้นจริงในด้านการจัดการด้านงบประมาณนั้นมีปัญหาเกิดขึ้นบ้าง คือ งบประมาณจากทางโรงเรียนไม่เพียงพอ จึงต้องขอสนับสนุนเพิ่มจากแหล่งอื่นๆ โดยกาญจนา เตชะวณิชช์ (2559) ซึ่งเป็นผู้บริหารระดับหมวดวิชาได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับปัญหาการจัดการด้านงบประมาณว่า

“ระยะเวลาในการเบี่ยงงบประมาณคืนมีความล่าช้า ไม่ทันต่อความต้องการ อาจารย์ประจำผู้ควบคุมวงจึงสำรองจ่ายงบประมาณส่วนตัวไปก่อน ซึ่งการเบิกจ่ายงบประมาณทางราชการต้องมีใบเสร็จมาแสดง แล้วเบิกคืนภายหลังเสร็จสิ้นการประกวด” (กาญจนา เตชะวณิชย์, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559)

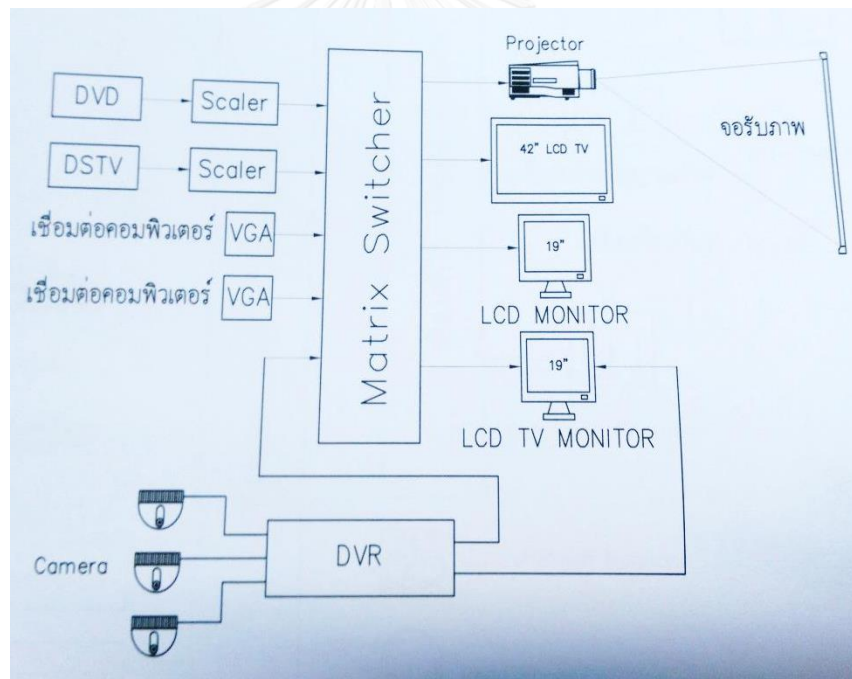
ในด้านอาคารสถานที่ พบปัญหาเสียงเครื่องดนตรีดังเสียดลอด เนื่องจากในช่วงเวลานั้น ห้องดนตรีไทยยังไม่ได้เป็นห้องที่เก็บเสียง ดังนั้นเมื่อฝึกซ้อมในเวลาเรียน หรือในเวลากลางวันอาจรบกวนสมาธิในการเรียนของชั้นเรียนอื่นๆ อีกทั้งในช่วงใกล้วันแข่งขัน ต้องมีการฝึกซ้อมในเวลาเรียน โดยห้องซ้อมเป็นห้องที่ใช้ในการเรียนการสอนด้วย จึงต้องย้ายคาบสอนไปใช้ในห้องเรียนอื่น ซึ่งมีวิธีแก้ปัญหาโดยการเปลี่ยนเวลามาซ้อมตอนเช้า ตอนเย็น และตอนกลางคืนในช่วงเข้าค่ายการฝึกซ้อม โดยประชากร ศรีสาคร (2559) ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวง ได้อธิบายถึงปัญหาด้านอาคารสถานที่ว่า

“ในช่วงเวลานั้น บางครั้งไม่สามารถค้างคืนฝึกซ้อมที่โรงเรียนได้ เนื่องจากห้องดนตรีไทยอยู่ระหว่างการปรับปรุง และบางครั้งอาจารย์ประจำผู้ควบคุมวงติดธุระ ทำให้ไม่สามารถมาคุมการฝึกซ้อมได้ แต่นักเรียนและผู้ปกครองอยากฝึกซ้อมจึงได้ทำการติดต่อขออนุญาตทางวัดราชบูรณราชวรวิหาร (วัดเลียบ) เพื่อขอใช้สถานที่ในการฝึกซ้อมชั่วคราว จึงได้รับการอนุเคราะห์สถานที่เพื่อใช้ในการฝึกซ้อมจากทางวัด” (ประชากร ศรีสาคร, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559)

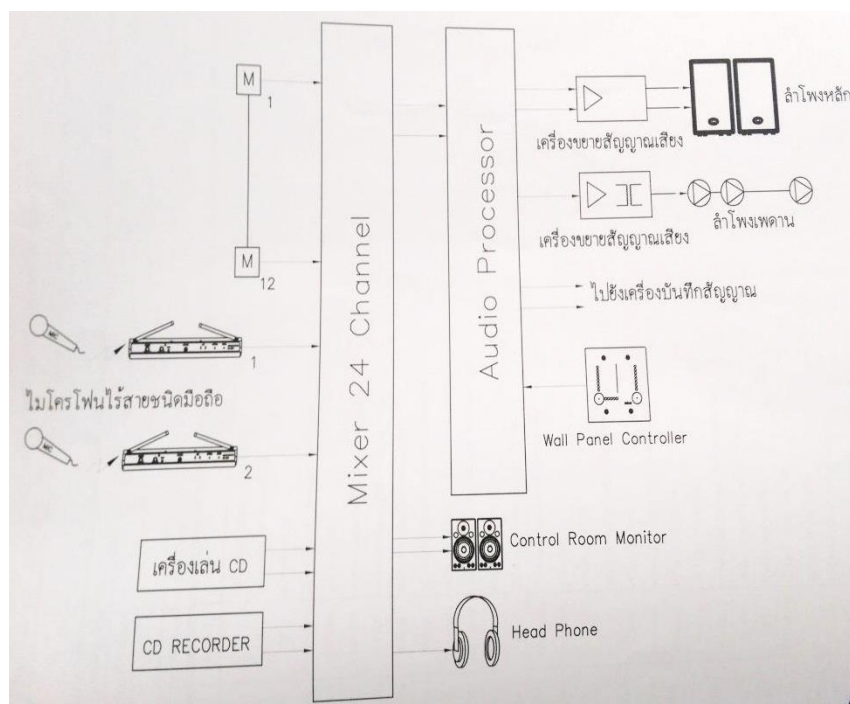
ในปัจจุบันได้มีการจัดอาคารสถานที่ในการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวให้เอื้อต่อการฝึกซ้อมของนักเรียนแล้ว โดยสถานที่ฝึกซ้อมเป็นห้องเก็บเสียง พร้อมด้วยอุปกรณ์เครื่องดนตรีที่มีคุณภาพสามารถใช้เป็นห้องพักนอนได้ และมีห้องน้ำอยู่บริเวณใกล้เคียง โดยได้ทำการตกแต่งปรับปรุงห้องดนตรีไทย ชั้น 2 อาคารปิยะมหาราชาานุสรณ์ เนื้อที่ประมาณ 400 ตารางเมตร เป็นราคารวมทั้งสิ้น 4,005,000 บาท ในปี พ.ศ. 2552

ภาพที่ 4.2 ผังห้องเรียนดนตรีไทย

ภาพที่ 4.3 ระบบภาพ และ CCTV ห้องเรียนดนตรีไทย

ภาพที่ 4.4 ระบบมิกเซอร์

สิ่งที่ดำเนินการไปได้ดีในการจัดการด้านงบประมาณและอาคารสถานที่ คือ ผู้อำนวยการและผู้บริหารในส่วนต่างๆ ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ในทุกๆ ด้าน มีการเตรียมตัวในการวางแผนเพื่อทำโครงการเพื่อของงบประมาณ จัดเตรียมอาคารสถานที่ และมีการหาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางมโหรีมาฝึกซ้อมนักเรียน โดยปีบ คงลายทอง (2559) ซึ่งเป็นคณะกรรมการ “ประลองเพลงประเลงมโหรี” ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับการหาบุคลากรทางมโหรีว่า

“ถ้าผู้อำนวยการเห็นความสำคัญ และทราบรายละเอียดของความเป็นมโหรีว่าการที่จะพัฒนางหรือสามารถปรับวงได้นั้น ต้องใช้บุคลากรทั้งด้านเป่าพาทย์ เครื่องสาย ขับร้อง และเครื่องหนัง ซึ่งถ้าผู้อำนวยการเห็นด้วย ก็จะทำให้คนที่ทำงานตรงนี้มีกำลังใจที่จะพัฒนางให้ดีขึ้นต่อไป” (ปีบ คงลายทอง, สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2559)

นอกจากนี้สิริชัยชาญ ฝึกจำรุง (2559) ซึ่งเป็นคณะกรรมการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับการมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญหลากหลายเครื่องมือว่า

“โรงเรียนมัธยมที่ชนะเลิศโอกาสสูงๆ นั้น เนื่องจากโรงเรียนสามารถจ้างหรือขอให้ผู้ที่มีความชำนาญในเรื่องต่างๆ ไปช่วยกัน เช่น มีทั้งครูเครื่องเป่า มีทั้งครูเครื่องตี มีทั้งครูเครื่องหนัง มีทั้งครูซอ จะเข้ หรือนักร้อง ไปกำกับนักเรียนแต่ละคน แต่บางโรงเรียนมีครูแค่คนสองคนแต่ทำทั้งวง ทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบ ดังนั้น วงที่มีกำลังสนับสนุนสูงจะได้เปรียบ” (สิริชัยชาญ พักจำรูญ, ลัทธิภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559)

จากมิติด้านการจัดการด้านงบประมาณและอาคารสถานที่ สรุปได้ว่า โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร มีการจัดทำโครงการเพื่อของงบประมาณโดยสำรวจจากสภาพจริง ได้แก่ ด้านผู้ปรับวง ด้านอาหาร ด้านการเดินทาง ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องดนตรีไทยและอื่นๆ มีการประมาณการด้านงบประมาณล่วงหน้า 1 ภาคการศึกษา ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกทุกอย่าง หากงบประมาณขาดเหลือ ผู้ปกครองก็จะรวมตัวกันบริจาค ด้านห้องดนตรีไทยพบปัญหาเสียงเครื่องดนตรีดังเล็ดลอด จึงปรับปรุงห้องดนตรีไทยที่ใช้สำหรับการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร เพื่อการประกวดรายการ “ประลองเพลงประเลงมโหรี” ในการใช้ฝึกซ้อมหรือเข้าค่ายฝึกซ้อม และการเก็บเครื่องดนตรีไทยอย่างเป็นสัดส่วนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

มิติที่ 3: มิติด้านการปรับวงมโหรีเครื่องเดี่ยวทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ พบว่า การปรับวงมโหรีเครื่องเดี่ยวของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ในการประกวด “ประลองเพลงประเลงมโหรี” ครั้งที่ 16-18 พ.ศ. 2544-2546 ได้แก่ เพลงจรเข้หางยาว สามชั้น เพลงแขกบรเทศเถา และเพลงกล่อมนารี เถา ได้ใช้หลักการปรับวงด้านทฤษฎี และปฏิบัติ ซึ่งได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้จากอาจารย์ประสิทธิ์ ถาวร (ศิลปินแห่งชาติ) ดังนี้

การแปลทำนอง

เครื่องดนตรีไทยแต่ละชนิดจะมีทางเพลงลักษณะจำเพาะของตน เมื่อแปลทางออกมาแล้วผู้ที่มีความรู้จะทราบได้ว่าทางนั้นเป็นทางของเครื่องมือนั้นๆ โดยแท้ มิได้หยิบยืมทางของเครื่องมืออื่นๆ มาแปลเป็นทางของตน ในการปรับวงให้มีความกลมกลืน นอกจากทุกเครื่องมือจะแปลทางของตนเองแล้ว ในบางวรรคตอนยังต้องมีการแปลทางให้ไปในทิศทางเดียวกันเป็นกลุ่มก้อน ซึ่งผู้ปรับวงต้องพิจารณาเลือกใช้ทำนองหลักหรือทางซ่องเป็นอันดับแรก โดยปานจันทร์ ปล้องทอง (2559) ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวง ได้อธิบายถึงการแปลทำนองว่า

“การแปลทำนองนั้นแปลจากทางฆ้องเป็นหลักโดยให้ทางเพลงของเครื่องนำไปด้วยกัน ได้แก่ ระนาดเอกมโหรี ซอด้วง จะเข้ ตามด้วยเครื่องตาม ได้แก่ ระนาดทุ้มมโหรี ซออู้ ตามด้วยทางเพลงของซอสามสาย และขลุ่ยเพียงออ บรรเลงโหยบ้าง เก็บบ้าง แม้ว่าแต่ละเครื่องมือจะมีเอกลักษณ์ของตนเอง แต่ทำนองทั้งหมดต้องมีความกลมกลืนกัน” (ปานจันทร์ ปล้องทอง, สัมภาษณ์, 7 มิถุนายน 2559)

จุดมุ่งหมายหลักในการบรรเลงมโหรี คือ เพื่อการขับกล่อม ดังนั้น ทางเพลงของแต่ละเครื่องมือต้องมีความโดดเด่นเท่ากัน สามารถสอดคล้องกันอย่างกลมกลืน โดยสิริชัยชาญ ฝึกจำรูญ (2559) ซึ่งเป็นกรรมการตัดสินรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ได้อธิบายถึงวิธีในการปรับวงมโหรีให้เกิดความกลมกลืนด้านการแปลทำนองว่า

“การประกวด”ประลองเพลง ประเลงมโหรี” เป็นไปตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ว่าทรงโปรดให้มีการฟื้นฟูวงมโหรี เพลงที่จัดให้ประกวดเป็นเพลงที่บรรเลงเพราะๆ ดังนั้นผู้ปรับวงจึงควรคิดว่า จะทำอย่างไรให้การบรรเลงเป็นไปด้วยความราบรื่น จังหวะสม่ำเสมอ อาจจะมีการค่อยๆ เร่งความเร็วขึ้นได้นิดหน่อย ทางที่บรรเลงแต่ละเครื่องมือต้องมีความสัมพันธ์กัน ไม่ใช่ระนาดไปทาง ซอด้วงไปทาง จะเข้ไปทาง ซึ่งผู้เล่นดนตรีไทยชอบเล่น by heart สบายๆ อะไรก็ได้ ซึ่งถ้าเราเป็นผู้ปรับวงแล้ว อะไรก็ได้ไม่ได้ ต้องปรับเลย ว่าเพลงนี้ทางฆ้องเป็นอย่างนี้ เราจะทำทางระนาดเป็นอย่างไร ทางทุ้มเป็นอย่างไร บางทีมีครูหลายเครื่องดนตรี ทำให้ต่างคนต่างคิดทาง จึงต้องคิดว่าทำอย่างไรที่ผู้ปรับวงจะผสมผสานทางต่างๆ แล้วเสียงที่ออกมาฟังแล้วไพเราะ กลมกลืน กลมกล่อม กำลังพอดี” (สิริชัยชาญ ฝึกจำรูญ, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559)

ประชากร ศรีสาคร (2559) ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวง ได้อธิบายถึงการแปลทำนองของระนาดเอกมโหรีว่า

“ลูกระนาดเอกมโหรีลูกลอยอด จะเท่ากับนิ้วก้อยของซอด้วง คือ เสียงลา ดังนั้นระนาดเอกมโหรีต้องพยายามแปลทำนองให้เป็นไปตามทำนองหลักด้วย และให้เสียงออกไปในทางสูงๆ ให้กลมกลืนกับซอด้วง บางส่วนอาจมีลักษณะคล้ายกัน แต่ไม่เหมือนกันหมด” (สิริชัยชาญ ฝึกจำรูญ, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559)

ซึ่งสอดคล้องกับ สิริชัยชาญ พักจำรูญ (2559) ซึ่งเป็นกรรมการตัดสินรายการ “ประลองเพลง ประเลง มโหรี” ที่อธิบายว่า

“กลอนขนาดเอกมโหรีกับซอด้วงมีความใกล้เคียงกันมาก เนื่องจากเป็นเครื่อง นำเหมือนกัน อีกทั้งยังนั่งใกล้กัน กลอนจึงควรเกาะกัน เอื้อซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิด ความกลมกลืน” (ประชากร ศรีสาคร, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559)

นอกจากนี้การแปรทำนองของเพลงจะเข้หางยาว สามชั้น เพลงแขกบรเทศ เถา และเพลง กล่อมนารี เถา ได้เป็นไปได้ในทิศทางเดียวกัน เช่น การดำเนินทำนองไปในเสียงสูงเหมือนกัน หรือดำเนิน ทำนองในเสียงต่ำเหมือนกัน เช่น การแปรทำนองระหว่างซอ มโหรี กับจะเข้

ซอ มโหรี

- ร - -	ด ด - -	ร ร - -	พ พ - ซี่	- ลี - ลี	- ลี - -	ซี่ ซี่ - -	พ พ - ร
- ร - ด	- - - ร	- - - พ	- - - ซี่	- ล - ด	- ล - ซ	- - - พ	- - - ล

จะเข้

รัดลัด	ซลตรี	ซัพรีพ	ตรีพซ	พรีดล	รัดลช	ดลชพ	ลชพร
--------	-------	--------	-------	-------	-------	------	------

โดยถ้าซอ มโหรีขึ้นสูง จะเข้ก็จะแปรทำนองขึ้นสูงตาม โดยประชากร ศรีสาคร (2559) ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวง ได้อธิบายถึงการแปรทำนองว่า

“การแปรทำนองควรไปข้างหน้าพร้อมกัน ถอยก็พร้อมกัน แต่จะไปอย่างไร ให้ไม่บรรเลงเหมือนกันทั้งวง เพราะเป็นเพลงทางพื้น หรือเพลงดำเนินทำนอง ไม่ใช่ เพลงทางกรอ” (ประชากร ศรีสาคร, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559)

จากการวิเคราะห์การแปรทำนองของเพลงจะเข้หางยาว สามชั้น เพลงแขกบรเทศ เถา และ เพลงกล่อมนารี เถา พบว่า มีการคงเอกลักษณ์ของความเป็นมโหรี มีความเรียบร้อย ไม่ฉีกออกจาก ทำนองหลักมากนัก เป็นการแปรทำนองที่แต่ละเครื่องมีทางเพลงเป็นของตนเอง แต่บรรเลงไป ด้วยกันได้ มีการแปรทำนองให้แต่ละเครื่องมือได้มีโอกาสแสดงเอกลักษณ์ของแต่ละเครื่องดนตรี สอดแทรกขึ้นมาบ้าง มีการสอดแทรกเทคนิคการบรรเลงของแต่ละเครื่องมือได้อย่างพอดี เช่น การ

สอดแทรกของเครื่องดนตรีระนาดทุ้มมโหรี และซออู้ ขณะที่เครื่องอื่นยืนพื้นและประคบเสียงให้เบา ลง ในเรื่องการแปรทำนองนั้น มีความเอื้อซึ่งกันและกัน กล่าวคือ กลอนระนาดเอกมโหรีกับซออู้ด้วงมีความคล้ายกัน โดยกลอนระนาดเอกมโหรีไม่เป็นกลอนของทางระนาดทั้งหมด แต่ค่อนข้างจะมีกลอนของซออู้ด้วงผสมอยู่ด้วย คือ กลอนระนาดเน้นตีไปทางลูกยอด แต่ตีให้ทั่วพื้น เพื่อให้เข้ากับปรัชญาของวงมโหรี

แนวในการบรรเลง

ปรัชญาของวงมโหรี คือ วงที่บรรเลงเพื่อการขับกล่อม ดังนั้น แนวในการบรรเลงของวงมโหรี จะอยู่ในระดับปานกลาง เป็นแนวที่ไม่ซ้ำ และไม่เร็วจนเกินไป โดยวงมโหรีเครื่องเดียว โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ใช้หลักการที่เรียกว่า “ความเร็วแบบหางหนู” กับเพลงประเภทเพลงเถา โดยยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์ (2559) ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ปรับวง ได้อธิบายถึงแนวในการบรรเลงว่า

“เริ่มต้นจากแนวเพลงปกติในตอนแรก แล้วค่อยๆ เพิ่มความเร็วทีละนิดในเที่ยวกลับที่มีการเปลี่ยนทำนอง จากนั้นค่อยๆ เพิ่มความเร็วขึ้นในลักษณะเดียวกัน จนจบเพลง โดยมีหัวใจสำคัญว่า ผู้ฟังต้องไม่รู้สึกรวดเร็ว หรือกระชาก ซึ่งต้องปรับแนวเพลงให้เหมาะสมกับประเภทเพลงอีกด้วย” (ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์, สัมภาษณ์, 29 พฤษภาคม 2559)

แนวในการบรรเลงในช่วงที่มีการรับร้อง โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ใช้หลักการที่เรียกว่า “เหิน” ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์ (2559) กล่าวคือ นักเรียนผู้บรรเลงต้องรักษาความเร็วในการบรรเลงรับร้องให้เสมอแนวร้อง จนกระทั่ง 4 ห้องสุดท้าย จึงขยับแนวเพื่อไปสู่แนวในการบรรเลงของท่อนต่อไป เมื่อพ้นจากห้องที่ 4 ของบรรทัดแรกในตอนต่อไปให้นักเรียนผู้บรรเลงคงสภาพแนวในการบรรเลงจนจบท่อน และใช้วิธีการทอดลง โดยค่อยๆ ลดความเร็วลงเพื่อส่งร้องท่อนต่อไป

ประชากร ศรีสาคร (2559) ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวง ได้อธิบายถึงแนวในการบรรเลงของเพลงจระเข้หางยาว สามชั้นว่า

“แนวเพลงจระเข้หางยาว มีทั้งหมด 3 ท่อน มีเที่ยวกลับ ประหนึ่งว่าเป็น 6 ท่อน ซึ่งผู้ปรับวงทำแนวในการบรรเลง 6 ท่อนให้แนวไม่เท่ากันไม่ได้ เนื่องจากท่อนเยอะ ยากเกินความสามารถของนักเรียน จึงใช้วิธีเที่ยวแรกเล่นแนวมโหรี

กล่าวคือ トラバไตที่เครื่องดนตรีบรรเลงแล้วไม่รู้สีกอียด รู้สึกสบาย พอเที่ยวกลับ
 ชัยบับแนวจีนมานิดหนึ่ง จนร็บร็องท่อน 6 ตั้งแนวจีนแล้วกลับต้น ในเที่ยวสุดท้ายจึง
 ค่อยๆชัยบับแนวในการบรรเลงแบบไม่ให้รู้สึก และต้องไม่เร็วจนเกินไป” (ประชากร
 ศรีสาคร, ลัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559)

เพลงแขกบรเทศ เถา แนวในการบรรเลงเป็นแนวที่มีความกลมกลืนกัน มีความเหมาะสมกับ
 บทเพลง และมีความเร็วแบบหางหนู คือ มีการเพิ่มความเร็วจนละนิดโดยผู้ฟังไม่รู้สีกว่าเพลงเร็ว หรือ
 กระจาก

เพลงกล่อมนารี เถา แนวในการบรรเลงมีความเร็วแบบหางหนูเช่นเดียวกัน แต่ในอัตรา
 จังหวะสามชั้นท่อน 2 มีการบรรเลงที่ชัยบับแนวรวดเร็วและกระชับขึ้นอย่างชัดเจน แตกต่างจากอัตรา
 จังหวะสามชั้นท่อน 1 เนื่องจากอัตราจังหวะสามชั้นท่อน 1 มีลักษณะทำนองเป็นทางพื้น แนวที่ใช้
 ในการบรรเลงจึงมีความเรียวร้อย แต่ลักษณะทำนองในอัตราจังหวะสามชั้นท่อน 2 เป็นทำนองเสภา
 ประกอบไปด้วย ลูกชัต กับลูกเหลื่อม ทำให้แนวในการบรรเลงรวดเร็วขึ้นโดยอัตโนมัติ โดยประชากร
 ศรีสาคร (2559) ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวงได้อธิบายถึงแนวในการบรรเลงของเพลงกล่อมนารี เถาว่า

“กล่อมนารี เป็นเพลงเถา แนวในการบรรเลงเรียวเป็นหางหนู มีเที่ยว
 เปลี่ยนเป็นทำนองเสภา คือ มีทำนองแบบสาร์ตตะ หรือทำนองห่างๆ ดังนั้นเที่ยว
 กลับจึงต้องมีการชัยบับแนว” (ประชากร ศรีสาคร, ลัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559)
 ทำนองแบบสาร์ตตะ หรือทำนองห่าง เช่น

- ล - ล	- ท - ท	- ด - ด	- ช - ช	- ล - ล	- ท - ท	- ด - ด	- ร - ร
- - - ล	- - - ท	- - - ด	- - - ช	- - - ล	- - - ท	- - - ด	- - - ร

ทั้งนี้แนวในการบรรเลงมีข้อดีตรงที่ ไม่ต้องถอนหรือเพิ่มความเร็วในการส่งต่อท่อนต่อไป
 เนื่องจากรอยต่อระหว่างอัตราจังหวะมีความสนิทสนมกลมกลืนกัน หรือไปถึงแนวความเร็วในท่อน
 ต่อไปได้ดีพอ

ซึ่งแนวในการบรรเลงของเพลงจะเข้หางยาว สามชั้น เพลงแขกบรเทศ เถา และเพลงกล่อม
 นารี เถา มีความกลมกลืนจากช้าไปเร็ว ไม่ช้าลง และไม่เร็วขึ้นจนรู้สีกกระจาก สอดคล้องกับสิริชัย
 ชาญ พักจำรูญ (2559) ซึ่งเป็นกรรมการตัดสินรายการ “ประลองเพลง ประเลง มโหรี” ที่ได้อธิบายถึง
 แนวในการบรรเลงว่า

“ผู้ปรับวงต้องพิจารณาว่าเพลงนี้มีกี่ท่อน แต่ละท่อนควรมีความซ้ำเร็วประมาณสักเท่าไร โดยท่อน 1 ต้องซ้ำกว่า ท่อน 2 ซึ่งเป็นหลักการ และแนวต้องไม่กระโดด” (สิริชัยชาญ พักจำรูญ, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559)

จากการวิเคราะห์แนวในการบรรเลงของเพลงจระเข้หางยาว สามชั้น เพลงแขกบรเทศ เถา และเพลงกล่อมมารี เถา พบว่า เพลงจระเข้หางยาว สามชั้น 3 ท่อนในเที่ยวแรก บรรเลงแนวมโหรี ในเที่ยวกลับมีการขยับแนวในการบรรเลงให้เร็วขึ้นนิดหน่อย จนมาถึงการรับร้องท่อน 3 เที่ยวกลับ มีการขยับแนวขึ้นอีกเพื่อออกลูกหมด

น้ำหนักเสียงเครื่องดนตรีและเสียงขับร้อง

คุณภาพเสียงของเครื่องดนตรีทุกเครื่องในวงต้องเสมอกัน ความดัง ค่อย ของแต่ละเครื่องมือ ต้องมีความกลมกลืนกัน นักร้องต้องพยายามร้องไม่เพี้ยน เมื่อใดก็ตามที่มีการร้อง ผู้บรรเลงทุกคนในวงจะต้องลดน้ำหนักเสียงเครื่องดนตรีที่บรรเลงลงครึ่งหนึ่ง โดยใช้วิธีการที่เรียกว่า การประคบเสียง และค่อยๆ เพิ่มน้ำหนักเสียงจนถึงปกติภายใน 4 ห้องเพลง เมื่อหมดคำร้อง (ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์, 2559) นอกจากนี้ยังใช้เทคนิคที่เรียกว่า “บัวไวโย” กล่าวคือ เมื่อเต็ดก้านดอกบัวจะมีโยติดอกออกมา ซึ่งเราจะไม่กระชากออกมาทีเดียว เปรียบเสมือนการทำให้เสียงเครื่องดนตรีค่อยๆ เบาลง แต่ให้มีเยื่อใยของเสียงอยู่ ลากยาวจนหมดหน้าที่ยของตนเองจนหายไป นอกจากนี้สิริชัยชาญ พักจำรูญ (2559) ซึ่งเป็นกรรมการตัดสินรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ยังให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความกลมกลืนของน้ำหนักเสียงเครื่องดนตรีและเสียงขับร้องว่า

“น้ำหนักจริงๆของทั้งวงควรทำให้เต็มที่ ไม่เบามือ ไม่แผ่ว หรือหนักจนเกินไป ซึ่งจะมีข้อหนึ่งที่ผู้ปรับวงต้องศึกษา คือ การประกวัดไม่ได้ประกวัดโดยธรรมชาติ ประกวัดโดยใช้ไมโครโฟน หรือเครื่องเสียง จึงควรสังเกตเรื่องเครื่องเสียงว่านั่งอย่างไร จ่อไมโครโฟนอย่างไร ให้เสียงที่ออกมาเกิดความพอดี ไม่ใช่ให้ความสำคัญกับเครื่องดนตรีที่เก่งเพียงอย่างเดียว ต้องให้ได้ยินเสียงทุกเครื่องดนตรีเท่าเทียมกัน” (สิริชัยชาญ พักจำรูญ, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559)

การประคบเสียงของวงมโหรีเครื่องเดียว โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร นั้น เครื่องดนตรีกลุ่มเป่าพาทย์ใช้การประคบมือ เครื่องสายใช้วิธีการประคบคันชัก และประคบไม้ตีโดยไม้ตีตลก ในส่วนของขลุ่ยเพียงออใช้วิธีหันออกจากไมโครโฟนชนิดหนึ่ง เนื่องจากหากขลุ่ยเพียงออเป่าเสียงเบาจะทำให้เกิดการเพี้ยนต่ำ (ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์, 2559)

นอกจากนี้ปีบ คงลายทอง (2559) ซึ่งเป็นกรรมการตัดสินรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับน้ำหนักเสียงเครื่องดนตรีและเสียงขับร้องว่า

“การบรรเลงมโหรีเป็นการบรรเลงเพื่อการฟัง หรือขับกล่อมเพื่อให้เกิดความไพเราะ น้ำหนักเสียงเครื่องดนตรีและเสียงขับร้องจึงต้องกลมกลืนกัน ไม่ใช่ให้โดดเด่นเพียงคนเดียว” (ปีบ คงลายทอง, สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2559)

จากการวิเคราะห์น้ำหนักเสียงเครื่องดนตรีและเสียงขับร้องของเพลงจระเข้หางยาว สามชั้น เพลงแขกบรเทศ เถา และเพลงกล่อมนารี เถา พบว่า ทั้ง 3 เพลงมีความกลมกลืนกัน สามารถได้ยินทุกเครื่องดนตรี มีการใช้เทคนิคเบาไปดัง หรือดังไปเบา ได้อย่างลงตัว เสียงที่ออกมามีความราบเรียบ ไม่กระซาก และเสียงเครื่องดนตรีไม่กลบเสียงผู้ขับร้อง โดย

การสวม ส่ง รับร้อง

ในการรับร้อง สามารถใช้เครื่องดนตรีบางชิ้นสวมเข้ามาก่อน เช่น ซอด้วง ขลุ่ย ระนาดเอก มโหรี เป็นต้น หรืออาจใช้การรับร้องทั้งวง โดยผู้บรรเลงทุกคนในวงจะต้องลดน้ำหนักเสียงเครื่องดนตรีที่บรรเลงลงครึ่งหนึ่ง โดยใช้วิธีการที่เรียกว่า การประคบเสียง และค่อยๆ เพิ่มน้ำหนักเสียงจนถึงปกติภายใน 4 ห้องเพลง เมื่อหมดคำร้อง (ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์, 2559) รอยต่อของน้ำหนักเสียงเครื่องดนตรีขณะที่มีการร้อง จนถึงเสียงปกติเมื่อหมดคำร้องต้องมีความกลมกลืนกัน

ในการส่งร้องก็กระทำในลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อมีการร้อง ผู้บรรเลงทุกคนในวงจะต้องลดน้ำหนักเสียงเครื่องดนตรีที่บรรเลงลงครึ่งหนึ่ง ค่อยๆ เบาลง แต่ให้มีเยื่อใยของเสียงอยู่ ลากยาวจนหมดหน้าที่ของตนเองจนหายไป

การรับร้อง ส่งร้อง ต้องดูว่าเพลงนั้นๆ ส่งกี่จังหวะ และดูเจตนาอารมณ์ของผู้แต่งเพลง ความกลมกลืนของน้ำหนักเสียงเครื่องดนตรีและเสียงขับร้อง เมื่อเล่นคลอไปกับเสียงร้องอย่าให้เสียงเครื่องดนตรีเด่นกว่า จุดสำคัญ คือ เมื่อมีการส่งร้อง หรือรับร้อง เสียงเครื่องดนตรีในวงต้องไม่กลบเสียงผู้ขับร้อง ลดเสียงลงครึ่งหนึ่ง แต่ไม่ถึงขนาดกระซิบ กล่าวคือ ทำให้เกิดความกลมกลืนในภาพรวม ระดับเสียงในการรับร้อง ส่งร้อง ต้องสนิท ในส่วนที่มีช่องว่าง สามารถให้บางเครื่องดนตรีแสดงศักยภาพได้ โดยมีการสอดแทรกการบรรเลงเข้ามาเพื่อเป็นสีสัน หวานๆ แต่มีลีลา

ปีบ คงลายทอง (2559) ซึ่งเป็นกรรมการตัดสินรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับการส่งร้อง รับร้องว่า

“ผู้ขับร้องเหมือนหน้าด่านสำคัญ หากร้องเสียงดี รักษาแนว รักษาเสียง เครื่องดนตรีรับร้องตรงเสียง จะช่วยส่งเสริมวงให้ไพเราะเป็นอย่างยิ่ง ทำให้ภาพรวม ออกมาดี หากคนร้องร้องไม่ดี แต่ขอให้รักษาแนว รักษาเสียง ให้กลมกลืนกับเครื่องดนตรี และเครื่องดนตรีที่ส่งร้องอาจจะเป็นซอด้วง หรือระนาดเอกมโหรี เครื่องใด เครื่องหนึ่ง ต้องส่งร้องให้สนิทสนม” (ปีบ คงลายทอง, สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2559)

เพลงจระเข้หางยาว สามชั้น เที้ยวแรกของท่อน 1 ถึงท่อน 3 ใช้การรับร้อง และส่งร้อง แบบพร้อมกันทั้งวงในลักษณะการบรรเลงลากยาวโน้ตแต่ละตัว เพื่อให้กลมกลืนกับเสียงของผู้ขับร้อง

ส่วนเที้ยวกลับท่อน 1 ใช้ระนาดเอกมโหรีส่งร้องเข้ามาเครื่องเดียว โดยใช้เทคนิคการรัวเสียงเดียว ส่วนเที้ยวกลับท่อน 2 และท่อน 3 รับร้อง และส่งร้อง แบบพร้อมกันทั้งวงเหมือนเดิม ดังนี้

รับร้องท่อน 1

----	----	----	----	- ซี่ - ลี่	- ซี่ - มี่	--- รี่	--- ตี่
------	------	------	------	-------------	-------------	---------	---------

ส่งร้องท่อน 2

ชลทตี	ทลทตี	ทลรตี	ทลทตี	รวมชล	- ตี่ - ร	- ลี่ซี่	- รี่ - ตี่
-----	---- ล	--- ซ	---- ฟ	-----	-----	-----	-----

รับร้องท่อน 2

----	----	-----	-----	- ฟ - ซ	- ล - ต	- รี่ - ตี่	- ล - ซ
------	------	-------	-------	---------	---------	-------------	---------

ส่งร้องท่อน 3

--- ด	--- ร	--- ฟ	--- ซ	-----	-----	-----	-----
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

รับร้องท่อน 3

-----	-----	-----	-----	- ตี่ - รี่	- ตี่ - ล	--- ซ	--- ฟ
-------	-------	-------	-------	-------------	-----------	-------	-------

ส่งร้องเที้ยวกลับท่อน 1

ดี่มีฟ	มีมีฟ	มีซฟ	มีมีฟ	ชลดี่	- ฟ - ซี่	- ตี่ - ลี่	- ซี่ - ฟ
--- มี	--- รี่	--- ตี่	--- ล	-----	-----	-----	-----

เพลงกล่อมนารี เถา และเพลงแขกบรเทศ เถา ใช้เทคนิคการรับร้อง และส่งร้องคล้ายกัน คือ ในอัตราจังหวะสามชั้น ท่อน 1 และท่อน 2 ใช้การสวมรับร้องแบบใช้เครื่องดนตรีชิ้นเดียวนำเข้ามา ก่อน 4 ห้องเพลง ได้แก่ ระนาดเอกมโหรี จากนั้นจึงรับร้องพร้อมกันในห้องที่ 5 จนจบห้องที่ 8 ของ บรรทัดแรกของเพลง โดยมีความสนิทสนมกลมกลืนไปกับวง มีการแบ่งสัดส่วนดีในการดำเนินทำนอง ไปพร้อมกับผู้ขับร้อง ไม่กลบเสียงผู้ขับร้อง เป็นเสียงบรรเลงที่เบาแบบมีคุณภาพ แล้วค่อยๆ เร่งน้ำหนัก เสียงที่ไต่ต้วสุดท้ายของห้องที่ 8 จนถึงปกติ และสามารถรักษาแนวในการบรรเลงได้เป็นอย่างดี คือ แนวไม่ซ้าลง

รับร้องสามชั้นท่อน 1 เพลงกล่อมนารี เถา (ระนาดเอกมโหรี นำเข้ามาก่อน 4 ห้องเพลง)

- มริท	- ล - ซ	- - - ล	- - - ท	- ริ - มี่	- ริ - ท	- - - ล	- - - ซ
--------	---------	---------	---------	------------	----------	---------	---------

ส่งร้องสามชั้น เที้ยวเปลี่ยน เพลงกล่อมนารี เถา (ซอด้วงบรรทัดที่ 2)

รมฟช	พมฟช	พมลช	พมฟช	ลทรมี่	- ซี่ - ลี่	- มริท	- ล - ซ
<u>ทลช ลท</u>	- ด - ร	- ม - ร	<u>ซุ่ม รด</u> ซ	- - - รล	<u>รทลช ลท</u>	<u>-ลชลท</u>	<u>รด - ร</u>

รับร้องสามชั้น เที้ยวเปลี่ยน เพลงกล่อมนารี เถา (ระนาดเอกมโหรี นำเข้ามาก่อน 4 ห้องเพลง)

- มริท	- ล - ซ	- - - ล	- - - ท	- ริ - มี่	- ริ - ท	- - - ล	- - - ซ
--------	---------	---------	---------	------------	----------	---------	---------

รับร้องสามชั้นท่อน 1 เพลงแขกบรเทศ เถา (ระนาดเอกมโหรี นำเข้ามาก่อน 4 ห้องเพลง)

- - - ซ	- - - ล	- รีดัล	- ซ - ม	- - - ล	- ซ - ม	- - - ร	- - - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ส่งร้องสามชั้น ท่อน 2 เพลงแขกบรเทศ เถา (ซอด้วง)

- - - ม	- มมม	- ซี่ - ม	- ร - ล	<u>-ดทดร</u>	<u>มร--ท</u>	- ร - ล	- - - <u>ทล</u>
---------	-------	-----------	---------	--------------	--------------	---------	-----------------

รับร้องสามชั้น ท่อน 2 เพลงแขกบรเทศ เถา

- - - ซ	- - - ล	- รีดัล	- ซ - ม	- - - ล	- ซ - ม	- - - ร	- - - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เห็นได้ว่าการส่งร้องในอัตราจังหวะสามชั้น ทางเปลี่ยนของเพลงกล่อมนารี เถา และในท่อน ที่ 2 ของเพลงแขกบรเทศ เถา ใช้ซอด้วงบรรเลงเครื่องเดียวทั้ง 8 ห้องเพลง โดยใช้เทคนิคการเอื้อน

เสียงให้กลมกลืนไปกับเสียงของผู้ขับร้องเพื่อช่วยประคองเสียงคนร้อง สอดคล้องกับสิริชัยชาญ ฝึกจำรูญ (2559) ซึ่งเป็นคณะกรรมการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ที่อธิบายถึงการส่งร้องว่า

“การสวมส่งร้องควรให้พอดีกับทำนองร้อง และส่งร้องท่อนต่อไปให้คนร้องร้องได้สะดวก และไม่ไปกลบเสียงของคนร้อง โดยต้องเบาเสียงเครื่องดนตรี แล้วค่อยๆ ดึงขึ้นไม่ให้เสียงสะดุ้งเมื่อหมดคำร้อง” (สิริชัยชาญ ฝึกจำรูญ, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559)

นอกจากนี้ประชากร ศรีสาคร (2559) ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวง ได้อธิบายถึงการส่งร้องว่า

“การส่งร้อง จะใช้วิธีถอนสองห้องหลัง คือ ห้องที่ 7 กับ ห้องที่ 8 จะไม่ถอนไกล เพราะการถอนไกลไปทำให้แนวเสียว แนวตก หรือข้างลง โดยต้องส่งร้องให้ถึงที่ คือ ใช้ซอสามสาย หรือซอด้วง เพราะเลียนเสียงคนร้องได้ดี” (ประชากร ศรีสาคร, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559)

สำหรับการส่งร้องและรับร้องในอัตราจังหวะสองชั้น และชั้นเดียว ใช้การบรรเลงพร้อมกันทั้งวง มีการทอนลดหลั่นไปตามอัตราจังหวะ กล่าวคือ อัตราจังหวะสามชั้น บรรเลง 8 ห้องเพลง อัตราจังหวะสองชั้น บรรเลง 4 ห้องเพลง และอัตราจังหวะชั้นเดียว บรรเลง 2 ห้องเพลง

ส่งร้องสองชั้น ท่อน 1 และเที้ยวเปลี่ยน เพลงกล่อมনারี เถา

---	ม	ซซซซ	---	ล	ซซซซ	----	----	----	----
-----	---	------	-----	---	------	------	------	------	------

รับร้องสองชั้น ท่อน 1 และเที้ยวเปลี่ยน เพลงกล่อมনারี เถา

----	----	----	----	- ร - ซ	- ล - ท	- มรรท	- ล - ซ
------	------	------	------	---------	---------	--------	---------

ส่งร้องสองชั้น ท่อน 1 เพลงแขกประเทศ เถา

---	ซ	ลลลล	---	ด	ลลลล	----	----	----	----
-----	---	------	-----	---	------	------	------	------	------

รับร้องสองชั้น ท่อน 1 เพลงแขกประเทศ เถา

----	----	----	----	- ซ - ล	- ซ - ม	---	ร	---	ด
------	------	------	------	---------	---------	-----	---	-----	---

ส่งร้องสองชั้น ท่อน 2 เพลงแขกบรเทศ เถา

--- มี	ซุ้มรีดี	--- ซ	--- ล	----	----	----	----
--------	----------	-------	-------	------	------	------	------

รับร้องสองชั้น ท่อน 2 เพลงแขกบรเทศ เถา

----	----	----	----	- ซ - ล	- ซ - ม	--- ร	--- ด
------	------	------	------	---------	---------	-------	-------

ส่งร้องชั้นเดียว ท่อน 1 และเที่ยวเปลี่ยน เพลงกล่อมนารี เถา

- ซซซ	- ซ --	----	----	----	----	----	----
-------	--------	------	------	------	------	------	------

รับร้องชั้นเดียว ท่อน 1 และเที่ยวเปลี่ยน เพลงกล่อมนารี เถา

----	----	----	----	----	----	- มรท	- ล - ซ
------	------	------	------	------	------	-------	---------

ส่งร้องชั้นเดียว ท่อน 1 เพลงแขกบรเทศ เถา

- ลลล	- ลลล	----	----	----	----	----	----
-------	-------	------	------	------	------	------	------

รับร้องชั้นเดียว ท่อน 1 เพลงแขกบรเทศ เถา

----	----	----	----	----	----	- ลซม	- ร - ด
------	------	------	------	------	------	-------	---------

ส่งร้องชั้นเดียว ท่อน 2 เพลงแขกบรเทศ เถา

ซุ้ม - รี	- ดี - ล	----	----	----	----	----	----
-----------	----------	------	------	------	------	------	------

รับร้องชั้นเดียว ท่อน 2 เพลงแขกบรเทศ เถา

----	----	----	----	----	----	- ลซม	- ร - ด
------	------	------	------	------	------	-------	---------

จากการวิเคราะห์การสวมส่งรับร้องของเพลงจระเข้หางยาว สามชั้น เพลงแขกบรเทศ เถา และเพลงกล่อมนารี เถา พบว่า ทั้ง 3 เพลงใช้เทคนิคการประคบเสียงเพื่อลดน้ำหนักเสียงเครื่องดนตรีที่บรรเลงลงครึ่งหนึ่งระหว่างที่มีการขับร้อง เพื่อไม่ให้กลบเสียงผู้ขับร้อง รอยต่อของน้ำหนักเสียงเครื่องดนตรีขณะที่มีการร้อง จนถึงเสียงปกติเมื่อหมดคำร้องมีความกลมกลืนกัน

การควบคุมจังหวะ

ในการบรรเลงวงมโหรีเครื่องเดียว จังหวะของวง และจังหวะของเครื่องประกอบจังหวะ ต้องดำเนินไปพร้อมกัน โดยปานจันทร์ ปล้องทอง (2559) ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวง ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับการควบคุมจังหวะว่า

“นักเรียนผู้บรรเลงทุกคนต้องฟังซึ่งกันและกัน เริ่มตั้งแต่แนวในการขับร้อง จนถึงแนวในการรับร้อง ซึ่งมีความสำคัญมาก ผู้ที่จะสวมรับจะต้องรับร้องด้วยความเร็วของแนวให้เสมอกับแนวในการร้อง มิให้หย่อนกว่าหรือล้ำหน้าแนวในการร้อง แล้วค่อยๆ เพิ่มความเร็วขึ้นเล็กน้อยทีละท่อน โดยมีฉิ่งคอยกำกับจังหวะไปพร้อมกับโทน รำมะนา ซึ่งทำหน้าที่ตีอุ่มวง เติมเต็มจังหวะให้กับวง โทน รำมะนา ต้องใช้น้ำทับให้เหมาะกับประเภทของเพลง ความเร็วของทั้งเพลงในทุกรอบต้องมีความสม่ำเสมอ กล่าวคือ เมื่อจับเวลาแล้วบวกกลับไม่เกิน 5 วินาที” (ปานจันทร์ ปล้องทอง, สัมภาษณ์, 7 มิถุนายน 2559)

การเข้าจังหวะฉิ่ง และโทน รำมะนาในช่วงที่มีการขับร้อง ใช้การพิจารณาหลักการของเพลง ว่าควรเข้าจังหวะฉิ่ง และโทน รำมะนาอย่างไร โดยระหว่างการขับร้อง ฉิ่ง และโทน รำมะนา ต้องรักษาแนวให้คงที่ทั้งท่อน ห้ามช้าลง โดยประชากร ศรีสาคร (2559) ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวง ได้อธิบายถึงการตีโทน รำมะนา ในช่วงที่มีการขับร้องว่า

“โทน รำมะนา จะไม่ตีกระตุก โดยจะตีตามทำนองเพลง และลีลาของเพลง เพื่อให้เกิดความกลมกลืน ไม่ขวางร้อง เพื่อให้เกิดความราบรื่น โทน รำมะนา สามารถตีกระตุกได้ในตัวเพลง หรือทำนองที่เอื้อให้ตีได้” (ประชากร ศรีสาคร, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559)

สอดคล้องกับสิริชัยชาญ พักจำรูญ (2559) ซึ่งเป็นกรรมการตัดสินรายการ “ประลองเพลงประเลงมโหรี” ที่ให้ทรรศนะเกี่ยวกับหน้าที่ของเครื่องประกอบจังหวะว่า

“เครื่องประกอบจังหวะต้องเข้าใจทางร้อง เข้ากลองได้พอดีกับทำนองร้อง และรักษาแนวให้อยู่ในลักษณะที่ไม่เร่ง หรือไม่ยืดจนเกินไป ซึ่งต้องรักษาหน้าที่ตามจุดมุ่งหมายของผู้บรรเลง” (สิริชัยชาญ พักจำรูญ, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559)

จากการวิเคราะห์การควบคุมจังหวะของเพลงจังหวะสามชั้น เพลงแขกประเทศ เถา และเพลงกล่อมนาารี เถา พบว่า จังหวะของวง และจังหวะของเครื่องประกอบจังหวะ ดำเนินไปด้วยกันได้เป็นอย่างดี ไม่ดึงจังหวะซึ่งกันและกันระหว่างเครื่องดนตรี และไม่ขัดกันขณะมีการขับร้อง มีการตั้งจังหวะเพื่อให้พอดีกับแนวเพลงในแต่ละท่อนได้พอดี

การสร้างบุคลิกลักษณะของนักเรียนผู้บรรเลง โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

เน้นการนั่งตัวตรง ไม่ก้มหน้า ขำเลียงมองกันได้แต่ห้ามหันหน้ามองกันขณะบรรเลง และเน้นความพร้อมในการจับเครื่องดนตรีช่วงที่มีการรับร้อง การส่งร้อง โดยสังเกตจากจังหวะหน้าทับ (ยูทธนา ฉัพพรรณรัตน์, 2559) เพื่อความพร้อมเพรียงในการประกวด ดังนี้

ตัวอย่างการรับร้อง อัตรากังหะสามชั้น

-ติง-ติง	-ทั้งติงทั้ง	ติงทั้ง-ติง	-โ๊ะ๊ะ-จ๊ะ	-ติง-ทั้ง	-ติง-ติง	-ทั้ง-ติง	-ติง-ทั้ง
		จับไม้	กางไม้	บรรเลง			
		จับคันทัก					

ตัวอย่างการส่งร้อง อัตรากังหะสามชั้น

-ติง-ติง	-ทั้งติงทั้ง	ติงทั้ง-ติง	-โ๊ะ๊ะ-จ๊ะ	-ติง-ทั้ง	-ติง-ติง	-ทั้ง-ติง	-ติง-ทั้ง
บรรเลง					หยุด	ยกไม้	รวบวาง
					หยุด		วางคันทัก

นักเรียนผู้บรรเลงบางคนเกิดปัญหาด้านทำนองพับเพียบบางด้านไม่ถนัด นั่งนานๆ แล้วเกิดอาการเหน็บชา ปัญหาด้านการจับเครื่องดนตรี เช่น จับทวนซอลำบาก ปัญหานี้หลีกเลี่ยงจากการซ้อมหนัก ผู้ปรับวงได้ดำเนินการแก้ไขโดยให้ไปพบแพทย์ พัก และซ้อมใหม่ ซึ่งจะช่วยให้ปฏิบัติการณ์นั่งและการจับเครื่องดนตรีเสมือนจริงทุกครั้งอย่างถูกต้อง จนเกิดความเคยชิน

บุคลิกลักษณะ และมารยาทของผู้บรรเลงดนตรีและของผู้ขับร้องวงมโหรีเครื่องเดี่ยว โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมมีความสง่างาม โดยองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความสง่างาม เป็นระเบียบเรียบร้อย ได้แก่ การแต่งกาย ทำนั่งในการบรรเลง ทำวางเครื่องดนตรี การบังคับนิ้วของเครื่องสาย ทิศทางในการบรรเลงของเครื่องเป่าพาทย์ไปในทิศทางเดียวกัน มีความพร้อมเพรียงในการจับเครื่องดนตรีช่วงที่มีการรับร้อง ส่งร้อง โดยพูนพิศ อมาตยกุล (2559) ซึ่ง

เป็นกรรมการตัดสินรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องบุคลิกลักษณะ และมารยาทของผู้บรรเลงดนตรีและของผู้ขับร้องวงมโหรีเครื่องเดียวว่า

“นักเรียนต้องใช้ประสบการณ์ในการมอง การดู การชมการบรรเลงดนตรี
แต่ละครั้ง ยิ่งมากครั้งยิ่งดี เพื่อจะได้รู้ว่าบุคลิกอย่างไรเหมาะสม”
(พูนพิศ อมาตยกุล, สัมภาษณ์, 16 มิถุนายน 2559)

นอกจากนี้ประชากร ศรีสาคร (2559) ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวง ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะในการบรรเลงว่า

“ให้พิจารณาว่านั่งอย่างไรให้ไม่เกร็ง ให้เป็นธรรมชาติที่สุด และนั่งตาม
ระเบียบวิธีอันพึงปฏิบัติที่แต่ละเครื่องทำกัน และใช้เทคนิคระบำมือ คือ มือ ไม้
เอี้ยวตัวซ้ายขวาพร้อมกันในช่วงล่อระหว่างเครื่องนำและเครื่องตาม ในช่วงรับร้อง
ส่งร้องใช้หลักการยกไม้ รวบไม้ของอาจารย์ประสิทธิ์ ถาวร (ศิลปินแห่งชาติ) หรือ
สังเกตจากนางละครเวลาขึ้นตั้ง จะยึดดูตามจังหวะไม้กลอง” (ประชากร ศรีสาคร,
สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559)

จากการวิเคราะห์บุคลิกลักษณะของนักเรียนผู้บรรเลง โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร พบว่า บุคลิกลักษณะและมารยาทของผู้บรรเลงดนตรีและของผู้ขับร้อง มีจุดเด่นที่
ทุกคนนั่งหลังตรง ไม่ก้มหน้า ดูแล้วมีความสง่างาม การจับไม้ กางวางไม้ การจับคันชัก การวางคันชัก
ทิศทางคันชักขอไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้เกิดความพร้อมเพรียงและเป็นระเบียบ

การสร้างความสามารถส่วนบุคคลในการบังคับเสียง และการใช้กำลังบังคับเครื่องดนตรี

ผู้ปรับวงควรหากวิธีพิเศษให้เหมาะสมตามความสามารถของนักเรียนผู้บรรเลงในการฝึกฝน
ไล่เสียง ไล่มือ ออกกำลังกาย บริหารกล้ามเนื้อ ในช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยประชากร ศรีสาคร (2559)
ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวงได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับการไล่เสียงเครื่องดนตรีว่า

“ตราบใดที่ไล่เครื่องดนตรีตอนเช้าหลังจากที่ตื่นขึ้นมาให้มีความไพเราะ
เมื่อถึงเวลากลางวันหรือร่างกายเข้าที่แล้ว เสียงที่ออกมาจะมีความไพเราะมากกว่า
นั้นลิบเท่า” (ประชากร ศรีสาคร, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559)

นอกจากนี้นักเรียนผู้บรรเลงต้องดูศักยภาพตนเองว่ามีขีดความสามารถแค่ไหน แล้วจึงค่อยๆ ซ้อมเพิ่มให้เกิน 100 เปอร์เซ็นต์ พร้อมทั้งใฝ่หาความรู้เพิ่มเติม มีความช่างสังเกตในการวางรูปแบบ ท่าทางของมือและใช้กำลังให้ถูกส่วน ดูและฟังบ่อยๆ จากผู้บรรเลงที่มีความสามารถ ลองปฏิบัติตาม มีการซ้อมกับครู สอบถามข้อบกพร่องของตนเองให้ครูผู้บรรเลงช่วยปรับ ช่วยฟัง หรือช่วยบอก และ นำมาปรับใช้เป็นแนวทางของตนเอง

จากการวิเคราะห์ความสามารถส่วนบุคคลในการบังคับเสียง และการใช้กำลังบังคับเครื่องดนตรี ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร พบว่า เครื่องดนตรีกลุ่มเป่าพาทย์ ใช้ลักษณะ การตีแบบการตีฉาบ ลงสองมือพร้อมกัน โดยใช้แรงส่งจากหัวไหล่ มีการประคบมือและประคบเสียง ดู แล้วมีพลัง ขลุ่ยเพียงออ สามารถระบายลมได้ ทำให้เกิดความต่อเนื่องของการดำเนินทำนองในแต่ละวรรค จะเข้ สามารถกรอได้ละเอียดมาก และมีความสม่ำเสมอ แม้ในช่วงที่มีการกระชิบ เสียงจากการ ลากจิ้งหะก็ยังคงมีความสม่ำเสมอของการเข้าออกไม้ดีดจะเข้อยู่ การแบ่งคันชักสามารถแบ่งได้อย่าง เป็นสัดส่วน เช่น การใช้ปลายคันชักในทำนองเพลงที่โน้ตติดกัน หรือในอัตราจังหวะชั้นเดียว คันชัก ขนานไปกับพื้น

การปรับวงมโหรีเครื่องเดียวได้ใช้กลวิธีในการปรับวงโดยการดูศักยภาพของนักเรียนเป็น พื้นฐาน บวกกับความคิดของผู้ปรับวง เพื่อให้ได้การบรรเลงวงมโหรีเครื่องเดียวที่มีประสิทธิภาพ ผู้ ปรับวงต้องมีความรู้เกี่ยวกับกระสวนทำนองและทางเพลงของทุกเครื่องดนตรี (ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์, 2559) ดังนั้น ผู้ปรับวงอาจมีคนเดียวหรือมีหลายคนได้ แต่ต้องปรับวงให้แต่ละเครื่องดนตรีมีความโดดเด่นเท่ากัน พอดีกัน การเจรจากันระหว่างผู้ปรับวงก็มีความสำคัญในการยอมปรับทางเพลงให้เข้าหา กัน เช่น การแบ่งกันทำทางเพลงของเครื่องดนตรีกลุ่มเป่าพาทย์ และกลุ่มเครื่องสาย กลอนเพลงกลุ่ม เครื่องนำ และเครื่องตาม ต้องไม่ฉีกทำนองหลักมาก เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีจุดที่ผสมผสาน กลมกลืน และสอดรับกันในตัวกลอนของแต่ละเครื่องมือ คือ แต่ละคนมีทางของตนเอง แต่เมื่อมา บรรเลงด้วยกันต้องมีความสอดคล้องกลมกลืนไปในทางเดียวกัน ซึ่งจุดสำคัญที่ผู้ปรับวงและนักเรียนผู้ บรรเลงต้องมีความเข้าใจตรงกัน และสามารถปฏิบัติได้ มีดังนี้

1. รู้และเข้าใจทางร้อง เนื้อร้อง และทางซ้อง ในการเลือกทางร้อง ควรพิจารณาถึงความ เหมาะสมระหว่างทางร้องกับบทเพลงว่าผู้ขับร้องควรเป็นเพศใด ในส่วนของทางซ้องนั้น ผู้ปรับวงต้อง พิจารณาเลือกทางซ้องมาใช้ในการปรับวงซึ่งในแต่ละสำนักมีความแตกต่างกันออกไป และจะเป็นการ ดีอย่างยิ่ง หากนักเรียนผู้บรรเลงทุกคนรู้และเข้าใจทางซ้อง หรือทำนองหลัก เพราะจะช่วยให้จำเพลง ได้ง่ายขึ้น เกิดความแม่นยำในการบรรเลง เข้าใจในโครงสร้างของเพลง และสามารถฝึกการแปล ทำนองเองได้

2. รู้และเข้าใจองค์ประกอบดนตรี ได้แก่ จำนวนท่อน สำเนียงของเพลง ทางเสียง การประสานเสียงภายในเครื่องดนตรี เช่น คู่ประสานของมือซอ คู่ประสานของจะเข้ขณะกระทบสาย คู่ประสานของสายซอสามสาย
3. รู้และเข้าใจบทบาทของเครื่องดนตรีที่ตนเองบรรเลง เช่น ไม่ดำเนินกลอนระนาดเอกข้ามลูกกระนาดเกิน 5 เสียง ไม่สีซออุ้เก็บทั้งเพลงในเพลงทางพื้น
4. รู้และเข้าใจการใช้หน้าทับให้เหมาะสมกับเพลง และการเข้าจังหวะฉิ่ง และกลองในเพลง และในการรับร้อง ส่งร้อง
5. รู้และเข้าใจระดับเสียงของเครื่องดนตรีว่ามีความเพี้ยนหรือไม่ พร้อมทั้งแก้ไข ปรับปรุง
6. รู้และเข้าใจการรับร้อง และการส่งร้อง ซึ่งมีความสำคัญมาก เพื่อให้คนฟังรู้สึกถึงแนวการบรรเลงที่ไม่กระชากอารมณ์ และความกลมกลืนระหว่างเสียงเครื่องดนตรีและเสียงขับร้อง กล่าวคือ การส่งร้อง เครื่องดนตรีต้องค่อยๆ เบาลง ให้ได้ยินเสียงร้อง การรับร้อง เครื่องดนตรีบรรเลงจากเขาไปดังปกติ จึงต้องฝึกซ้อมร่วมกันเพื่อให้เกิดความพร้อมเพรียงในการบรรเลง และต้องระวังจังหวะในการเริ่มหรือหยุดที่ไม่พร้อมกัน รวมไปถึงแนวเพลงไม่ให้ซ้ำลงอีกด้วย
7. บางครั้งเกิดการแก้ไขทางเพลงระหว่างการฝึกซ้อมเพื่อให้เกิดความกลมกลืนในวง ดังนั้นนักเรียนผู้บรรเลงต้องตามให้ทัน ซึ่งแต่ละคนต้องมีสมาธิและหัวใจพอสมควร
8. รู้จักฟังกันและกันตลอดเวลา และคิดไปข้างหน้าถึงกลอนเพลงถัดไป ขณะบรรเลงรวมวง อีกทั้งยังต้องมีทางซอ และนับจังหวะตกท้ายห้องในใจตลอดเวลาในการบรรเลง

จากมิติด้านการปรับวงมโหรีเครื่องเดี่ยวทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ สรุปได้ว่า โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ใช้กลวิธีในการปรับวงให้ภาพรวมเกิดความกลมกลืน มีการปรับทำนองได้กลมกลืนกับทำนองหลักที่กำหนดให้ ทางในการบรรเลงทั้งวงมีความกลมกลืนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สามารถทำทางเพลงให้ทุกเครื่องดนตรีมีความโดดเด่นเท่ากัน แนวในการบรรเลงในแต่ละท่อนมีความพอดี มีการให้ความสำคัญกับน้ำหนักเสียงของวงในภาพรวม คือ สามารถได้ยินทุกเครื่องดนตรีอย่างเท่าเทียมกัน การสวม ส่ง รับร้องมีความสนิทสนม ไม่กลบเสียงคนร้อง จังหวะฉิ่ง และจังหวะหน้าทับสามารถรักษาแนวให้มีความพอดี ไม่ซ้ำลง หรือเร่งจังหวะขึ้น มีความกลมกลืนไปด้วยกันกับวง โดยพิจารณาความเหมาะสมตามความสามารถของนักเรียนผู้บรรเลง เน้นการสร้างบุคลิกภาพที่ดีควบคู่ไปกับการบังคับเสียงที่มีคุณภาพ คือ มีการประคบบมือในการบรรเลง มีการโชว์ศักยภาพบางเครื่องมือบ้างในช่วงการส่งร้อง ซึ่งนักเรียนสามารถบรรเลงได้ถูกต้องตามลักษณะเฉพาะของแต่ละเครื่องดนตรี นักเรียนมีทักษะพื้นฐานที่ดี สามารถปฏิบัติเทคนิคการบรรเลงเพื่อให้เกิดความไพเราะ และได้เสียงที่มีคุณภาพ อีกทั้งบุคลิกลักษณะในภาพรวมมีความพร้อมเพรียง

มิตีที่ 4: มิติด้านการประเมินความพร้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว พบว่า อาจารย์ผู้ควบคุมวง ผู้ปรับวง และนักเรียนผู้บรรเลง ใช้การประเมินความพร้อมของวงไปพร้อมๆ กัน ดังนี้

ก่อนการฝึกซ้อม

อาจารย์ผู้ควบคุมวง ผู้ปรับวง และนักเรียนผู้บรรเลง พูดคุยเกี่ยวกับความพร้อมทางด้านจิตใจ และเวลาที่ทุกคนสะดวกในการฝึกซ้อม มีการเปิดโอกาสให้ให้นักเรียนผู้บรรเลงแสดงความคิดเห็น ซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจ จากนั้นทำการอธิบายให้ทุกคนเข้าใจตรงกัน และทำการบรรเลงรวมวงเพื่อ ทบทวนความรู้ที่ผ่านมว่านักเรียนผู้บรรเลงสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ อีกทั้งยังเป็นการ ประเมินภาพรวมก่อนการสอนในขั้นต่อไป

ระหว่างการฝึกซ้อม

นักเรียนผู้บรรเลงจับคู่กันซ้อม ผลัดกันบรรเลง ช่วยกันฟัง ระหว่างกลุ่มเครื่องนำ เครื่องตาม หรือแสดงความคิดเห็นในการบรรเลงของเพื่อน จากนั้นผู้ปรับวงทำการปรับแต่งการบรรเลงให้ กลมกลืน ไพเราะมากขึ้น โดยดูจากทักษะพื้นฐานในการบรรเลงที่ติดตัวนักเรียนผู้บรรเลงมาแต่เดิมว่า มีจุดเด่น หรือจุดด้อย อย่างไร และทำการประเมินอรรถรสในการบรรเลงร่วมกัน

หลังการฝึกซ้อม

นักเรียนผู้บรรเลงทำการบรรเลงรวมวงเพื่อประเมินภาพรวมว่าทำไปดีหรือไม่ ต้องปรับปรุง แก้ไขในส่วนใดบ้าง โดยมีอาจารย์รับเชิญ ผู้ปรับวง รุ่นพี่ ผู้ปกครอง ช่วยกันดู หรือให้คำแนะนำ ชี้แจง แลกเปลี่ยนเหตุผลซึ่งกันและกันในแต่ละเครื่องมือ ช่วยกันประเมินหลังการฝึกซ้อมทกรอบ แก้ไข ปรับปรุงทางเพลงเพื่อลดจุดด้อย และมีการบันทึกเสียงการบรรเลงทั้งวงทุกครั้งหลังการฝึกซ้อมเพื่อให้ ทุกคนนำกลับไปฟัง เพราะบางครั้งในการบรรเลงอาจฟังไม่ทัน หรือเก็บรายละเอียดได้ไม่ครบ เพื่อ ปรับปรุงการบรรเลงให้ดียิ่งขึ้น และเป็นแนวทางในการวางแผนการฝึกซ้อมในครั้งต่อไป

ปัญหาที่พบจากการประเมินความพร้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวนั้น ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของ เวลาที่ไม่ตรงกันของนักเรียนผู้บรรเลง โดยจักรพันธ์ สามไพบูลย์ (2559) ซึ่งเป็นนักเรียนผู้บรรเลงวงมโหรี เครื่องเดี่ยว ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับปัญหาที่พบจากการประเมินความพร้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวว่า

“ปริมาณการบ้าน ความกังวลต่างๆ ทำให้นักเรียนผู้บรรเลงไม่มีสมาธิ การจำเพลงไม่ได้ เป็นต้น แต่นักเรียนผู้บรรเลงก็มีความรับผิดชอบในการมาซ้อม พยายามทำการบ้านของตนเองให้เสร็จก่อนมาซ้อม หรือมาทำต่อในวงในช่วงเวลาพัก เพื่อลดปัญหาในการขาดซ้อม” (จักรพันธ์ สามไพบูลย์, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559)

นอกจากนี้สิริชัยชาญ พักจำรูญ (2559) ซึ่งเป็นคณะกรรมการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับการฝึกซ้อมว่า

“แม้จะมีการซ้อมมาร้อยครั้ง แต่การเล่นจริงมีเพียงแค่ครั้งเดียว และไม่ว่า จะบริหารหรือบริการดีอย่างไรก็ตาม ถ้าปรับวงไม่ดีก็แพ้ ถ้าเครื่องดนตรีชำรุดขณะ ประทวด นักเรียนประมาทเกินไป เล่นไม่ได้อย่างที่ซ้อมก็แพ้ หรือลืมเนื้อร้อง บรรเลงผิดพลาด ก็ไม่ชนะ ซึ่งขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยมาก” (สิริชัยชาญ พักจำรูญ, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559)

ข้อดีของวงมโหรีเครื่องเดี่ยว โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร คือ ทุกคนในวง มีความรักใคร่กลมเกลียวกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เพื่อนช่วยเพื่อนฝึกซ้อม ทำให้การฝึกซ้อม ดำเนินการไปได้ด้วยดี ไม่เบื่อหน่าย นอกจากนี้วงมโหรีเครื่องเดี่ยว โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานครยังมีจุดเด่น หรือจุดแข็งในเรื่องของความต่อเนื่องของนักเรียนผู้บรรเลงในวง ซึ่งอยู่ในช่วงมัธยมตลอดระยะเวลา 3 ปี ในการประทวด “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ทำให้เห็นถึง พัฒนาการ และประสบการณ์ของนักเรียนตามลำดับ นักเรียนมีความตั้งใจฝึกซ้อมอย่างหนักทำให้ สามารถรักษามาตรฐานไว้ได้

จากมิติด้านการประเมินความพร้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว สรุปได้ว่า โรงเรียนสวนกุหลาบ วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร มีการประเมินความพร้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวหลายด้านมาก ทั้งด้านจิตใจ เวลา ทักษะการบรรเลง และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันประเมินความพร้อมของวง กล่าวคือ มีการประเมินความพร้อมด้านจิตใจ เวลา ทบทวนบทเรียนที่ผ่านมาก่อนการฝึกซ้อม ระหว่างการ ฝึกซ้อม เน้นการช่วยกันปรับ ช่วยกันฟัง แล้วทำการบันทึกวีดีโอหลังการฝึกซ้อม เพื่อพิจารณาข้อดี ข้อบกพร่อง

มิตินี้ 5: มิติด้านการปรับปรุง/พัฒนา เพื่อเตรียมความพร้อมในการประทวด พบว่า โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ได้แบ่งการฝึกซ้อมเป็นหลายรูปแบบ ได้แก่ ซ้อมเดี่ยว ซ้อมคู่ และซ้อมเป็นกลุ่มระหว่างเครื่องนำ เครื่องตาม โดยประชากร ศรีสาคร (2559) ซึ่งเป็นอาจารย์ ผู้ควบคุมวง ได้อธิบายถึงการเตรียมความพร้อมในการประทวดของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานครว่า

“มีการเน้นให้นักเรียนผู้บรรเลงพยายามฟังให้มากจากความสำเร็จของวง มโหรีเครื่องเดี่ยวที่ผ่านมาของรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ฝึกปฏิบัติตาม

แล้วเลือกแนวทางของตนเอง หรือทำการบันทึกเสียงการบรรเลงของตนเองแล้ว กลับมาฟังหลายๆ รอบ เพื่อหาข้อบกพร่อง และนำมาแก้ไขให้เหมาะสม ทั้งนี้ในรอบสุดท้ายก่อนการเลิกซ้อมจะมีการบันทึกเสียงทุกครั้ง เพื่อให้นักเรียนนำกลับไปฟังให้เกิดการซึมซับ และเกิดความเคยชิน ทำให้บรรเลงแล้วมีความเสถียรทุกรอบ จากนั้นจึงปรับปรุงเรื่องอารมณ์ของเพลง เพื่อเพิ่มอรรถรสในการบรรเลง” (ประชากร ศรีสาคร, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559)

ดังนั้นผู้สอนจึงควรทำการสอนอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยใช้หลักการ และเหตุผล ถ้าทำได้ก็ชมเชยบ้างเพื่อเป็นกำลังใจแก่นักเรียนผู้บรรเลง และพยายามไม่ให้นักเรียนผู้บรรเลงเกิดความเครียดจนเกินไป ปลูกฝังให้นักเรียนสามัคคี รักใคร่กลมเกลียวกัน ทำให้นักเรียนรู้สึกอยากอยู่ด้วยกัน อยากซ้อมด้วยกัน เพราะหากนักเรียนในวงมีปัญหากระทบกระทั่งกัน ปัญหาการฝึกซ้อมในวงจะเกิดขึ้นตามมาอย่างแน่นอน ซึ่งอาจารย์ผู้ฝึกซ้อมต้องทำหน้าที่ตรงนี้ให้ดี ต้องสอนให้นักเรียนมีน้ำใจรู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เมื่อเกิดปัญหา ควรมีการพูดคุยกัน แล้ววิเคราะห์ว่าปัญหาคืออะไร เกิดจากปัจจัยอะไรได้บ้าง มีการไกล่เกลี่ยถ้าเกิดปัญหา และวิเคราะห์ว่าปัญหาดังกล่าวจะเกิดขึ้นอีกหรือไม่ อีกทั้งสอนให้นักเรียนมีเป้าหมายเดียวกันเพื่อการฝึกซ้อมที่ประสบความสำเร็จ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนเพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดปัญหาดังกล่าว เพราะถ้านักเรียนในวงรักกัน ปัญหาใหญ่จะกลายเป็นเรื่องเล็ก

นอกจากนี้การเตรียมเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพสำหรับให้นักเรียนใช้บรรเลงในการประกวดถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่จะส่งเสริมให้การบรรเลงรวมวงมีคุณภาพเสียงที่ดี โดยประชากร ศรีสาคร (2559) ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวง ได้อธิบายแนวทางในการจัดซื้อจัดหาเครื่องดนตรีไทยว่า

“ขอด้วงใช้ของช่างนพตลาดพลู ฝิ่งธนบุรี ขออู่ใช้ของบ้านชอบางปะกง ขอสามสายใช้ของบ้านท่าชอช่างต้อย ธีรพันธ์ ชลุ่ยใช้ของบ้านอาจารย์ประสิทธิ์ ถาวร (ศิลปินแห่งชาติ) จะเข้ใช้ของบ้านครูเอื้อชลบุรี รางระนาดเอกและระนาดทุ้มโหรีใช้ของบ้านสมชัยดนตรีไทย ลูกฆ้องมาจากบ้านเนินห้องวง ฝิ่งธนบุรี เครื่องประกอบจังหวะ ใช้ของบ้านดุริยบรรณ” (ประชากร ศรีสาคร, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559)

การพักผ่อนก็มีผลสำคัญอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพในการบรรเลง นักเรียนผู้บรรเลงทุกคนควรพักผ่อนอย่างเพียงพอ และทำการฝึกซ้อมอย่างเต็มที่ทุกวันเพื่อไม่ให้ทักษะปฏิบัติหายไป ทำความเข้าใจดนตรีให้มาก จะทำให้เกิดความมั่นใจและประสบความสำเร็จ แต่ก็ควรเตรียมการแก้ไขปัญหามาตรานการณ์เฉพาะหน้าด้วย มีการเตรียมความพร้อมทุกด้านให้รอบคอบก่อน แล้วจึงคิดเหตุการณ์ล่วงหน้าว่าสิ่งใดอาจจะเกิดขึ้นได้บ้าง และเตรียมการแก้ไขปัญหาล่วงหน้านักเรียนผู้บรรเลงต้องมี

ความหวูว ตาไว รู้จักฟังคนอื่น มีสมาธิ และสติตลอดเวลา เช่น หากบรรเลงเพียงเสียง ต้องมีไหวพริบพอที่จะทำให้เสียงกลับมากลมกลืนกับวงโดยเร็วที่สุด ห้ามหยุดบรรเลงโดยเด็ดขาด หากตื่นต้น ก็ต้องรู้จักควบคุมอารมณ์และสติให้ดี หมั่นทำการเทียบเสียง ดูแลเครื่องดนตรีให้มีความพร้อมใช้งานอยู่เสมอ

ผู้ปรับวงได้สอนให้นักเรียนผู้บรรเลงทุกคนช่วยกันเทียบเสียงเครื่องดนตรี โดยเทียบเสียงเครื่องดนตรีเสียง ด ซ ร ล รวม 4 เสียงพร้อมกัน เพื่อตรวจสอบเสียงสายเปล่าของเครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องสาย ให้เข้ากับเครื่องดนตรีกลุ่มปี่พาทย์ ซึ่งการเทียบเสียงเครื่องดนตรีเสียง ด ซ ร ล นั้น เพราะเครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องสาย เป็นเครื่องดนตรีที่มีการเปลี่ยนแปลงของเสียงได้มากกว่าเครื่องดนตรีกลุ่มปี่พาทย์ (ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์, 2559) ซึ่งหลังจากเทียบเสียงเสร็จก็ต้องทำการถือลูกบิดให้แน่น มีการเปลี่ยนสถานที่ในการฝึกซ้อมหรือฝึกซ้อมกลางแจ้งนอกอาคาร โดยให้นักเรียนผู้บรรเลงนั่งห่างกันอย่างน้อย 1 เมตร ห้ามหันหน้ามองกันขณะบรรเลง เพื่อเป็นการฝึกสมาธิ และทักษะในการฟังซึ่งกันและกัน โดยนักเรียนผู้บรรเลงจะได้ทักษะการประคบเสียงให้มีคุณภาพ และการมีบุคลิกภาพที่ดีในการบรรเลงไปในเวลาเดียวกัน

คุณสมบัติที่ผู้เรียนและผู้สอนคาดหวังว่าอยากให้เกิดในวงมโหรีเครื่องเดียวในด้านทักษะ คือ การที่นักเรียนทุกคนมีทักษะในเครื่องมือต่างๆ ได้ดีเลิศ โดยมีระดับความชำนาญและความโดดเด่นเท่าๆ กัน เพื่อให้เกิดน้ำหนักของฝีมือในระดับที่ไม่แตกต่างกันอันจะส่งผลต่อความกลมกลืนในการปรับวง ผู้ปรับวงจึงพยายามพัฒนาศักยภาพของนักเรียนผู้บรรเลงทุกคนให้มีความใกล้เคียงกัน เพื่อความสะดวกแก่การปรับวง ให้ได้ภาพรวมของวงที่ออกมาดี เพราะภาพรวมคือปัจจัยหลักของวงมโหรี ทุกเครื่องดนตรีต้องโดดเด่นเท่ากัน และคาดหวังให้นักเรียนมีทักษะทางดนตรีที่สูงขึ้น มีความเข้าใจวิธีการบรรเลงวงมโหรีเครื่องเดียวตั้งแต่ทักษะพื้นฐานเบื้องต้นที่ถูกต้องตามแบบแผน เช่น ทำนอง การจับเครื่องดนตรี มีความแม่นยำในเครื่องมือเอกของตนเอง เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของเครื่องดนตรีที่ตนเองบรรเลงในวง โดยบรรเลงให้สัมพันธ์กับวง รวมไปถึงเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของเครื่องดนตรีชิ้นอื่นในวงมโหรีเครื่องเดียวอีกด้วย โดยดวงดาว เศษรินทร์ (2559) ซึ่งเป็นนักเรียนผู้บรรเลงวงมโหรีเครื่องเดียว ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับการฝึกซ้อมว่า

“จะพยายามฝึกซ้อมส่วนตัวจนเกิดความชำนาญก่อนที่จะมาเจอกับนักเรียนผู้บรรเลงคนอื่นในวง นักเรียนทุกคนต้องแม่นยำ พยายามทำตนเองให้ไม่เป็นตัวถ่วงของวง เพราะหากเพลงไม่แม่นยำจะทำให้ไม่สามารถปรับวงรวมกันได้”
(ดวงดาว เศษรินทร์, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559)

ดังนั้นจึงเป็นข้อตกลงร่วมกันว่า ก่อนรวมวง นักเรียนทุกคนจะต้องฝึกซ้อมเครื่องดนตรีของตนเองให้แม่นยำมากที่สุด เพื่อให้เกิดความพร้อมเพรียงในการบรรเลงรวมวง

สำหรับคุณสมบัติในด้านคุณธรรมที่ผู้สอนคาดหวังว่าอยากให้เกิดในวงมโหรีเครื่องเดี่ยว คือ ความมีระเบียบวินัย ขยัน อดทน มีน้ำใจช่วยเหลือกัน มีความประณีตระมัดระวัง ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความเคารพกันระหว่างเพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง ครู อาจารย์ มีความตรงต่อเวลา มีความสามัคคี มาฝึกซ้อมอย่างพร้อมเพรียงกัน เพราะต้องมีการปรับวง มีความทุ่มเท และความตั้งใจ ซึ่งหากนักเรียนทุกคนมีความตั้งใจ ก็จะสามารถพัฒนาทักษะการบรรเลงของตนเองขึ้นมาได้ นอกจากนี้ยังต้องเข้าใจเพลง เข้าใจผู้ร่วมทีม เข้าใจผู้ปรับวง รู้จักหน้าที่ของตนเอง และปฏิบัติตามสิ่งที่ผู้ปรับวงสอน

ปัญหาในการเตรียมความพร้อมในการประกวด คือ เวลาในการซ้อมไม่ค่อยตรงกัน แก้ปัญหาโดยการแบ่งกลุ่ม แบ่งเวลายกซ้อม ใครมาก่อนซ้อมรอก่อน นักเรียนผู้บรรเลงต้องแบ่งเวลาระหว่างการเรียน กับการฝึกซ้อมให้ดี เนื่องจากอยู่ในช่วงใกล้สอบ ทำให้เกิดความเครียดและวิตกกังวลบ้าง หากเวลาซ้อมไปตรงกับเวลาเรียนหรือเวลาสอบ และต้องรู้จักดูแลตนเองให้สุขภาพดีอยู่เสมอ เพราะห้องซ้อมเป็นห้องแอร์

สิ่งที่ดำเนินการไปได้ดีในการเตรียมความพร้อมก่อนการประกวด คือ ทุกคนสามารถบรรเลงได้ตามที่ผู้ปรับวงได้ปรับไว้ทุกประการ โดยมีความเข้าใจต่อกระบวนการทั้งหลาย มีระยะในการเตรียมตัวนานพอสมควรในการเรียนรู้เพลงที่ไม่คุ้นเคยมาก่อน มีเวลาในการจำโน้ต จำทางเพลง เข้าใจจังหวะ เข้าใจเพลง เข้าใจอารมณ์เพลง และมีเวลาในการซ้อมให้กลมกลืนกันให้เหมือนกัน ให้มีความเสถียร และได้ประสิทธิภาพเหมือนกันทุกรอบ ทุกคนมีความสามัคคี เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่ค่อยมีใครขาดซ้อม ซึ่งทุกคนต้องพยายามจัดการธุระด้านต่างๆ ให้ไม่มีผลกระทบกับการฝึกซ้อมเพื่อให้ซ้อมกันได้อย่างคุ้มค่ากับเวลา ทำให้ทุกอย่างดำเนินไปได้อย่างรวดเร็ว ไม่ติดขัด นอกจากนี้ได้มีการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบของนักเรียนผู้บรรเลง และฝึกให้มีความรอบคอบ คิดหน้าคิดหลังในทุกกระบวนการ ในการช่วยกันจัดเครื่องดนตรี ยกเครื่องดนตรี ตรวจสอบสภาพเครื่องดนตรี เตรียมอาหาร ประสานเวลากับรถว่าพร้อมก็เ้มง เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้รับกำลังใจที่ดีจากทุกๆ ฝ่ายอีกด้วย

จากมิติด้านการปรับปรุง/พัฒนา เพื่อเตรียมความพร้อมในการประกวด สรุปได้ว่า โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานครแบ่งการฝึกซ้อมเป็นหลายรูปแบบ ได้แก่ การซ้อมเดี่ยว การซ้อมคู่ การซ้อมเป็นกลุ่มระหว่างเครื่องนำ เครื่องตาม การฝึกซ้อมกลางแจ้งนอกอาคาร เน้นการฟังซึ่งกันและกัน และฟังให้มากจากความสำเนียงของวงมโหรีเครื่องเดี่ยวที่ผ่านมา มีการฝึกซ้อมอย่างเต็มที่ และให้นักเรียนผู้บรรเลงพักผ่อนอย่างเพียงพอ นอกจากนี้ยังได้ปลุกฝังให้นักเรียนสามัคคี รักใคร่กลม

เกลียวกัน มีการพูดคุยกันหากเกิดปัญหา ฝึกให้มีนักเรียนความรอบคอบ คิดหน้าคิดหลังในทุกกระบวนการ โดยแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบในการช่วยกันเตรียมความพร้อมก่อนการประกวด

มติที่ 6: มติด้านการจัดการในวันประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” พบว่า โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร มีการแบ่งหน้าที่ในการช่วยกันรับผิดชอบ โดยเตรียมความพร้อมล่วงหน้าก่อนวันจริง โดยประชากร ศรีสาคร (2559) ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวง ได้อธิบายถึง การจัดการในวันประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ว่า

“อาจารย์ผู้ควบคุมวงมีการเตรียมประสานงานกับทางโรงเรียนเรื่องงบประมาณ เบี้ยเลี้ยงนักเรียนผู้บรรเลง ประสานงานเรื่องเวลาขับรถขนเครื่องดนตรีไทย และรถสำหรับผู้ที่จะไปงานประกวด การจัดเตรียมอาหารและยาชุดปฐมพยาบาลเบื้องต้น การเตรียมเครื่องดนตรีให้พร้อมสำหรับนำไปซ่อมก่อนที่จะขึ้นบรรเลงจริง และอุปกรณ์สำรองของเครื่องดนตรีไทยกรณีเครื่องดนตรีเกิดการชำรุด เช่น สายซอ ยางสน ตะกั่ว ไฟแช็ค การเตรียมดอกไม้ ธูป เทียนในการไหว้พระ ไหว้พระภูมิเจ้าที่ ตั้งขันกานล เป็นต้น และเตรียมรับมือกับปัญหาสภาพอากาศที่อยู่เหนือการควบคุม” (ประชากร ศรีสาคร, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559)

นักเรียนผู้บรรเลงทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบเรื่องการเตรียมเครื่องดนตรีไทยและดูแลรักษาเครื่องดนตรีของตนเองให้ดีที่สุด เตรียมร่างกายให้พร้อม พักผ่อนให้เพียงพอ

ภาพที่ 4.5 วงจุฬาสังคีต โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
ชนะเลิศการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ครั้งที่ 16
วันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2544

รายชื่อนักเรียนผู้บรรเลง

1. นางสาวปานจันทร์ ปล้องทอง (ผู้ขับร้อง)
2. นางสาวดวงดาว เศษรินทร์ (ขอสามสาย)
3. นายธนพร โสมงคล (ขอด้วง)
4. นายสกา ไกรแก้ว (ขออู้)
5. นางสาวอรุณรัตน์ มละโยธา (จะเข้)
6. นายอรรถสิทธิ์ มากเจริญ (ขลุ่ยเพียงออ)
7. นายปราชญา สายสุข (ระนาดเอกมโหรี)
8. นายณัฐพงษ์ อุดมลาภธรรม (ระนาดทุ้มมโหรี)
9. นายปกรณ์ อันติมานนท์ (ฆ้องมโหรี)
10. นายจักรพันธ์ สามไพบูลย์ (โทน รำมะนา)
11. นายวัชร รัตนเจริญ (ฉิ่ง)

ภาพที่ 4.6 วงภูมิเจียร โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
ชนะเลิศการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ครั้งที่ 17
วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2545

รายนามนักเรียนผู้บรรเลง

1. นางสาวดวงดาว เศษรินทร์ (ผู้ขับร้อง)
2. นายณัฐปคัลภ์ ธนุบรรพ์ (ซอสามสาย)
3. นายธนพร โสเมกุล (ซอด้วง)
4. นายสกา ไกรแก้ว (ซออู้)
5. นายธวัชชัย สุประเสริฐกุล (จะเข้)
6. นายวศิน ปิติ (ขลุ่ยเพียงออ)
7. นายปราชญา สายสุข (ระนาดเอกมโหรี)
8. นายณัฐพงษ์ อุดมลาภธรรม (ระนาดทุ้มมโหรี)
9. นายธราธร เอี่ยมลออ (ฆ้องมโหรี)
10. นายจักรพันธ์ สามไพบูลย์ (โหม่ง รำมะนา)
11. นายวัชร รัตนเจริญ (ฉิ่ง)

ภาพที่ 4.7 วงจุฬารัตน โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
ชนะเลิศการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ครั้งที่ 18
วันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2546

รายชื่อนักเรียนผู้บรรเลง

1. นางสาวสุชาดา โสวัตร (ผู้ขับร้อง)
2. นายณัฐปคัลภ์ ธนุบรรพ์ (ซอสามสาย)
3. นายธนพร โสมกุล (ซอด้วง)
4. นายสกา ไกรแก้ว (ซออู้)
5. นายธวัชชัย สุประเสริฐกุล (จะเข้)
6. นายวศิน ปีติ (ขลุ่ยเพียงออ)
7. นายปราชญา สายสุข (ระนาดเอกมโหรี)
8. นายณัฐพงษ์ อุดมลาภธรรม (ระนาดทุ้มมโหรี)
9. นายธราธร เอี่ยมล่อ (ฆ้องมโหรี)
10. นายจักรพันธ์ สามไพบูลย์ (โหม่ง รำมะนา)
11. นายวัชร รัตนเจริญ (ฉิ่ง)

จากรายชื่อนักเรียนผู้บรรเลงวงมโหรีเครื่องเดียวโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร รายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ปี พ.ศ. 2544-2546 สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.2 รายชื่อนักเรียนผู้บรรเลงวงมโหรีเครื่องเดียวโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร รายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ปี พ.ศ. 2544-2546

เครื่องมือเอก/ชื่อ-นามสกุล	ปี พ.ศ. 2544	ปี พ.ศ. 2545	ปี พ.ศ. 2546	อาชีพปัจจุบัน
ขับร้อง				
1. นางสาวปานจันทร์ ปลั่งทอง	/			อาจารย์สอนดนตรี
2. นางสาวดวงดาว เศษรินทร์		/		อาจารย์สอนดนตรี
3. นางสาวสุชาดา โสวัตร			/	อาจารย์สอนดนตรี
ขอสامสาย				
1. นางสาวดวงดาว เศษรินทร์	/			อาจารย์สอนดนตรี
2. นายณัฐปคัลภ์ ธนุบรรพ์		/	/	ผู้กำกับฝ่ายศิลป์
ซอด้วง				
1. นายธนพร โสมกุล	/	/	/	ธุรกิจส่วนตัว
ซออู้				
1. นายสกา ไกรแก้ว	/	/	/	พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน
จะเข้				
1. นางสาวอรุณรัตน์ มละโยธา	/			อาจารย์สอนดนตรี
2. นายรัชชัย สุประเสริฐกุล		/	/	ธุรกิจส่วนตัว
ขลุ่ยเพียงออ				
1. นายอรรถสิทธิ์ มากเจริญ	/			อาจารย์สอนดนตรี
2. นายวศิน ปิติ		/	/	พนักงานบริษัท
ระนาดเอกมโหรี				
1. นายปราชญา สายสุข	/	/	/	อาจารย์สอนดนตรี
ระนาดทุ้มมโหรี				
1. นายณัฐพงษ์ อดมลาภธรรม	/	/	/	ทันตแพทย์

เครื่องมือเอก/ชื่อ-นามสกุล	ปี พ.ศ. 2544	ปี พ.ศ. 2545	ปี พ.ศ. 2546	อาชีพปัจจุบัน
ฆ้องมโหรี				
1. นายปกรณ อันทิมานนท์	/			รับราชการทหาร
2. นายธราธร เอี่ยมลออ		/	/	อาจารย์สอนดนตรี
โทน รำมะนา				
1. นายจักรพันธ์ สามไพบุลย์	/	/	/	ทันตแพทย์
ฉิ่ง				
1. นายวัชร รัตนเจริญ	/	/	/	พนักงานรัฐวิสาหกิจ

จากตารางสามารถวิเคราะห์ได้ว่า ได้มีการเปลี่ยนตัวนักเรียนผู้บรรเลงในบางปี เนื่องจากนักเรียนบางส่วนจบการศึกษาออกไป ผู้ปรับวงจึงคัดเลือกนักเรียนผู้บรรเลงจากชุมนุมดนตรีไทยขึ้นมาบรรเลงแทน หรือทำการยืมตัวนักเรียนผู้บรรเลงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพมหานคร โดยพิจารณาจากบุคลิกและความสามารถของนักเรียน ซึ่งนักเรียนที่ศึกษาต่อทางวิชาชีพดนตรี และได้เป็นอาจารย์สอนดนตรีในระดับมัธยมศึกษา และระดับมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน มีจำนวนทั้งสิ้น 7 คน

นอกจากนี้ปัจจัยที่เกี่ยวกับอาจารย์ผู้ควบคุมวง ผู้ปรับวง หรือครูผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลให้วงมโหรีเครื่องเดี่ยว โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ได้รับรางวัลชนะเลิศ 3 สมัยต่อเนื่องกันในรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” คือ มีการบริหาร จัดการ และประสานงานที่ดี โรงเรียนมีกำลังสนับสนุนสูง สามารถจ้างผู้ที่มีความชำนาญไปปรับวง มีครูหลายเครื่องดนตรีในการสอนวงมโหรี และมีครูผู้ปรับวงที่มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องของมโหรีโดยเฉพาะ โดยปีบ คงลายทอง (2559) ซึ่งเป็นกรรมการตัดสินรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับปัจจัยด้านบุคลากร ว่า

“วงมโหรีเครื่องเดี่ยว โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร มีผู้ปรับวงที่มีคุณภาพ และมีประสบการณ์ในการผ่านเวทีการประกวด “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” โดยนำความรู้ที่เคยได้รับ มาปรับปรุงและพัฒนาตนเอง เพื่อสร้างวิชาการทางดนตรีให้เจริญงอกงาม และมีบุคลากรให้การสนับสนุน มีเครือข่ายครูผู้เชี่ยวชาญในเครื่องมือต่างๆ ช่วยสอนนักเรียนผู้บรรเลง อีกทั้งครูมีความเสียสละ กำลังกาย กำลังเงิน กำลังความคิดในการสร้างสรรค์งาน” (ปีบ คงลายทอง, สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2559)

โดยสิ่งที่ผู้สอนคาดหวังในอนาคต คือ ต้องการให้นักเรียนผู้บรรเลงสามารถจัดการทุกอย่างได้เอง โดยมีอาจารย์เป็นที่ปรึกษา นอกจากนี้ยังมีสิ่งทีคณะกรรมการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” อยากให้เกิดขึ้นสำหรับวงมโหรีเครื่องเดียว โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร คือ มีการส่งนักเรียนผู้บรรเลงเข้าร่วมประกวดในทุกๆ ปี เนื่องจากหลักสูตรในปัจจุบันทำให้นักเรียนต้องไปค้นคว้าทางวิชาการมากยิ่งขึ้น ทำให้วิชาดนตรีถูกลดความสำคัญลง

จากมิติด้านการจัดการในวันประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” สรุปได้ว่า วงมโหรีเครื่องเดียว โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ได้รับกำลังสนับสนุนที่ดีจากทางโรงเรียน โดยอาจารย์ผู้ควบคุมวงสามารถจ้างผู้ที่มีความชำนาญไปปรับวง ทำให้ได้ผู้ปรับวงที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของมโหรีโดยเฉพาะ และมีการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบโดยเตรียมพร้อมทุกอย่างล่วงหน้าก่อนวันจริง ได้แก่ ด้านงบประมาณ รถ อาหารและยา เครื่องดนตรีไทยและอุปกรณ์สำรองดอกไม้ ธูป เทียน เป็นต้น

จากการศึกษากระบวนการฝึกซ้อม ทำให้ได้ข้อค้นพบสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.3 ข้อค้นพบจากการศึกษากระบวนการฝึกซ้อม
โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

กระบวนการฝึกซ้อม	ข้อค้นพบ
มิติที่ 1: มิติด้านการวางแผนการฝึกซ้อม	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกซ้อมตั้งแต่เดือนสิงหาคมถึงเดือนธันวาคม - มีการช่วยกันประสานงานด้านงบประมาณ สวัสดิการอาหาร อุปกรณ์เครื่องดนตรีไทย - นักเรียนต้องรู้หน้าที่ของตนเองและช่วยกันจัดการวง - แม่นยำในเพลงที่บรรเลงอย่างน้อย 1 สัปดาห์ - ข้อจำกัด คือ เวลาว่างในการฝึกซ้อมที่แตกต่างกัน - เน้นการฝึกซ้อมที่วันศุกร์ถึงวันอาทิตย์ (เข้าค่ายฝึกซ้อม)

กระบวนการฝึกซ้อม	ข้อค้นพบ
<p>มติที่ 2: มติด้านการจัดการด้านงบประมาณและอาคารสถานที่</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนนำเสนอโครงการโดยสำรวจจากสภาพจริงล่วงหน้า 1 ภาค - งบประมาณที่ได้ มาจากโรงเรียน และเงินบริจาคจากสมาคมผู้ปกครองและครูฯ - อาจารย์ผู้ควบคุมวงสำรองมีการจ่ายงบประมาณส่วนตัวไปก่อน - ห้องดนตรีไทยยังไม่ได้เป็นห้องที่เก็บเสียง - เน้นการฝึกซ้อมที่วันศุกร์ถึงวันอาทิตย์ (เข้าค่ายฝึกซ้อม) - ปัจจุบันห้องดนตรีไทยได้รับการปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว
<p>มติที่ 3: มติด้านการปรับวงมโหรีเครื่องเดียวทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - แพลทฟอร์มโดยมีทางเพลงที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละเครื่องดนตรีให้ไปในทิศทางเดียวกัน - บรรเลงให้แนวความเร็วอยู่ในระดับปานกลาง - บรรเลงให้เสียงกลมกลืนกันทั้งวง และไม่กลบเสียงคนร้อง - บรรเลงให้จังหวะของวง และเครื่องประกอบจังหวะไปพร้อมกัน - มีทำนอง ทำจับเครื่องดนตรีที่ถูกต้อง พร้อมเพรียง - ใช้กำลังบังคับเครื่องดนตรีให้ถูกส่วน
<p>มติที่ 4: มติด้านการประเมินความพร้อมวงมโหรีเครื่องเดียว</p>	<ul style="list-style-type: none"> - มีการประเมินก่อน ระหว่าง หลังการฝึกซ้อม - มีการประเมินหลายด้าน ได้แก่ จิตใจ เวลา ทักษะ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น - ปัญหาที่พบ คือ เวลาไม่ตรงกัน ความกังวล - ข้อดี คือ ทุกคนตั้งใจฝึกซ้อมเพื่อรักษามาตรฐานการบรรเลง - เน้นการช่วยกันปรับ ช่วยกันฟัง แล้วทำการบันทึกวีดีโอหลังการฝึกซ้อม

กระบวนการฝึกซ้อม	ข้อค้นพบ
<p>มติที่ 5: มติด้านการปรับปรุง/พัฒนา เพื่อเตรียมความพร้อมในการประกวด</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เน้นให้ฟังให้มากกว่าความสำเร็จจวมโหรีเครื่องเดี่ยวที่ผ่านมา - แบ่งการฝึกซ้อมเป็นหลายรูปแบบ ได้แก่ ซ้อมเดี่ยว ซ้อมคู่ และซ้อมเป็นกลุ่ม - ผู้สอนชมเชยบ้างเพื่อเป็นกำลังใจแก่นักเรียน - ปลุกฝังให้นักเรียนสามัคคี รักใคร่กัน อยากซ้อมด้วยกัน - มีการพักผ่อนให้เพียงพอ และฝึกซ้อมอย่างเต็มที่ - ควรเตรียมการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์เฉพาะหน้าด้วย - มีข้อตกลงร่วมกันว่า ก่อนรวมวง นักเรียนทุกคนจะต้องฝึกซ้อมเครื่องดนตรีของตนเองให้แม่นยำมากที่สุด เพื่อให้เกิดความพร้อมเพรียงในการบรรเลงรวมวง
<p>มติที่ 6: มติด้านการจัดการในวันประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”</p>	<ul style="list-style-type: none"> - มีการเตรียมความพร้อมล่วงหน้าก่อนวันจริง - นักเรียนทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบและดูแลรักษาเครื่องดนตรีของตนเองให้ดีที่สุด - ได้รับกำลังใจสนับสนุนที่ดีจากทางโรงเรียน - สิ่งที่คณะกรรมการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” อยากให้เกิดขึ้นสำหรับวงมโหรีเครื่องเดี่ยว โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร คือ มีการส่งนักเรียนเข้าร่วมประกวดในทุกๆ ปี และปลุกฝังให้นักเรียนผู้บรรเลงฟังดนตรีให้มาก

จากข้อมูลการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ในช่วงเวลาที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ จากการประกวดรายการ “ประลองเพลง

ประเลงมโหรี” ครั้งที่ 16-18 พ.ศ. 2544-2546 รางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 3 สมัยต่อเนื่องกัน ซึ่งประกอบด้วยเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน รวมทั้งสิ้น 2 มิติ ได้แก่ 1. มิติด้านเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย 2. มิติด้านการคัดเลือกผู้บรรเลงในวงมโหรีเครื่องเดียว และกระบวนการฝึกซ้อม รวมทั้งสิ้น 6 มิติ ได้แก่ 1. มิติด้านการวางแผนการฝึกซ้อม 2. มิติด้านการจัดการด้านงบประมาณและอาคารสถานที่ 3. มิติด้านการปรับวงมโหรีเครื่องเดียวทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ 4. มิติด้านการประเมินความพร้อมวงมโหรีเครื่องเดียว 5. มิติด้านการปรับปรุง/พัฒนา เพื่อเตรียมความพร้อมในการประกวด 6. มิติด้านการจัดการในวันประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต การวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์ จาก DVD บันทึกการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” รอบชิงชนะเลิศ

โดยข้อมูลดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลายวิธีในประเด็นเดียวกันโดยการสัมภาษณ์จากบุคคลหลายคน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้บริหารระดับหมวดวิชา อาจารย์ผู้ควบคุมวง ผู้ปรับวง นักเรียนผู้บรรเลงในวงมโหรี รายการ “ประลองเพลง ประเลง มโหรี” รางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และคณะกรรมการตัดสินรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ซึ่งเรียกว่า การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) และได้ใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (methodological triangulation) คือ การใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่างกัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเดียวกัน เช่น ใช้วิธีการสังเกตควบคู่กับการสัมภาษณ์ พร้อมกันนั้นก็ศึกษาข้อมูลจากเอกสารประกอบด้วย (สุภางค์ จันทวานิช, 2559) จากนั้นนำข้อมูลมาจัดระเบียบหรือแบ่งประเภทหรือเรียบเรียงเพื่อหาความสัมพันธ์ต่างๆ สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.4 การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation)

การฝึกซ้อม	การเก็บรวบรวมข้อมูล							
	เอกสาร	การสัมภาษณ์					การสังเกต	การวิเคราะห์ ผลงานการ บรรเลงเชิง ประจักษ์
		ผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย	อาจารย์ผู้ควบคุมวง	ผู้ปรับวง	นักเรียนผู้บรรเลง	คณะกรรมการตัดสิน		
เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน รวมทั้งสิ้น 2 มิติ ได้แก่								
1. มิติด้านเกณฑ์การคัดเลือก นักเรียนประเภทความสามารถ พิเศษด้านดนตรีไทย	/	/	/	/	/			
2. มิติด้านการคัดเลือกผู้บรรเลง ในวงมโหรีเครื่องเดียว	/	/	/	/	/			
กระบวนการฝึกซ้อม รวมทั้งสิ้น 6 มิติ ได้แก่								
1. มิติด้านการวางแผนการ ฝึกซ้อม	/	/	/	/	/			
2. มิติด้านการจัดการด้าน งบประมาณและอาคารสถานที่	/	/	/	/		/		
3. มิติด้านการปรับวงมโหรีเครื่อง เดียวทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ	/		/	/	/	/	/	/

การฝึกซ้อม	การเก็บรวบรวมข้อมูล							
	เอกสาร	การสัมภาษณ์					การสังเกต	การวิเคราะห์ ผลงานการ บรรเลงเชิง ประจักษ์
		ผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย	อาจารย์ผู้ควบคุมวง	ผู้ปรับวง	นักเรียนผู้บรรเลง	คณะกรรมการตัดสิน		
กระบวนการฝึกซ้อม (ต่อ) รวมทั้งสิ้น 6 มิติ ได้แก่								
4. มิติด้านการประเมินความพร้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว	/	/	/	/	/	/		
5. มิติด้านการปรับปรุง/พัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมในการประกวด	/	/	/	/	/	/	/	
6. มิติด้านการจัดการในวันประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”	/	/	/	/	/	/		

ตอนที่ 2 แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ใช้วิธีการจับประเด็นสำคัญที่สะท้อนสิ่งที่ต้องการ (สุภางค์ จันทวานิช, 2559) จากการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร แล้วนำมาวิเคราะห์ผ่านทฤษฎีทางการศึกษาของสไตเนอร์ (Steiner, 1988) ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยด้านผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร สาระ หรือเนื้อหา และบริบทหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน จากนั้นนำมาเขียนสรุปแบบบรรยาย เพื่อพัฒนาเป็นแนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา ซึ่งประกอบด้วยแนวทาง 4 ด้าน ได้แก่ แนวทางสำหรับผู้สอน แนวทางสำหรับ

ผู้เรียน แนวทางการจัดหลักสูตร สารระ หรือเนื้อหา และแนวทางการจัดบริหารหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน

โดยแนวทางที่ได้นั้น มาจากข้อมูลในอดีต และข้อมูลในปัจจุบันประกอบกัน เพื่อให้ได้ผลที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการดำเนินการฝึกซ้อมครั้งต่อไป ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นความเรียงในรูปแบบตารางที่แสดงแนวทางในการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว ระดับมัธยมศึกษา ที่มาของแนวทางในการจัดการฝึกซ้อมที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต และการวิเคราะห์แนวทางการบรรเลงเชิงประจักษ์ และแหล่งอ้างอิงที่มาจากเอกสาร และการสัมภาษณ์ ซึ่งแต่ละแนวทางจะอธิบายแนวคิดที่สำคัญต่างๆ ทั้งนี้ผู้อ่านควรพิจารณาทำความเข้าใจ และนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง ดังนี้

2.1 แนวทางสำหรับผู้สอน (T)

ผู้สอนที่สามารถศึกษาแนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา เพื่อนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการฝึกซ้อม ได้แก่ ผู้บริหารระดับสถานศึกษาและกลุ่มสาระการเรียนรู้ อาจารย์ผู้ควบคุมวงและผู้ปรับวง

แนวทางสำหรับผู้บริหารระดับสถานศึกษาและกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มาจากจากการสัมภาษณ์ ได้แก่ ด้านการคัดเลือกนักเรียนเข้าสู่อการประกวด และด้านการสนับสนุนงบประมาณ

แนวทางสำหรับอาจารย์ผู้ควบคุมวงและผู้ปรับวงที่มาจากเอกสารและการสัมภาษณ์ ได้แก่ ด้านการคัดเลือกนักเรียนเข้าสู่อการประกวด ด้านการวางแผนงบประมาณ และด้านการวางแผนการฝึกซ้อม

จากเอกสาร ได้แก่ ด้านการจัดวงมโหรีเครื่องเดี่ยว

จากการสัมภาษณ์ ได้แก่ ด้านสถานที่ในการซื้อเครื่องดนตรีไทย และด้านการเตรียมตัวก่อนวันประกวด

จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสังเกต ได้แก่ ด้านจิตวิทยา

และจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต การวิเคราะห์แนวทางการบรรเลงเชิงประจักษ์ ได้แก่ ด้านวิชาการมโหรี

โดยผู้วิจัยขอเสนอแนวทางสำหรับผู้สอน ดังนี้

ตารางที่ 4.5 แนวทางสำหรับผู้สอน

แนวทางสำหรับผู้สอน	ที่มาของแนวทาง				แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	การวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์	
<p>แนวทางสำหรับผู้บริหารระดับสถานศึกษา</p> <p>และกลุ่มสาระการเรียนรู้</p> <p>1. ด้านการคัดเลือกนักเรียนเข้าสู่การประกวด</p> <p>1.1 กำหนดแนวนโยบายการคัดเลือกนักเรียนให้ได้คุณภาพ โดยประชุมกันระหว่างอาจารย์ผู้ควบคุมวงผู้ควบคุมวงหรือผู้เชี่ยวชาญ</p> <p>1.2 กำหนดทิศทาง นโยบาย และวิธีการ เพื่อให้ได้เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษที่สอดคล้องกับการนำไปใช้จริง และมีความยุติธรรม</p> <p>2. ด้านการสนับสนุนงบประมาณ</p> <p>2.1 จัดสรรและสนับสนุนงบประมาณในด้านการหาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางมโหรีโดยเฉพาะมาฝึกซ้อมนักเรียน</p> <p>2.2 จัดสรรและสนับสนุนงบประมาณในด้านการจัดซื้อเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน และมีความเป็นมโหรีแท้</p> <p>2.3 จัดสรรและสนับสนุนงบประมาณด้านการจัดซื้ออาหาร และเครื่องดื่มในการฝึกซ้อม</p>		/			<p>กาญจนา เตชะวณิชช์. สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559. ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559.</p>

แนวทางสำหรับผู้สอน	ที่มาของ แนวทาง				แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	การวิเคราะห์ผลการประเมินเชิงประจักษ์	
<p>แนวทางสำหรับผู้บริหารระดับสถานศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้</p> <p>2. ด้านการสนับสนุนงบประมาณ (ต่อ)</p> <p>2.4 จัดสรรและสนับสนุนงบประมาณในการยืมสถานที่ฝึกซ้อม หรือฝึกซ้อมนอกสถานที่</p> <p>2.5 จัดสรรและสนับสนุนค่าน้ำมันสำหรับรถยนต์ในการขนส่งผู้เข้าร่วมการประกวดและขนย้ายเครื่องดนตรี อย่างน้อย 2 คัน</p>		/			กาญจนา เตชะวณิชย์. สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559. ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559.
<p>แนวทางสำหรับอาจารย์ผู้ควบคุมวง และผู้ปรับวง</p> <p>1. ด้านการคัดเลือกนักเรียนเข้าสู่การประกวด</p> <p>1.1 ประชุมกันเพื่อให้ได้มาซึ่งทิศทางนโยบาย และวิธีการในการคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษ</p> <p>1.2 ร่วมกันจัดทำเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษที่สามารถวัดได้ทั้งทักษะการบรรเลง เทคนิคในการบรรเลง บุคลิกภาพในการบรรเลง และความสามารถทางโสตประสาท</p>	/	/			ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559. ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. (2559). <i>ดนตรีไทยศึกษา : ว่าด้วยการปรับวงดนตรีไทย</i> . กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรโสภณ จำกัด.

แนวทางสำหรับผู้สอน	ที่มาของแนวทาง				แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	การวิเคราะห์ผลการประเมินเชิงประจักษ์	
<p>แนวทางสำหรับอาจารย์ผู้ควบคุมวงและผู้ปรับวง</p> <p>1. ด้านการคัดเลือกนักเรียนเข้าสู่การประกวด (ต่อ)</p> <p>1.3 กำหนดข้อสัญญาก่อนการรับนักเรียนเข้ามาว่า นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษดนตรีไทย ต้องบรรเลงดนตรีไทยในกิจกรรมต่างๆ ภายในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกซ้อม และประกวดดนตรีไทย เพื่อสร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน</p> <p>1.4 คัดเลือกนักเรียนเพื่อบรรเลงเครื่องดนตรีไทยแต่ละชิ้นในวงมโหรีเครื่องเดี่ยวโดยพิจารณาจากทักษะพื้นฐานของการบรรเลงเครื่องดนตรีที่นักเรียนใช้สอบเข้ามา ความชอบและความถนัดของนักเรียน ความสามารถในการบรรเลงเครื่องดนตรี สรีระทางร่างกายของนักเรียน ช่วงอายุของนักเรียน เพศของนักเรียน บุคลิกภาพของนักเรียน</p>	/	/			<p>ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. (2559). <i>ดนตรีไทยศึกษา : ว่าด้วยการปรับวงดนตรีไทย</i>. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรโสภณ จำกัด.</p>

แนวทางสำหรับผู้สอน	ที่มาของแนวทาง			แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	
<p>แนวทางสำหรับอาจารย์ผู้ควบคุมวงและผู้ปรับวง</p> <p>1. ด้านการคัดเลือกนักเรียนเข้าสู่การประกวด (ต่อ)</p> <p>1.5 วางแผนการเตรียมนักเรียนผู้บรรเลงสำรอง และการยืมนักเรียนผู้บรรเลงจากสถาบันอื่น</p> <p>2. ด้านการวางแผนงบประมาณ</p> <p>2.1 สำรวจสิ่งที่จำเป็นต้องใช้ในการฝึกซ้อมจากสภาพจริงล่วงหน้าประมาณ 1 ภาคการศึกษา เช่น ค่าตอบแทนผู้ปรับวง ค่าซ่อมเครื่องดนตรีไทยหรือวัสดุอุปกรณ์สำรองของเครื่องดนตรีไทย ค่าน้ำมัน ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่าสถานที่หากมีการยืมสถานที่ฝึกซ้อม เพื่อเตรียมประสานงานกับผู้บริหารในการอนุมัติโครงการต่อไป</p> <p>2.2 เตรียมประสานงานกับผู้บริหารในการอนุมัติโครงการ และประสานงานในการของบประมาณจากแหล่งอื่นๆ</p>	/	/		<p>ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. (2559). <i>ดนตรีไทยศึกษา : ว่าด้วยการปรับวงดนตรีไทย</i>. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรโสภณ จำกัด. ปานจันทร์ ปล้องทอง. สัมภาษณ์, 7 มิถุนายน 2559.</p>

แนวทางสำหรับผู้สอน	ที่มาของแนวทาง				แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	การวิเคราะห์ผลงานการเรียงเรียงประจักษ์	
<p>แนวทางสำหรับอาจารย์ผู้ควบคุมวงและผู้ปรับวง</p> <p>2. ด้านการวางแผนงบประมาณ (ต่อ)</p> <p>2.3 กำหนดการฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ แม้ไม่มีการประกวดแข่งขัน หรือฝึกซ้อมอย่างหนักโดยเลิกซ้อมช้าในช่วงระยะเวลาใกล้ประกวด เพื่อช่วยประหยัดงบประมาณในการฝึกซ้อม</p>		/			ปานจันทร์ ปล้องทอง. สัมภาษณ์, 7 มิถุนายน 2559.
<p>3. ด้านการวางแผนการฝึกซ้อม</p> <p>3.1 วางแผนร่วมกันทุกฝ่ายในการจัดสรรวันในการฝึกซ้อม ระยะเวลาในการฝึกซ้อม สิ่งที่จะต้องใช้ในการฝึกซ้อม</p> <p>3.2 ประชุมเพื่อจัดเวลาที่นักเรียนผู้บรรเลงสะดวกมาฝึกซ้อมครั้งต่อไปวันต่อวัน</p> <p>3.3 เตรียมการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าจากการลากะทันหันของนักเรียน ซึ่งสามารถแก้ปัญหาโดยการฝึกซ้อมผู้บรรเลงเท่าที่มีไปก่อนให้ดีที่สุด</p>	/	/			ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559. ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. (2559). <i>ดนตรีไทยศึกษา : ว่าด้วยการปรับวงดนตรี ไทย</i> . กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรโสภณ จำกัด.

แนวทางสำหรับผู้สอน	ที่มาของ แนวทาง				แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	การวิเคราะห์ผลงานการประลองเชิงประจักษ์	
<p>แนวทางสำหรับอาจารย์ผู้ควบคุมวงและผู้ปรับวง</p> <p>3. ด้านการวางแผนการฝึกซ้อม (ต่อ)</p> <p>3.4 เลือกใช้วิธีการฝึกซ้อมเพื่อเลี่ยงปัญหา นักเรียนผู้บรรเลงไม่ครบวง คือ จัดการเข้าค่ายพักแรมฝึกซ้อมในวันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ แยกวันฝึกซ้อม หรือผลัดวันซ้อม แบ่งเวลาการฝึกซ้อมเฉพาะเครื่องดนตรี หรือแบ่งกลุ่มระหว่างเครื่องนำ กับเครื่องตาม</p> <p>3.5 วางแผนเวลาเพิ่มเติมในการแก้ปัญหาทักษะที่ไม่ถูกต้องจนเกิดความเคยชินของนักเรียน</p> <p>3.6 ทำความเข้าใจกติกาการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” กรอบวิชาการสำหรับใช้พิจารณาให้คะแนนการประกวดประเภทบรรเลงรวมวง และรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะทำนองหลักหรือทางซ้องของเพลงที่ใช้ในการประกวดจากคณะกรรมการกำหนด</p>	/	/			<p>ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559. ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. (2559). <i>ดนตรีไทยศึกษา : ว่าด้วยการปรับวงดนตรีไทย</i>. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรโสภณ จำกัด.</p>

แนวทางสำหรับผู้สอน	ที่มาของแนวทาง			แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	
<p>แนวทางสำหรับอาจารย์ผู้ควบคุมวงและผู้ปรับวง</p> <p>4. ด้านสถานที่ในการซื้อเครื่องดนตรีไทย</p> <p>ตัวอย่างสถานที่ในการจัดซื้อเครื่องดนตรีไทยในวงมโหรีที่มีมาตรฐาน มีความประณีต ได้สัดส่วน ดังนี้</p> <p>4.1 ซอด้วงใช้กระสวยของช่างนพ จำรัส สุริยแสง ซออู้ใช้กระสวยของช่างเชาว์ ชาวนา เป้า และซอสามสายใช้กระสวยของช่างต้อย ธีรพันธุ์ ธรรมานุกูล</p> <p>4.2 ขลุ่ยใช้กระสวยของช่างจรินทร์ กลิ่นบุปผา</p> <p>4.3 จะเข้ใช้กระสวยของช่างเอื้อ ฉัตรเฉลิม หรือกระสวยของช่างโจ ไทรวิมาน</p> <p>4.4 รางระนาดเอกมโหรี ระนาดทุ้มมโหรี ใช้กระสวยของช่างสมชัย ชำพาลี ฝืนระนาดเอกมโหรีและระนาดทุ้มมโหรีใช้กระสวยของครูประสิทธิ์ ถาวร (ศิลปินแห่งชาติ)</p> <p>4.5 ลูกฆ้องมโหรีใช้กระสวยของบ้านเนินฆ้องวง ฝั่งธนบุรี (ทูป ลงหิน)</p> <p>4.6 เครื่องประกอบจังหวะ ใช้กระสวยของร้านดุริยบรรณ</p>	/			<p>ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559.</p>

แนวทางสำหรับผู้สอน	ที่มาของแนวทาง				แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	การวิเคราะห์ผลงานการประลองเชิงประจักษ์	
<p>แนวทางสำหรับอาจารย์ผู้ควบคุมวงและผู้ปรับวง</p> <p>5. ด้านการจัดวงมโหรีเครื่องเดียว</p> <p>วงมโหรีประกอบด้วย เครื่องตี เป่า ตีต สี่รวมกัน ส่วนระนาดและฆ้องวงได้ทำการประดิษฐ์ให้มีขนาดเล็กลง เรียกว่าระนาดมโหรี และฆ้องมโหรี หรือฆ้องกลาง วงมโหรีเครื่องเดียวสำหรับการประกวด “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ประกอบด้วย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ซอสามสาย - ซอด้วง - ซออู้ - จะเข้ - ขลุ่ยเพียงออ - ระนาดเอกมโหรี - ระนาดทุ้มมโหรี - ฆ้องมโหรี - โทน รำมะนา - ฉิ่ง - นักร้อง โดยมีการจัดตำแหน่งเครื่องดนตรีในวง (หันหน้าออกจากเวที) ดังนี้ 	/			<p>คณะกรรมการจัดทำหนังสือ 25 ปี ประลองเพลง ประเลงมโหรี. (2558).</p> <p>25 ปี ประลองเพลง ประเลงมโหรี.</p> <p>กรุงเทพมหานคร: สายธุรกิจโรงพิมพ์ บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน.</p>	

แนวทางสำหรับผู้สอน	ที่มาของแนวทาง				แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	การวิเคราะห์ผลงานการประลองเชิงประจักษ์	
<p>แนวทางสำหรับอาจารย์ผู้ควบคุมวงและผู้ปรับวง</p> <p>5. ด้านการจัดวงมโหรีเครื่องเดียว (ต่อ)</p> <p>5.1 ซอสามสายนั่งคู่กับผู้ขับร้องโดยอยู่ทางด้านขวามือของผู้ขับร้อง</p> <p>5.2 ซอด้วงนั่งริมสุดของเวทีด้านขวาเมื่อหันหน้าออกจากเวที คู่กับระนาดเอกมโหรี โดยมีขลุ่ยเพียงออนั่งอยู่ตรงกลางระหว่างซอด้วงกับระนาดเอกมโหรี</p> <p>5.3 ซออู้นั่งริมสุดของเวทีด้านซ้ายเมื่อหันหน้าออกจากเวที คู่กับระนาดทุ้มมโหรี</p> <p>5.4 จะเข้ นั่งระหว่างระนาดเอกมโหรีกับระนาดทุ้มมโหรี</p> <p>5.5 ฆ้องมโหรีนั่งตรงกลางหลังจะเข้ โดยมีฉิ่งฆานาทางด้านขวามือ และโทน รำมะนา ฆานาทางด้านซ้ายมือ</p>	/				<p>คณะทำงานจัดทำหนังสือ 25 ปี ประลองเพลง ประเลงมโหรี. (2558). 25 ปี ประลองเพลง ประเลงมโหรี. กรุงเทพมหานคร: สายธุรกิจโรงพิมพ์ บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน.</p>

แนวทางสำหรับผู้สอน	ที่มาของแนวทาง				แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	การวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์	
<p>แนวทางสำหรับอาจารย์ผู้ควบคุมวงและผู้ปรับวง</p> <p>6. ด้านวิชาการมโหรี</p> <p>6.1 เลือกทางซ้อง และมีือซ้องให้เหมาะสมในการบรรเลงรวมวง</p> <p>6.2 เลือกทางร้อง และเพศของนักเรียนผู้บรรเลง ให้เหมาะสมกับบทเพลง</p> <p>6.3 เลือกนักดนตรีให้มีความเหมาะสมกับเครื่องดนตรี</p> <p>6.4 ควรหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนทำนองและทางเพลงของทุกเครื่องดนตรี</p> <p>6.5 ควรรู้และเข้าใจองค์ประกอบดนตรี ได้แก่ จำนวนท่อน สำเนียงของเพลง ทางเสียง เทคนิคการบรรเลงของแต่ละเครื่องดนตรี บทบาทหน้าที่ของแต่ละเครื่องดนตรี การใช้หน้าทับ การเข้าจังหวะฉิ่ง และกลอง การรับร้องส่งร้อง เป็นต้น</p>	/	/	/	/	<p>ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ปิ๊บ คงลายทอง. สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. (2559). <i>ดนตรีไทยศึกษา : ว่าด้วยการปรับวงดนตรีไทย</i>. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรโสภณ จำกัด.</p>

แนวทางสำหรับผู้สอน	ที่มาของแนวทาง				แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	การวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์	
<p>แนวทางสำหรับอาจารย์ผู้ควบคุมวงและผู้ปรับวง</p> <p>6. ด้านวิชาการมโหรี (ต่อ)</p> <p>6.6 ปรับวงโดยพิจารณาจากความสามารถของนักเรียนผู้บรรเลงเป็นหลัก สรีระทางร่างกายของนักเรียนผู้บรรเลง ประสบการณ์ของนักเรียนผู้บรรเลง และหาจุดเด่นของนักเรียนทุกคนมารวมกัน เพื่อหาวิธีพัฒนาการบรรเลงรวมวงให้ออกมาดีที่สุด</p> <p>6.7 ปลุกฝังให้นักเรียนเข้าใจทำนองหลักหรือทางซ็อง คำร้อง และทางร้อง</p>	/	/	/	/	<p>ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ปิ๊บ คงลายทอง. สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. (2559). <i>ดนตรีไทยศึกษา : ว่าด้วยการปรับวงดนตรีไทย</i>. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรโสภณ จำกัด.</p>
<p>7. ด้านจิตวิทยา</p> <p>7.1 ควรเข้าใจความแตกต่างของนักเรียนผู้บรรเลง ทั้งทางด้านเพศ วัย ประสบการณ์ทักษะการบรรเลง โดยดำเนินการสอนอย่างเป็นขั้นตอนจากง่ายไปยาก</p> <p>7.2 ควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน มีความเป็นมิตรและเป็นกันเองกับนักเรียน</p>	/	/	/		<p>ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. (2559). <i>ดนตรีไทยศึกษา : ว่าด้วยการปรับวงดนตรีไทย</i>. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรโสภณ จำกัด.</p>

แนวทางสำหรับผู้สอน	ที่มาของ แนวทาง			แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	
<p>แนวทางสำหรับอาจารย์ผู้ควบคุม และผู้ปรับวง</p> <p>7. ด้านจิตวิทยา (ต่อ)</p> <p>7.3 ควรสร้างแรงจูงใจในการฝึกซ้อมให้กับนักเรียน ให้นักเรียนเกิดความรู้สึกอยากมาฝึกซ้อม ไม่ใช่รู้สึกถูกบังคับให้มาซ้อม</p> <p>7.4 ควรพูดคุย หรือหากิจกรรมให้นักเรียนผ่อนคลายบ้าง พยายามไม่ให้นักเรียนผู้บรเลงเกิดความเครียดจากการฝึกซ้อม</p> <p>7.5 ควรทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการฝึกซ้อมอย่างหนัก การเรียนรู้ และการท้าทาย เมื่อนักเรียนมีปัญหาในการบรเลงหรือไม่สามารถทำได้ตามที่ตั้งเป้าไว้ ต้องสอนให้พวกเขารู้จักวางแผนที่จะใช้วิธีใหม่ๆ และใช้ความพยายามมากขึ้น โดยผู้สอนต้องสอนทักษะการเรียนรู้ต่างๆ เพิ่มขึ้นที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง</p> <p>7.6 ควรชมเชยให้ถูกสถานการณ์เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน</p>	/	/	/	<p>ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559. ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. (2559). <i>ดนตรีไทยศึกษา : ว่าด้วยการปรับวงดนตรี ไทย</i>. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรโสภณ จำกัด.</p>

แนวทางสำหรับผู้สอน	ที่มาของแนวทาง				แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	การวิเคราะห์ผลงานการประลองเชิงประจักษ์	
<p>แนวทางสำหรับอาจารย์ผู้ควบคุมวงและผู้ปรับวง</p> <p>7. ด้านจิตวิทยา (ต่อ)</p> <p>7.7 สอนให้นักเรียนสนุกกับการทำท่ายและการพยายามหาวิธีแก้ไขด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างทักษะในการเผชิญหน้ากับปัญหาและอุปสรรค</p> <p>7.8 ปลุกฝังให้นักเรียนสามัคคี รักใคร่กลมเกลียวกัน มีน้ำใจช่วยเหลือกัน</p> <p>7.9 ปลุกฝังให้นักเรียนมีความเสียสละ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม โดยต้องมีความรับผิดชอบและตรงต่อเวลา</p> <p>7.10 ปลุกฝังให้นักเรียนไหว้พระ สวดมนต์ นั่งสมาธิ หลังเสร็จสิ้นการฝึกซ้อม เพื่อฝึกให้นักเรียนมีสติ และสมาธิ</p> <p>7.11 ควรรู้วิธีการแก้ไข และพัฒนาความสามารถของนักเรียนผู้บรรเลงใน ช่วงเวลาที่เหมาะสม</p>	/	/	/		<p>ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. (2559). <i>ดนตรีไทยศึกษา : ว่าด้วยการปรับวงดนตรีไทย</i>. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรโสภณ จำกัด.</p>

แนวทางสำหรับผู้สอน	ที่มาของแนวทาง			แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	
<p>แนวทางสำหรับอาจารย์ผู้ควบคุมวงและผู้ปรับวง</p> <p>8. ด้านการเตรียมตัวก่อนวันประกวด</p> <p>8.1 เตรียมประสานงานกับโรงเรียนล่วงหน้า เรื่องงบประมาณ เบี้ยเลี้ยงนักเรียน</p> <p>8.2 เตรียมประสานงานเรื่องเวลากับรถขนเครื่องดนตรีไทยและรถสำหรับผู้ที่จะไปงาน</p> <p>8.3 เตรียมอาหาร ยา ชุดปฐมพยาบาล</p> <p>8.4 เตรียมเครื่องดนตรีให้พร้อมสำหรับนำไปซ้อมก่อนที่จะขึ้นบรรเลงจริง</p> <p>8.5 เตรียมอุปกรณ์สำรองของเครื่องดนตรีไทยกรณีเครื่องดนตรีเกิดการชำรุด</p> <p>8.6 เตรียมดอกไม้ ธูป เทียนในการไหว้พระ ไหว้พระภูมิเจ้าที่ ตั้งขันก้านล</p> <p>8.7 เตรียมรับมือกับสภาพอากาศ</p> <p>8.8 เตรียมรายการตรวจสอบสิ่งของกันลืม</p> <p>8.9 แบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้นักเรียน</p> <p>8.10 เตรียมอำนวยความสะดวกให้ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ที่ไปชมการบรรเลง</p>		/		<p>ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ปานจันทร์ ปล้องทอง. สัมภาษณ์, 7 มิถุนายน 2559.</p>

จากแนวทางสำหรับผู้สอน พบว่า ผู้สอนควรรู้วิธีการประสานงานกับโรงเรียน นักเรียน วิทยากร ผู้ปกครอง และควรรู้วิธีการป้องกัน หรือหลีกเลี่ยงอุปสรรคที่ทำให้การฝึกซ้อมไม่เป็นไปตามคาดหวัง โดยการสร้างสัมพันธ์อันดีกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง พุดคุยกันถ้าเกิดปัญหา และใช้วิธีออกหนังสือขออนุญาตอาจารย์หรือผู้ปกครองในการขออนักเรียนผู้บรรเลงมาฝึกซ้อม รู้จักการวางแผนด้านงบประมาณ กล่าวคือ การของบประมาณในระบบราชการเพื่อให้ได้งบประมาณ ต้องมีการวางแผนล่วงหน้าอย่างมีระบบ และปฏิบัติตามขั้นตอนที่วางไว้ เช่น หากปีหน้ามีการประกวด จะต้องมีการวางแผนก่อนสิ้นปีเพื่อที่จะเอาเงินออกมาใช้ ต้องมีการเตรียมตัวที่ดี นอกจากนี้ในการประกวดแต่ละครั้งนั้นค่าใช้จ่ายหลายส่วน จึงต้องวางแผนเรื่องการของบประมาณจากหลายๆ ฝ่าย นอกจากนี้ยังควรเก็บเกี่ยวประสบการณ์ทางวิชาการมโหรีจากการเข้าร่วมประกวดวงมโหรีเครื่องเดียวกับโรงเรียนต่างๆ และขอคำชี้แนะจากคณะกรรมการ หรือผู้เชี่ยวชาญเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการฝึกซ้อมในครั้งต่อไป ผู้สอนควรถ่ายทอดวิชาดนตรีไทยให้กับนักเรียนทุกคนที่สนใจ ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มให้ทั่วถึง ควรดูแลกำกับจังหวะอย่างใกล้ชิด และเพิ่มเทคนิคสอดแทรกเข้าไปในเพลงที่เรียนเพื่อให้เกิดความไพเราะ ผู้สอนอาจให้นักเรียนที่เรียนเร็วช่วยสอนเพื่อนที่เรียนช้า สอนให้นักเรียนรู้จักคิดหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง จากนั้นจึงให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้นักเรียนไปปรับปรุงตนเอง โดยใช้เทคนิคการฟังดนตรีให้มากจากผู้ประสบความสำเร็จ และควรสอดแทรกคุณธรรมตลอดเวลาในการสอนไปด้วย

2.2 แนวทางสำหรับผู้เรียน (S)

แนวทางที่นักเรียนผู้บรรเลงควรรู้และเข้าใจ ได้แก่ ด้านการบรรเลงวงมโหรีเครื่องเดียว และด้านคุณธรรมที่นักเรียนผู้บรรเลงควรยึดเป็นแนวทาง

แนวทางสำหรับผู้เรียนที่มาจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต การวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์ ได้แก่ ด้านการบรรเลงวงมโหรีเครื่องเดียว

จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสังเกต ได้แก่ ด้านคุณธรรม

โดยผู้วิจัยขอนำเสนอแนวทางสำหรับผู้เรียน ดังนี้

ตารางที่ 4.6 แนวทางสำหรับผู้เรียน

แนวทางสำหรับผู้เรียน	ที่มาของแนวทาง				แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	การวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์	
<p>1. ด้านการบรรเลงวงมโหรีเครื่องเดี่ยว</p> <p>1.1 ทำความเข้าใจทักษะพื้นฐานด้านการนั่ง การจับเครื่องดนตรี และปฏิบัติให้เกิดความถูกต้องให้มีความรู้สึกเคยชิน</p> <p>1.2 ควรรู้จักการบังคับเครื่องดนตรีให้มีคุณภาพเสียงที่ดี ใช้กำลังให้ถูกส่วน และไม่เพี้ยนเสียง หากเครื่องดนตรีที่บรรเลงมีความเพี้ยน ต้องแก้ไข ปรับปรุงในที่</p> <p>1.3 ควรรู้และเข้าใจบทบาทของเครื่องดนตรีที่ตนเองบรรเลง เช่น ไม่ดำเนินกลอนระนาดเอกข้ามลูกระนาดเกิน 5 เสียง ไม่สีซออุ้งทางเก็บในเพลงทางพื้น</p> <p>1.4 ควรรู้และเข้าใจทำนองหลัก หรือมีข้อ่อง เพื่อประโยชน์ในการจดจำบทเพลงได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เกิดความแม่นยำในการบรรเลง และสามารถฝึกการแปลทำนองเองได้ หากมีทำนองหลักในใจ ทำให้สามารถแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ทัน เมื่อบรรเลงผิดพลาด</p>	/	/	/	/	<p>ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ปานจันทร์ ปล้องทอง. สัมภาษณ์, 7 มิถุนายน 2559.</p> <p>بيب คงลายทอง. สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. สัมภาษณ์, 29 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. (2559). <i>ดนตรีไทยศึกษา : ว่าด้วยการปรับวงดนตรีไทย</i>. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรโสภณ จำกัด. สิริชัยชาญ พักจำรูญ. สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559.</p>

แนวทางสำหรับผู้เรียน	ที่มาของ แนวทาง				แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	การวิเคราะห์ผลการประเมินเชิงประจักษ์	
<p>1. ด้านการบรรเลงวงมโหรีเครื่องเดียว (ต่อ)</p> <p>1.5 ควรรู้และเข้าใจเนื้อร้องและทางร้อง เพื่อที่ได้เตรียมตัวรับร้องหรือส่งร้องได้อย่างมีความแม่นยำ</p> <p>1.6 ควรรู้จักการประคบเสียงให้เครื่องดนตรีค่อยๆ เบาลง ให้ได้ยินเสียงร้อง เมื่อมีการส่งร้อง และบรรเลงจากเบาไปดังปกติ เมื่อมีการรับร้อง ให้ได้แนวการบรรเลงที่ไม่กระชากอารมณ์ แนวเพลงไม่ช้าลง เพื่อให้เกิดความกลมกลืนระหว่างเสียงเครื่องดนตรีและเสียงขับร้อง</p> <p>1.7 ควรรู้และเข้าใจการใช้หน้าทับให้เหมาะสมกับเพลง และการเข้าจังหวะฉิ่ง และกลองในเพลงในการรับร้อง ส่งร้อง</p> <p>1.8 ควรมีสมาธิจดจ่อตลอดเวลาเมื่อมีการแก้ไขทางเพลงระหว่างการฝึกซ้อม</p> <p>1.9 ควรรู้จักฟังกันและกันตลอดเวลา และคิดไปข้างหน้าถึงกลอนเพลงถัดไป ขณะบรรเลงรวมวง อีกทั้งยังต้องมีทางซ้อง และนับจังหวะตกท้ายห้องในใจตลอดเวลาในการบรรเลง</p>	/	/	/	/	<p>ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ปานจันทร์ ปล้องทอง. สัมภาษณ์, 7 มิถุนายน 2559.</p> <p>بيب คงลายทอง. สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. สัมภาษณ์, 29 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. (2559). <i>ดนตรีไทยศึกษา : ว่าด้วยการปรับวงดนตรีไทย</i>. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรโสภณ จำกัด. สิริชัยชาญ พักจำรูญ. สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559.</p>

แนวทางสำหรับผู้เรียน	ที่มาของ แนวทาง				แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	การวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์	
<p>1. ด้านการบรรเลงวงมโหรีเครื่องเดียว (ต่อ)</p> <p>1.10 ควรมีความตั้งใจฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา และรักษามาตรฐานทางทักษะการบรรเลงของตนเองให้คงทนและสูงขึ้น โดยต้องรู้ขอบขีดความสามารถของตนเอง แล้วจึงค่อยๆ ฝึกซ้อมเพิ่ม นอกจากนี้ ควรฟังดนตรีให้มากกว่าผู้บรรเลงที่มีความสามารถ วิเคราะห์หาข้อดี ข้อเสีย เพื่อนำมาประยุกต์เป็นแนวทางของตนเอง จากนั้นไปปรึกษาครูผู้ปรับวงให้ช่วยแก้ไขปรับปรุงอีกครั้ง</p> <p>2. ด้านคุณธรรม</p> <p>2.1 ควรมีวินัยในการฝึกซ้อม กล่าวคือ เชื่อฟังผู้สอน ปฏิบัติตามกฎระเบียบของวง มีความตรงต่อเวลา มาฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ รู้จักดูแลรักษาเครื่องดนตรีที่ตนเองบรรเลง และรักษาความสะอาดของห้องดนตรีไทย</p> <p>2.2 ควรมีสัมมาคารวะกับครู อาจารย์ รุ่นพี่</p>	/	/	/	/	<p>ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ปานจันทร์ ปลั่งทอง. สัมภาษณ์, 7 มิถุนายน 2559.</p> <p>بيب คงลายทอง. สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. สัมภาษณ์, 29 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. (2559). <i>ดนตรีไทยศึกษา : ว่าด้วยการปรับวงดนตรีไทย</i>. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรโสภณ จำกัด. สิริชัยชาญ พักจำรูญ. สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559.</p>

แนวทางสำหรับผู้เรียน	ที่มาของ แนวทาง			แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	
<p>2. ด้านคุณธรรม (ต่อ)</p> <p>2.3 ควรมีความรับผิดชอบทั้งเรื่องส่วนตัว และเรื่องส่วนรวม เช่น พยายามทำการบ้าน ให้เสร็จก่อนมาซ่อม และฝึกซ่อมทักษะการ บรรเลงของตนเองจนแม่นยำก่อนการรวม วงทุกครั้ง</p> <p>2.4 ควรมีความสามัคคี และมีน้ำใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในทุกๆ เรื่อง</p> <p>2.5 ควรมีมารยาทในการเป็นนักดนตรีที่ดี ไม่วิจารณ์คนอื่นต่อหน้าสาธารณชน หรือยก ตนข่มท่าน</p>	/	/	/	<p>ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ปานจันทร์ ปล้องทอง. สัมภาษณ์, 7 มิถุนายน 2559.</p> <p>بيب คงลายทอง. สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. สัมภาษณ์, 29 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. (2559). <i>ดนตรีไทยศึกษา : ว่าด้วยการปรับวงดนตรี ไทย</i>. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรโสภณ จำกัด. สิริชัยชาญ พักจำรูญ. สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559.</p>

จากแนวทางสำหรับผู้เรียน พบว่า นักเรียนผู้บรรเลงควรเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในการเข้าค่ายฝึกซ้อม เพื่อก่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ และควรพัฒนาฝีมือของตนเองให้มากขึ้น รู้จักการสร้างความสัมพันธ์อันดีในวง เพื่อให้เกิดความสนิทสนมกันมากขึ้น รู้จักกันมากขึ้น ส่งผลให้การบรรเลงในวงเป็นไปได้อย่างดี นอกจากนี้ นักเรียนผู้บรรเลงควรเก็บเกี่ยวประสบการณ์ในการบรรเลงรวมวง การบรรเลงบนเวที การควบคุมเครื่องดนตรี และฝึกการใช้สมาธิในการบรรเลง เพื่อพัฒนาการบรรเลงของตนเองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป ซึ่งแนวทางสำหรับผู้เรียนดังกล่าวข้างต้น สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์การฝึกซ้อมในปัจจุบันได้ เนื่องจากเป็นคุณสมบัติของนักดนตรีไทยที่ดี

2.3 แนวทางการจัดหลักสูตร สาระ หรือเนื้อหา (C)

ในทางดนตรีสาระดนตรี คือ องค์ความรู้ทั้งหมดของวิชาการดนตรี ผู้ศึกษาดนตรีควรได้เรียนรู้ สาระดนตรีอย่างครบถ้วนตามความยากง่าย หรือความลึกซึ้งแตกต่างกันออกไปตามระดับการศึกษา ระดับการเรียนรู้ หรือระดับความสามารถ แล้วแต่กรณี (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2555) สาระดนตรีประกอบด้วย เนื้อหาดนตรี และทักษะดนตรี

แนวทางการจัดหลักสูตร สาระ หรือเนื้อหา ที่มาจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต และการวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์ ได้แก่ ด้านเนื้อหาดนตรี และด้านทักษะดนตรี

โดยผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการจัดหลักสูตรสาระ หรือเนื้อหา ซึ่งกำหนดให้มีเนื้อหา ดังนี้

ตารางที่ 4.7 แนวทางการจัดหลักสูตร สาระ หรือเนื้อหา

แนวทางการจัดหลักสูตร สาระ หรือเนื้อหา	ที่มาของ แนวทาง				แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	การวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์	
<p>1. ด้านเนื้อหาดนตรี</p> <p>ประกอบด้วย องค์ประกอบดนตรีสำหรับการบรรเลงวงมโหรีเครื่องเดี่ยว และวรรณคดีดนตรี</p> <p>1.1 องค์ประกอบดนตรีสำหรับการบรรเลงวงมโหรีเครื่องเดี่ยว</p> <p>1.1.1 การแปลทำนอง คือ การแปลทางจากฆ้องมโหรีเป็นทางของเครื่องเป่าพาทย์ และเครื่องสาย โดยปรับแต่งทางเพลงให้รักษาเอกลักษณ์ของแต่ละเครื่องดนตรีให้โดดเด่นเท่ากัน และไปในทิศทางเดียวกัน</p>	/	/	/	/	<p>ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2555). <i>ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ</i>. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.</p> <p>ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. สัมภาษณ์, 29 พฤษภาคม 2559.</p>

แนวทางการจัดหลักสูตร สาระ หรือเนื้อหา	ที่มาของ แนวทาง				แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	การวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์	
<p>1. ด้านเนื้อหาดนตรี</p> <p>1.1 องค์ประกอบดนตรีสำหรับการบรรเลงวงมโหรีเครื่องเดียว (ต่อ)</p> <p>1.1.2 แนวในการบรรเลง คือ ผูกแนวในการบรรเลง 2 ด้าน ได้แก่ ปริมาณเสียง (ความดังเบา) และปริมาณความเร็ว ให้เกิดความกลมกลืน โดยให้แนวความเร็วของเพลงอยู่ในระดับปานกลาง เพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญาของมโหรี คือ เพื่อการขับกล่อม</p> <p>1.1.3 น้ำหนักเสียงเครื่องดนตรีและเสียงขับร้อง คือ การบรรเลงโดยประคบเสียงเครื่องดนตรีลงครึ่งหนึ่งทุกครั้งที่มีการขับร้อง และเพิ่มน้ำหนักเสียงที่ละนิดถึงปกติภายใน 4 ท้องเพลงเมื่อหมดคำร้อง และผู้ขับร้องฝึกร้องให้ตรงตามบันไดเสียงเครื่องดนตรี โดยเฉพาะบันไดเสียงทางเพียงออล่างเพียงออบน และชวา ในด้านน้ำหนักเสียง ปริมาณเสียง และสุนทรียรสให้สอดคล้องกับ 3 บันไดเสียงดังกล่าว ซึ่งเป็นบันไดสำคัญในการบรรเลงวงมโหรี</p>	/	/	/	/	<p>ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ปานจันทร์ ปล้องทอง. สัมภาษณ์, 7 มิถุนายน 2559.</p> <p>بيب คงลายทอง. สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. สัมภาษณ์, 29 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. (2559). <i>ดนตรีไทยศึกษา : ว่าด้วยการปรับวงดนตรีไทย</i>. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรโสภณ จำกัด. สิริชัยชาญ พักจำรูญ. สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559.</p>

แนวทางการจัดหลักสูตร สาระ หรือเนื้อหา	ที่มาของ แนวทาง				แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	การวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์	
<p>1. ด้านเนื้อหาดนตรี</p> <p>1.1 องค์ประกอบดนตรีสำหรับการบรรเลงวงมโหรีเครื่องเดียว (ต่อ)</p> <p>1.1.4 การสวม ส่ง รับร้อง คือ การบรรเลงสวมร้องโดยใช้เครื่องดนตรีชิ้นเดียวสวมเข้ามาก่อน เช่น ซอด้วง ขลุ่ยเพียงออ ระนาดเอกมโหรี และบรรเลงส่งร้อง รับร้อง โดยพิจารณาจากอัตราจังหวะของเพลงว่าต้องส่งร้อง รับร้องที่ห้องเพลง ระวังไม่ให้เสียงเครื่องดนตรีกลบเสียงร้อง โดยส่งร้องให้ระดับเสียงเครื่องดนตรีจากปกติไปเบา และรับร้องให้ระดับเสียงเครื่องดนตรีจากเบาไปปกติ</p> <p>1.1.5 การควบคุมจังหวะ คือ การมีจังหวะสามัญในใจของผู้บรรเลงโดยการฟังซึ่งกันและกันให้จังหวะของวง และจังหวะของเครื่องประกอบจังหวะดำเนินไปพร้อมกันตามวัตถุประสงค์ของผู้ปรับวง รักษาความเร็วของการบรรเลงทั้งเพลงในทุกรอบให้สม่ำเสมอ จากช้าไปเร็วทีละนิด โดยทำการบรรเลงรับร้องด้วยความเร็วของแนวให้เสมอกับแนวในการร้อง มีให้หย่อนกว่าหรือล้ำหน้า</p>	/	/	/	/	<p>ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ปานจันทร์ ปลั่งทอง. สัมภาษณ์, 7 มิถุนายน 2559.</p> <p>بيب คงลายทอง. สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. สัมภาษณ์, 29 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. (2559). <i>ดนตรีไทยศึกษา : ว่าด้วยการปรับวงดนตรีไทย</i>. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรโสภณ จำกัด. สิริชัยชาญ ฟักจำรูญ. สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559.</p>

แนวทางการจัดหลักสูตร สาระ หรือเนื้อหา	ที่มาของ แนวทาง				แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	การวิเคราะห์ผลงานการประเลงเพลงเชิงประจักษ์	
<p>1. ด้านเนื้อหาดนตรี</p> <p>1.2 วรรณคดีดนตรี</p> <p>1.2.1 ประวัติของบทเพลง ได้แก่ ผู้ประพันธ์ ภูมิหลังของเพลง จุดประสงค์ของเพลง และบทร้อง</p> <p>1.2.2 ระเบียบวิธีการบรรเลง ได้แก่ แบบแผนการบรรเลง แบบแผนท่วงทำนอง อัตราจังหวะ สำเนียงของเพลง ทางเสียง และหน้าทับ</p>	/	/	/	/	<p>ณรุทธ์ สุทนต์จิตต์. (2555). <i>ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ</i>. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.</p> <p>ปานจันทร์ ปล้องทอง. สัมภาษณ์, 7 มิถุนายน 2559.</p>
<p>2. ด้านทักษะดนตรี</p> <p>2.1 การฟัง คือ การเน้นให้ผู้เรียนรู้จักการฟังซึ่งกันและกัน เพื่อให้การบรรเลงดำเนินไปอย่างพร้อมเพรียงกัน ได้แก่ การฟังเสียงเครื่องดนตรีที่ตนเองบรรเลง การฟังเครื่องดนตรีในวงด้วยกัน การฟังเสียงผู้ขับร้อง และการฟังเครื่องประกอบจังหวะ แล้วพิจารณาความสม่ำเสมอของแนวความเร็ว ความสั้นยาว ความเบา ดัง และความเพี้ยนของเสียง</p>	/	/	/	/	<p>ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. สัมภาษณ์, 29 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. (2559). <i>ดนตรีไทยศึกษา : ว่าด้วยการปรับวงดนตรีไทย</i>. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรโสภณ จำกัด. สิริชัยชาญ พิกจำรัฐ. สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559.</p>

แนวทางการจัดหลักสูตร สาระ หรือเนื้อหา	ที่มาของ แนวทาง				แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	การวิเคราะห์ผลงานการประเมินเชิงประจักษ์	
<p>2. ด้านทักษะดนตรี (ต่อ)</p> <p>2.2 การร้อง คือ การร้องออกมาเป็นเสียง โน้ตก่อนบรรเลง เพื่อให้นักเรียนผู้บรรเลง เข้าใจทำนองและจังหวะ และส่งเสริมความจำ ไปอีกด้วย หากนักเรียนผู้บรรเลงยังปฏิบัติ การบรรเลงไม่ได้ ควรร้องโน้ตออกมาก่อน เมื่อได้ แล้วจึงทำตามที่ร้อง ซึ่งการร้องออกมาเป็น เสียงโน้ตก่อนบรรเลงเปรียบ เสมือนเสียงที่ แสดงถึงความเข้าใจของนักเรียนผู้บรรเลง เมื่อเข้าใจแล้วก็ย่อมสามารถปฏิบัติ การบรรเลงได้ สำหรับเครื่องสาย ต้องฝึกร้องและ บรรเลงให้ตรงระดับเสียงเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา การเพี้ยนเสียง นอกจากนี้คือการร้องของผู้ขับ ร้อง ซึ่งสิ่งที่ผู้ขับร้องควรพิจารณา ได้แก่ ความ ถูกต้องของอักขรวิธี วิธีการบังคับเสียง การ แบ่งวรรคตอนและการหายใจ การใส่อารมณ์ ให้เข้ากับบทร้อง และที่สำคัญคือ ต้องบังคับ เสียงร้องไม่ให้เพี้ยนเสียง</p>	/	/	/	/	<p>ณรุทธ์ สุทนต์จิตต์. (2555). <i>ดนตรีศึกษา: หลักการและ สาระสำคัญ</i>. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.</p> <p>ปานจันทร์ ปลั่งทอง. สัมภาษณ์, 7 มิถุนายน 2559.</p>

แนวทางการจัดหลักสูตร สาระ หรือเนื้อหา	ที่มาของ แนวทาง				แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	การวิเคราะห์ผลงานการประลองเชิงประจักษ์	
<p>2. ด้านทักษะดนตรี (ต่อ)</p> <p>2.3 บุคลิกลักษณะของนักเรียนผู้บรรเลง คือ การนั่งให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผน และกาลเทศะของแต่ละเครื่องดนตรี หลังตรง ไม่ก้มหน้า มีการจับเครื่องดนตรีให้พร้อมเพรียงกันโดยสังเกตจังหวะหน้าทับ นั่งบรรเลงและจับเครื่องดนตรีแบบเสมือนจริง ทุกครั้งที่มีการฝึกซ้อมเพื่อฝึกความทนทานของกล้ามเนื้อ โดยอาจใช้การฝึกซ้อมหน้ากระจก หรือบันทึกวิดีโอขณะบรรเลง</p> <p>2.4 การบรรเลง คือ การบรรเลงดนตรีวงมโหรีเครื่องเดียวให้มีคุณภาพเสียงที่ดีโดยเครื่องดนตรีกลุ่มเป่าพาทย์ ใช้ลักษณะการตีแบบการตีฉาบ ลงสองมือพร้อมกัน โดยใช้แรงส่งจากหัวไหล่ มีการประคบมือและประคบเสียง ขลุ่ยเพียงออ ต้องสามารถระบายลมได้ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของการดำเนินทำนองในแต่ละวรรค จะเข้ ต้องกรอให้ละเอียด และมีความสม่ำเสมอ การแบ่งคันทักต้องแบ่งให้เป็นเป็นสัดส่วน เช่น การใช้ปลายคันทักในทำนองเพลงที่โน้ตติดกัน</p>	/	/	/	/	<p>ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2555). <i>ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ</i>. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.</p> <p>ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ปานจันทร์ ปล้องทอง. สัมภาษณ์, 7 มิถุนายน 2559.</p> <p>ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. (2559). <i>ดนตรีไทยศึกษา : ว่าด้วยการปรับวงดนตรีไทย</i>. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรโสภณ จำกัด. สิริชัยชาญ พิภพจำรูญ. สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559.</p>

แนวทางการจัดหลักสูตร สาระ หรือเนื้อหา	ที่มาของ แนวทาง				แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	การวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์	
<p>2. ด้านทักษะดนตรี (ต่อ)</p> <p>2.5 การสร้างสรรค์ คือ การแปรทำนองได้อย่างหลากหลาย โดยต้องมีความรู้ในเรื่องทำนองหลัก หรือทางซ็อง รู้บทบาทหน้าที่ของเครื่องดนตรีว่ามีข้อจำกัด หรือข้อยกเว้นอะไรบ้าง เช่น ในเพลงกล่อมนารี เถา ซ็องมโหรีไม่สามารถสลับข้ามเสียง ทรม ได้ ต้องสลับเรียงเสียง ครม</p> <p>2.6 การอ่าน คือ การฝึกอ่านโน้ต การฝึกอ่านจังหวะ เพื่อให้สามารถบรรเลงดนตรีไทยได้ตามวัตถุประสงค์ของผู้ปรับวง เข้าใจจังหวะในบทเพลง ทำให้สามารถจำภาพการดำเนินทำนองของโน้ตแต่ละห้องได้ อีกทั้งยังเป็นการช่วยส่งเสริมความจำเพลงบางเพลง อาจมีเทคนิคหรือรายละเอียดต่างๆ มากมาย ซึ่งบางครั้งนักเรียนผู้บรรเลงอาจจำได้ไม่ครบถ้วนในทุกรายละเอียด แต่หากมีการจดบันทึก และนำมาอ่านทบทวนในภายหลัง ก็จะเป็นการส่งเสริมให้ทักษะการบรรเลงเกิดการพัฒนาได้อีกทาง โดยอาจอ่านโน้ตทบทวนหรือซ้อมในใจขณะเดินทาง</p>	/	/	/	/	ณรุทธ์ สุทจจิตต์. (2555). <i>ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ</i> . ป๊อบ คงลายทอง. สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2559.

จากแนวทางการจัดหลักสูตร สาระ หรือเนื้อหาทางมโหรีดังกล่าวข้างต้น สามารถนำหัวข้อองค์ประกอบดนตรีสำหรับการบรรเลงวงมโหรีเครื่องเดี่ยวมาประยุกต์ใช้ได้กับวงดนตรีไทยประเภทอื่นๆ ในทุกโรงเรียนได้ โดยเพลงที่ใช้ในหลักสูตร อาจเป็นเพลงประจำโรงเรียน หรือเพลงพื้นฐานดนตรีไทยที่มักได้ยินกันทั่วไป เช่น เพลงลาวดวงเดือน สองชั้น เพลงเขมรไทรโยค สามชั้น เพลงแขกบรเทศ เถา เพลงต้นวรเชษฐ์ สองชั้น เป็นต้น ยกตัวอย่างเช่น ในกรณีของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร เพลงที่นักเรียนผู้บรรเลงทุกคนต้องบรรเลงได้ คือ เพลงโหมโรงสวนกุหลาบ และเพลงแขกต๋อยหม้อ สองชั้น ซึ่งเป็นเพลงประจำโรงเรียน ซึ่งในขณะนี้ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้เพลงเยอะ ได้เรียนจบออกไปแล้ว จึงเหลือแค่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งกำลังฝึกฝนเพลงในระดับเบื้องต้น

2.4 แนวทางการจัดบริหารหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน (X)

ในการเรียนการสอนดนตรีให้มีประสิทธิภาพนั้น มีเทคนิคมากมายในการเพิ่มประสิทธิภาพของนักเรียน นอกจากนี้ยังควรจัดสภาพการเรียนการสอนให้มีความหลากหลาย และแตกต่างกันตามบริบท หรือความถนัดของนักเรียนแต่ละคน

แนวทางการจัดบริหารหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้หรือการเรียนการสอนที่มาจากเอกสารและการสัมภาษณ์ ได้แก่ ด้านการจัดสรรเวลาในการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว ด้านการไล่เสียงเครื่องดนตรี ด้านการเพิ่มความแม่นยำและความชำนาญในการฝึกซ้อม และด้านการประเมินการฝึกซ้อม

จากเอกสาร และการวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์ ได้แก่ ด้านการเทียบเสียงเครื่องดนตรี

จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสังเกต ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องดนตรีไทย โดยผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการจัดบริหารหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน ดังนี้

ตารางที่ 4.8 แนวทางการจัดบริหารหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน

แนวทางการจัดบริหารหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน	ที่มาของ แนวทาง				แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	การวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์	
1. ด้านการจัดสรรเวลาในการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียว วันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดี 16:00 - 18:00 น. วันศุกร์ 16:00 - 22:00 น. (นอนค้างที่โรงเรียน) วันเสาร์ถึงวันอาทิตย์หรือวันหยุดราชการ 05:00 - 06:00 น. ตื่นนอน ไล่เสียง 06:00 - 07:00 น. ออกกำลังกาย 07:00 - 08:00 น. รับประทานอาหารเช้า 08:00 - 09:00 น. อาบน้ำ 09:00 - 11:30 น. ซ้อมแยกเครื่องมือ 11:30 - 12:00 น. พักผ่อน 12:00 - 13:00 น. รับประทานอาหารกลางวัน 13:00 - 16:00 น. ซ้อมรวมวง 16:00 - 17:00 น. ออกกำลังกาย 17:00 - 18:00 น. อาบน้ำ 18:00 - 19:00 น. รับประทานอาหารเช้า 19:00 - 22:00 น. ซ้อมรวมวง, ทบทวน 22:00 น. สวดมนต์ นั่งสมาธิ เข้านอน	/	/			ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559. ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. (2559). <i>ดนตรีไทยศึกษา : ว่าด้วยการปรับวงดนตรี ไทย</i> . กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรโสภณ จำกัด.

แนวทางการจัดบริหารหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน	ที่มาของแนวทาง				แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	การวิเคราะห์ผลงานการประลองเชิงประจักษ์	
<p>2. ด้านการเทียบเสียงเครื่องดนตรี</p> <p>2.1 ควรเทียบเสียงเครื่องดนตรีเสียง โด ซอล เร ลา รวม 4 เสียงพร้อมกัน เพื่อตรวจสอบเสียงสายเปล่าของเครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องสาย ให้เข้ากับเครื่องดนตรีกลุ่มปี่พาทย์</p> <p>2.2 ควรดันลูกบิดให้แน่นหลังเทียบเสียง</p> <p>3. ด้านการไล่เสียงเครื่องดนตรี</p> <p>3.1 ควรไล่เสียงเครื่องดนตรีทุกวันครั้งละ 1 ชั่วโมง เป็นอย่างต่ำ</p> <p>3.2 ควรไล่เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สาธูการ และไล่เพลงเดี่ยวปิดท้ายโดยเครื่องดนตรีในกลุ่มปี่พาทย์ เช่น ระนาดเอก ให้ใช้ผ้าปูลงบนพื้นระนาดอีกที เนื่องจากผ้ามีคุณสมบัติในการดูดซับเสียง ทำให้ต้องออกแรงในการตีมากขึ้น จึงช่วยฝึกกำลังแขนให้มีกำลังในการตี สำหรับเทคนิคการฝึกกรอให้มีความละเอียดใช้การตีรวบนลูกมะพร้าวแก่</p>	/			/	<p>ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. (2559). <i>ดนตรีไทยศึกษา : ว่าด้วยการปรับวงดนตรีไทย</i>. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรโสภณ จำกัด.</p>

แนวทางการจัดบริหารหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน				ที่มาของแนวทาง				
				เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	การวิเคราะห์ผลงานการประลองเชิงประจักษ์	แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
3. ด้านการไล่เสียงเครื่องดนตรี (ต่อ) 3.3 นักเรียนผู้บรรเลงเครื่องสายควรใช้ที่บีบมือ (Hand Grip) บีบบริหากล้ามเนื้อมือเป็นประจำ เนื่องจากจะช่วยให้กล้ามเนื้อและข้อมือ มีความทนทาน และแข็งแรงมากยิ่งขึ้น 3.4 ควรใช้เมโทรโนมในการตั้งจังหวะจากช้าไปเร็วในการฝึกไล่เสียงเครื่องดนตรี 3.5 ตัวอย่างโน้ตฝึกไล่เสียงเครื่องดนตรี				/	/			
ดรมฟ	มรมฟ	ดรมฟ	มรมฟ	รมฟช	พมฟช	รมฟช	พมฟช	
มฟชล	ชฟชล	มฟชล	ชฟชล	ฟชลท	ลชลท	ฟชลท	ลชลท	
ชลทด	ทลทด	ชลทด	ทลทด	ลทดร	ดทดร	ลทดร	ดทดร	
ทดรม	รดรม	ทดรม	รดรม	ดรัมมพ์	มรัมมพ์	ดรัมมพ์	มรัมมพ์	
บรรเลงไปกลับ จากจังหวะช้าไปเร็ว วนไปจนกว่าจะครบ 1 ชั่วโมง								

แนวทางการจัดบริหารหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน	ที่มาของแนวทาง				แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	การวิเคราะห์ผลงานการประลองเชิงประจักษ์	
<p>4. ด้านการเพิ่มความแม่นยำและความชำนาญในการฝึกซ้อม</p> <p>4.1 ควรฝึกท่วงโน้ตเพลงในเวลาว่าง หรือเวลาที่ไม่สามารถซ้อมกับเครื่องดนตรีได้ เช่น การท่วงโน้ตเพลงขณะเดินทาง หรือซ้อมในใจ เพื่อให้เกิดความแม่นยำ</p> <p>4.2 ควรฝึกเคาะจังหวะท้ายห้องไปด้วย เพื่อให้มีจังหวะในใจตลอดเวลาขณะบรรเลง</p> <p>4.3 ควรใช้การฝึกซ้อมหลายรูปแบบ ได้แก่ การซ้อมเดี่ยว การซ้อมคู่ และการซ้อมเป็นกลุ่มระหว่างเครื่องนำ เครื่องตาม การซ้อมเดี่ยว ใช้ในกรณีที่ต้องการสมาธิ ต้องการแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง การซ้อมคู่ ใช้ในกรณีช่วยกันทวนเพลง หรือช่วยกันดูและแก้ไขข้อบกพร่องของกันและกัน การซ้อมเป็นกลุ่มระหว่างเครื่องนำ เครื่องตาม ใช้ในกรณีที่นักเรียนผู้บรรเลงเริ่มแม่นยำแล้ว</p>	/	/			<p>ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559. ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. (2559). <i>ดนตรีไทยศึกษา : ว่าด้วยการปรับวงดนตรีไทย</i>. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรโสภณ จำกัด.</p>

แนวทางการจัดบริหารหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน	ที่มาของ แนวทาง				แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	การวิเคราะห์ผลงานการประลองเชิงประจักษ์	
<p>4. ด้านการเพิ่มความแม่นยำและความชำนาญในการฝึกซ้อม (ต่อ)</p> <p>4.4 ควรเปลี่ยนสถานที่ในการฝึกซ้อม หรือฝึกซ้อมกลางแจ้งนอกอาคาร เพื่อเป็นการฝึกสมาธิ และทักษะในการฟังซึ่งกันและกัน โดยให้นักเรียนผู้บรรเลงนั่งห่างกันอย่างน้อย 1 เมตร ห้ามหันหน้ามองกันขณะบรรเลง ซึ่งผลพลอยได้ คือ เป็นการฝึกทักษะการประคบเสียงให้มีคุณภาพ และการมีบุคลิกภาพที่ดีในการบรรเลงไปในเวลาเดียวกัน</p> <p>4.5 ควรเลือกเพลงเถาในการฝึกซ้อมเพื่อเตรียมประกวดรายการ “ประลองเพลงประเลงมโหรี” เนื่องจากเป็นเพลงที่ไม่ยากเกินไป และก็ไม่ง่ายที่จะบรรเลงรวมวงให้เกิดความไพเราะ</p>	/	/			<p>ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559. ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. (2559). <i>ดนตรีไทยศึกษา : ว่าด้วยการปรับวงดนตรีไทย</i>. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรโสภณ จำกัด.</p>

แนวทางการจัดบริหารหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน	ที่มาของแนวทาง				แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	การวิเคราะห์ผลงานการประลองเชิงประจักษ์	
<p>5. ด้านการประเมินการฝึกซ้อม</p> <p>5.1 ทำการประเมินก่อนการฝึกซ้อม คือ การประเมินความพร้อมด้านจิตใจ เวลา และ ทบทวนบทเรียนที่ผ่านมา</p> <p>5.2 ทำการประเมินระหว่างการฝึกซ้อม คือ การช่วยกันฟังระหว่างนักเรียนผู้บรรเลง ผู้ปรับวง หรือมีการเชิญอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ รุ่นพี่ ผู้ปกครอง มาช่วยกันฟัง ช่วยกันดู เพื่อหาแนวทางการพัฒนาต่อไป</p> <p>5.3 ทำการประเมินหลังการฝึกซ้อม คือ การบรรเลงรวมวงแล้วทำการบันทึกวีดีโอหลังการฝึกซ้อมเพื่อให้ทุกฝ่ายนำกลับไปพิจารณา ข้อดี ข้อบกพร่อง และเน้นให้นักเรียนผู้บรรเลงพยายามฟังให้มากจากความสำเร็จของวงมโหรีเครื่องเดียวที่ผ่านมาของรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” พร้อมทั้งฝึกปฏิบัติตามแล้วเลือกแนวทางของตนเอง จากนั้นนำสิ่งที่ได้มาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับครูในครั้งต่อไป</p>	/	/			<p>ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. (2559). <i>ดนตรีไทยศึกษา : ว่าด้วยการปรับวงดนตรีไทย</i>. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรโสภณ จำกัด. สิริชัยชาญ ฝึกจำรูญ. สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559.</p>

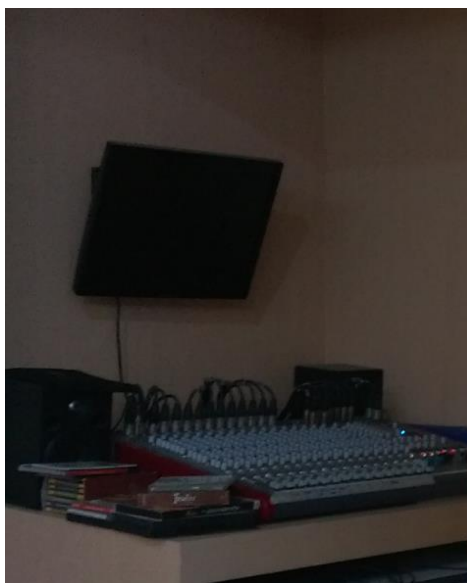
แนวทางการจัดบริหารหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน	ที่มาของแนวทาง				แหล่งอ้างอิงที่มา (เอกสาร การสัมภาษณ์)
	เอกสาร	การสัมภาษณ์	การสังเกต	การวิเคราะห์ผลงานการประลองเชิงประจักษ์	
<p>6. ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องดนตรีไทย</p> <p>6.1 ควรเป็นห้องเรียนที่ขนาดเหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน</p> <p>6.2 ควรเป็นห้องเก็บเสียง เป็นสัดส่วน มีห้องรับประทานอาหาร และห้องน้ำใกล้ห้องเรียนดนตรีไทย มีสื่อการเรียนการสอน ระบบภาพ CCTV และระบบมิกเซอร์สำหรับการบันทึกเสียง</p> <p>6.3 ควรมีกระจกบานใหญ่สำหรับการสังเกตบุคลิกภาพของนักเรียนผู้บรรเลง</p> <p>6.4 ควรเป็นห้องที่มีอากาศที่เย็นสบาย แสงสว่างเพียงพอ มีเครื่องดนตรีไทยที่มีคุณภาพเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ทำให้นักเรียนมีโอกาสได้เรียนรู้เนื้อหาการปฏิบัติทักษะเครื่องดนตรีไทยกันได้อย่างเท่าเทียม</p> <p>6.5 ควรเป็นห้องที่เอื้อต่อการเข้าค่ายฝึกซ้อมในยามจำเป็น กล่าวคือ เป็นห้องที่มีความปลอดภัย สามารถนอนค้างคืนได้ มีเครื่องนอน เช่น หมอน ผ้าห่ม และห้องอาบน้ำ</p>	/	/	/		<p>ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559.</p> <p>ปานจันทร์ ปลั่งทอง. สัมภาษณ์, 7 มิถุนายน 2559.</p> <p>ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. (2559). <i>ดนตรีไทยศึกษา : ว่าด้วยการปรับวงดนตรีไทย</i>. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรโสภณ จำกัด.</p>

จากแนวทางการจัดบริหารหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน พบว่า ใช้การจัดเวลาในการฝึกซ้อม คือ วันจันทร์ถึงวันศุกร์ มี 2 ช่วงเวลา คือ ฝึกซ้อมช่วงเช้า ตั้งแต่เวลา 7:00 – 8:30 น. และช่วงเย็นหลังเลิกเรียน ตั้งแต่เวลา 15:30 – 18:00 น. มีการเข้าค่ายโครงการพัฒนาศักยภาพดนตรีไทยในช่วงปิดเทอมบ้าง เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเวลาการประกวดประมาณ 1 สัปดาห์ ซึ่งควรเน้นการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และใช้เทคนิคการเน้นให้นักเรียนฟังดนตรีไทยให้มาก จนเกิดความซึมซับ เน้นการเข้าใจทำนองหลัก หรือทางซ้อย เพื่อสามารถจดจำเพลงได้ง่ายขึ้น และฝึกแปลทางเองได้เอง

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 4.8 ตัวอย่างบรรยากาศห้องดนตรีไทยโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 4.9 ระบบมิกเซอร์

สรุปได้ว่า แนวทางการฝึกซ้อมจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลว ส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับกลวิธีในการติดต่อสื่อสารภายในสถานศึกษา ต้องมีการเตรียมการวางแผนปัจจัยหลายๆ ด้าน ไว้ล่วงหน้า ยกตัวอย่างเช่น หากโรงเรียนใดมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์ และมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันกับอาจารย์ผู้ควบคุมวง หรือผู้ปรับวงดนตรีไทย กล่าวคือ มุ่งสนับสนุนด้านดนตรีไทย และศิลปวัฒนธรรมไทย ครู หรือผู้ปรับวงดนตรีไทย ย่อมสามารถใช้การติดต่อสื่อสารที่ดีในการขอความช่วยเหลือด้านเงินทุน งบประมาณ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการฝึกซ้อม ได้แก่ ด้านอาหาร ด้านการเดินทาง ด้านวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญในการปรับวงมโหรี ด้านการเข้าค่ายพักแรมฝึกซ้อม เฉพาะกิจ ด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องดนตรีไทย เป็นต้น และโดยเฉพาะการเรียนการสอนระหว่างครู และนักเรียนจะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น ส่วนหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับครูผู้ปรับวงดนตรีไทยเนื่องจาก ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากในการถ่ายทอดวิชาความรู้ทางดนตรีไทยให้กับนักเรียน หากโรงเรียนใด มีครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาสอนนักเรียน และได้รับการสนับสนุนค่าวิทยากรจากทางโรงเรียน ย่อมเสริมสร้างศักยภาพทางทักษะดนตรีไทยของนักเรียนให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ นักเรียนผู้บรรเลงวงมโหรีเครื่องเดี่ยว ต้องทำการฝึกซ้อมดนตรีไทยในส่วนของตนเองให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้และปฏิบัติตามในสิ่งใหม่ๆ ให้ได้ด้วย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องแนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) กับโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์เรื่องแนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา แบบสังเกตการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา แบบวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์ และแบบวิเคราะห์แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย) ผู้บริหารระดับหมวดวิชา อาจารย์ผู้ควบคุมวง ผู้ปรับวง นักเรียนผู้บรรเลงวงมโหรีเครื่องเดี่ยว และคณะกรรมการตัดสินรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการศึกษาดูเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” เพื่อใช้เป็นกรอบในการศึกษาการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร การกำหนดแนวคำถามในการสัมภาษณ์ การสังเกต การวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์ และการวิเคราะห์แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา จากนั้นทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนามด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ แบบเจาะลึก (สุภางค์ จันทวานิช, 2559) การสังเกต การวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์ จาก DVD บันทึกการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” รอบชิงชนะเลิศ แล้วนำมาอ่านทบทวน และทำการลดทอนข้อมูล (Data Reduction) โดยเลือกประเด็นที่น่าสนใจที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา แล้วจัดแยกข้อมูลเป็นด้านๆ โดยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมโยงของปรากฏการณ์ที่ได้ผ่านทฤษฎีทางการศึกษาของสไตเนอร์ (Steiner, 1988) ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยด้านผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร สาระ หรือเนื้อหา และบริบทหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน เพื่ออธิบายสรุปภาพรวมทั้งหมด โดยใช้แบบวิเคราะห์แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา และอธิบายเป็นความเรียง สรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. การฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

การฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน และกระบวนการฝึกซ้อม พบว่า

1.1 มีการใช้เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนโดยพิจารณาจากแฟ้มสะสมผลงาน ทักษะการปฏิบัติเพลงบังคับ และเพลงอิสระตามความถนัด ทักษะทางโสตประสาท ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับดนตรีไทย และทักษะการบรรเลงเครื่องดนตรีนอกเหนือจากเครื่องมือหลัก และมีการคัดเลือกผู้บรรเลงในวงมโหรีเครื่องเดี่ยวโดยพิจารณาจากทักษะพื้นฐานเครื่องมือหลัก ความถนัด ความสามารถ สรีระทางร่างกาย ช่วงอายุ และยี่มนักเรียนผู้บรรเลงจากสถาบันอื่น แล้วพัฒนาศักยภาพของนักเรียนผู้บรรเลงให้เท่าเทียมกัน

1.2 มีการใช้กระบวนการในการฝึกซ้อม โดยมีกิจกรรมการเข้าค่ายฝึกซ้อม ด้านการจัดการด้านงบประมาณ ได้แก่ ด้านผู้บริบวง ด้านอาหาร ด้านการเดินทาง ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องดนตรีไทย และอื่นๆ มีการประมาณการด้านงบประมาณล่วงหน้า 1 ภาคการศึกษา และทำโครงการเสนอของบประมาณ ซึ่งได้รับการตอบรับที่ดี หากงบประมาณขาดเหลือผู้ปกครองก็จะรวมตัวกันบริจาค ด้านห้องดนตรีไทยพบปัญหาเสียงเครื่องดนตรีดังเสียดลอด แต่ในปัจจุบันได้ปรับปรุงห้องดนตรีไทยแล้ว ด้านการปรับวงมโหรีเครื่องเดี่ยวทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ ใช้หลักการของอาจารย์ประสิทธิ์ ถาวร (ศิลปินแห่งชาติ) แล้วทำการแปลทำนองให้เกิดความกลมกลืนทั้งทางด้านแนวในการบรรเลง และความกลมกลืนของน้ำหนักเสียงเครื่องดนตรีและเสียงขับร้อง ความกลมกลืนของการสวม สั่ง รับร้อง และความกลมกลืนของการควบคุมจังหวะ โดยเน้นการสร้างบุคลิกภาพที่ดี และคุณภาพของเสียงในการบรรเลง ด้านการประเมินความพร้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว มีการประเมินความพร้อมด้านจิตใจ เวลา ทบทวนบทเรียนที่ผ่านมา ก่อนการฝึกซ้อม ระหว่างการฝึกซ้อม เน้นการช่วยกันปรับ ช่วยกันฟัง แล้วทำการบันทึกวีดิโอหลังการฝึกซ้อม เพื่อพิจารณาข้อดี ข้อบกพร่อง ด้านการปรับปรุง/พัฒนา เพื่อเตรียมความพร้อมในการประกวด แบ่งการฝึกซ้อมเป็นหลายรูปแบบ ได้แก่ การซ้อมเดี่ยว การซ้อมคู่ การซ้อมเป็นกลุ่มระหว่างเครื่องนำ เครื่องตาม การฝึกซ้อมกลางแจ้งนอกรอาคาร เน้นการฟังซึ่งกันและกัน และฟังให้มากจากความสำเร็จของวงมโหรีเครื่องเดี่ยวที่ผ่านมา มีการฝึกซ้อมอย่างเต็มที่และให้นักเรียนผู้บรรเลงพักผ่อนอย่างเพียงพอ ผู้สอนได้ปลูกฝังให้นักเรียนสามัคคี รักใคร่กลมเกลียวกัน ด้านการจัดการในวันประกวดรายการ “ประลองเพลง

ประเลงมโหรี” มีการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบโดยเตรียมพร้อมทุกอย่างล่วงหน้าก่อนวันจริง ได้แก่ ด้านงบประมาณ รถ อาหารและยา เครื่องดนตรีไทยและอุปกรณ์สำรอง ดอกไม้ รูป เทียน เป็นต้น

2. แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา

จากการศึกษาการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมโยงของปรากฏการณ์ที่ได้ผ่านทฤษฎีทางการศึกษาของสไตเนอร์ (Steiner, 1988) เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดแนวทาง 4 ด้าน ดังนี้

2.1 แนวทางสำหรับผู้สอน โดยผู้บริหารระดับหมวดวิชา อาจารย์ผู้ควบคุมวง และผู้ควบคุมวง ควรมีการประชุมกำหนดทิศทาง นโยบายและวิธีการ เพื่อให้ได้เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษที่มีคุณภาพ มีความยุติธรรม และสอดคล้องกับการนำไปใช้จริง จากนั้นคัดเลือกนักเรียนเพื่อบรรเลงเครื่องดนตรีไทยแต่ละชิ้นในวงมโหรีเครื่องเดี่ยว โดยพิจารณาทักษะพื้นฐานของการบรรเลงเครื่องดนตรีที่นักเรียนใช้สอบเข้ามา ความชอบและความถนัดของนักเรียน ความสามารถในการบรรเลงเครื่องดนตรี สรีระทางร่างกายของนักเรียน ช่วงอายุของนักเรียน เพศของนักเรียน บุคลิกภาพของนักเรียน การเตรียมนักเรียนผู้บรรเลงสำรอง การยืมนักเรียนผู้บรรเลงจากสถาบันอื่น และการแก้ปัญหาทักษะที่ไม่ถูกต้องจนเกิดความเคยชินของนักเรียน นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียน ควรสนับสนุนด้านงบประมาณในด้านการหาบุคลากร ด้านเครื่องมโหรี ด้านการเดินทาง ด้านอาหารและเครื่องดื่มสำหรับนักเรียนผู้บรรเลง ด้านสถานที่ ผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรวางแผนการฝึกซ้อมร่วมกันในการจัดสรรวันในการฝึกซ้อม ระยะเวลาในการฝึกซ้อม สิ่งที่ต้องใช้ในการฝึกซ้อม ผู้ปรับวงต้องทำความเข้าใจติกการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” กรอบวิชาการสำหรับใช้พิจารณาให้คะแนนการประกวดประเภทบรรเลงรวมวง และรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะทำนองหลักหรือทางซ็องของเพลงที่ใช้ในการประกวดจากคณะกรรมการกำหนด ซึ่งควรมีความรู้ทั้งทางด้านทักษะการปรับวงมโหรี และการปรับวงในด้านจิตวิทยา

2.2 แนวทางสำหรับผู้เรียน โดยนักเรียนผู้บรรเลงวงมโหรีเครื่องเดี่ยวควรรู้และเข้าใจทักษะพื้นฐานด้านการนั่ง การจับเครื่องดนตรี การบังคับเครื่องดนตรีให้มีคุณภาพเสียงที่ดี รู้และเข้าใจบทบาทของเครื่องดนตรีที่ตนเองบรรเลง รู้และเข้าใจทำนองหลัก หรือมือซ็อง เนื้อร้องและทางร้อง รู้จักการประคบเสียง รู้และเข้าใจการใช้หน้าทับให้เหมาะสมกับเพลง และการเข้าจังหวะฉิ่ง และกลองในเพลงในการรับร้อง ส่งร้อง มีสมาธิจดจ่อตลอดเวลาเมื่อมีการแก้ไขทางเพลงระหว่างการฝึกซ้อม รู้จักฟังกันและกันตลอดเวลา และคิดไปข้างหน้าถึงกลอนเพลงถัดไป ขณะบรรเลงรวมวง มีทางซ็อง

และนับจังหวะตกท้ายห้องในใจตลอดเวลาในการบรรเลง มีความตั้งใจฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา และรักษามาตรฐานทางทักษะการบรรเลงของตนเองให้คงทนและสูงขึ้น สำหรับคุณสมบัติด้านคุณธรรมที่นักเรียนผู้บรรเลงควรมีเป็นแนวทาง ได้แก่ มีวินัยในการฝึกซ้อม มีความรับผิดชอบทั้งเรื่องส่วนตัวและเรื่องส่วนรวม มีความสามัคคี และมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลกันในทุกๆ เรื่อง มีสัมมาคารวะกับครู อาจารย์ และรุ่นพี่ มีมารยาทในการเป็นนักดนตรีที่ดี ไม่วิจารณ์คนอื่นต่อหน้าสาธารณชน หรือยกตนข่มท่าน

2.3 แนวทางการจัดหลักสูตร สาระ หรือเนื้อหา โดยจัดสาระการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียว หรือการปรับวงต่างๆ ควรประกอบด้วย เนื้อหาดนตรี และทักษะดนตรี ดังนี้

2.3.1 เนื้อหาด้านองค์ประกอบดนตรี ประกอบด้วย การแปลทำนอง แนวในการบรรเลง น้ำหนักเสียงเครื่องดนตรีและเสียงขับร้อง การสวม ส่ง รับร้อง และการควบคุมจังหวะ

2.3.2 เนื้อหาด้านวรรณคดีดนตรี ประกอบด้วย ประวัติของบทเพลงและระเบียบวิธีการบรรเลง

2.3.3 ทักษะดนตรีด้านการฟัง คือ การฟังเครื่องดนตรีในวงด้วยกัน การฟังเครื่องประกอบจังหวะ ได้แก่ โทน รำมะนา และฉิ่ง และการฟังเสียงผู้ขับร้อง

2.3.4 ทักษะดนตรีด้านการร้อง คือ ร้องออกมาเป็นเสียงโน้ตก่อนบรรเลง เพื่อให้ นักเรียนผู้บรรเลงเข้าใจทำนอง จังหวะ และระดับเสียง

2.3.5 ทักษะดนตรีด้านบุคลิกลักษณะของนักเรียนผู้บรรเลง คือ การนั่งบรรเลงหลังตรง ไม่ก้มหน้า โดยสังเกตจังหวะหน้าทับในการจับเครื่องดนตรีให้พร้อมเพรียงกัน หน้าหน้าเข้าหากระจกในการฝึกซ้อม นั่งบรรเลงและจับเครื่องดนตรีแบบเสมือนจริงทุกครั้งที่มีการฝึกซ้อม

2.3.6 ทักษะดนตรีด้านการบรรเลง คือ บรรเลงให้เกิดความกลมกลืนของแนว ความเร็ว ทำนอง น้ำหนักเสียง การสวม ส่ง รับร้อง และการควบคุมจังหวะ ซึ่งทำการบรรเลงโดยเน้นคุณภาพของเสียง

2.3.7 ทักษะดนตรีด้านการสร้างสรรค์ คือ การมีความรู้ในเรื่องทำนองหลัก หรือทางซ้อย เพื่อสร้างสรรค์ทำนอง หรือแปลทำนองได้อย่างหลากหลาย โดยต้องรู้บทบาทหน้าที่ของเครื่องดนตรีข้อจำกัด หรือข้อยกเว้นของเครื่องดนตรี

2.3.8 ทักษะดนตรีด้านการอ่าน คือ การอ่านโน้ตได้ และเข้าใจจังหวะในบทเพลง

2.4 แนวทางการจัดบริบทหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน ควรใช้เทคนิคต่างๆ รวมไปถึงการจัดสภาพการเรียนการสอนในแบบที่ต่างกันเพิ่มประสิทธิภาพในการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียว ได้แก่ แนวทางในการจัดสรรเวลาในการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียว

แนวทางในการเทียบเสียงเครื่องดนตรีก่อนการบรรเลง ประกอบด้วยเสียง ด ช ร ล แนวทางในการไล่เสียงเครื่องดนตรีควรฝึกครั้งละ 1 ชั่วโมง เป็นอย่างต่ำ แนวทางการเพิ่มความแม่นยำและความชำนาญในการฝึกซ้อม โดยการฝึกท่วงนองเพลงในเวลาว่าง ฝึกเคาะจังหวะทำนอง ฝึกซ้อมหลายรูปแบบ ได้แก่ การซ้อมเดี่ยว การซ้อมคู่ การซ้อมเป็นกลุ่มระหว่างเครื่องนำ เครื่องตาม การฝึกซ้อมกลางแจ้งนอกอาคาร และแนวทางในการประเมินการฝึกซ้อมก่อน ระหว่าง หลังการฝึกซ้อม ซึ่งเน้นการฟังให้มาก และการช่วยกันฟังเพื่อหาข้อดี ข้อบกพร่อง และแนวทางในการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนดนตรีไทย ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และการเข้าค่ายฝึกซ้อม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายตามลำดับดังนี้

1. การฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

1.1 ด้านเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้สอนได้พิจารณาคัดเลือกผู้เรียนได้อย่างน่าเชื่อถือ และมีการพิจารณารอบด้าน กล่าวคือ มีการพิจารณาทั้งทักษะ ทักษะคิด ตามสภาพจริง ดังที่ ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2555) กล่าวถึง การประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงไว้ว่า การประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงหมายถึง การพูดคุย สนทนากับผู้เรียน หรือผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลในเรื่องความรู้ความสามารถทางดนตรีของผู้เรียนอย่างแท้จริง รวมไปถึงการพิจารณาเพิ่มสะสมผลงานเนื่องจากดนตรีเป็นเรื่องของการแสดง ซึ่งเพิ่มสะสมผลงานนี้ เป็นตัวชี้วัดได้ถึงความสามารถทางดนตรี และการร่วมกิจกรรมดนตรี แต่ในปัจจุบันโควตาดนตรีไทยของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานครรับปีละ 2 คน เท่านั้น และจะมีการรับเข้าอีกครั้งในปีการศึกษา 2560 ซึ่งน้อยกว่าในอดีต โดยสัดส่วนนักเรียนความสามารถพิเศษอิงตามสัดส่วนที่รับนักเรียนทั้งหมดซึ่งขึ้นกับนโยบายของผู้บริหารโรงเรียน ทำให้เกิดปัญหานักเรียนผู้บรรเลงไม่พอในการประสมวง ผู้สอนจึงจำเป็นต้องหาวิธีการคัดเลือกนักเรียนผู้บรรเลงให้ครบวง โดยต้องพิจารณาถึงความถนัดและความสามารถอีกด้วย โดยได้คัดเลือกนักเรียนผู้บรรเลงจากนักเรียนในชุมนุมดนตรีไทยของโรงเรียน และยืมนักเรียนผู้บรรเลงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้นักเรียนผู้บรรเลงครบวง ซึ่งสอดคล้องกับนิชาภัทร อึ้งเหมอนันต์ (2558) ที่กล่าวว่า การคัดเลือกศักยภาพของนักเรียนที่เข้าประกวดวงมโหรีถือเป็นหัวใจสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนกระบวนการเตรียมการประกวดวงมโหรี ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่ได้มาจากการคัดเลือกนักเรียนโดยตรงจากครูเป็นหลัก อาทิ นักเรียนในชุมนุมดนตรีไทย นักเรียนสอบเข้าความสามารถพิเศษ นักเรียนในชั้นเรียนที่เรียนรายวิชาดนตรีไทยที่มีความตั้งใจ สนใจฉายแววนักดนตรีไทย ครูจะนำมาฝึกฝนให้เหมาะสมกับแต่ละเครื่องมือ

ในปัจจุบัน ปัจจัยด้านผู้บรรเลงไม่ครบวง ปัจจัยด้านเวลาในการฝึกซ้อม และนโยบายของผู้บริหารมีส่วนสำคัญในการก่อให้เกิดการขาดช่วงในการส่งวงมโหรีเครื่องเดียวเพื่อเข้าร่วมประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” กล่าวคือ สถานการณ์ในปัจจุบัน นักเรียนส่วนใหญ่เรียนกวดวิชากันมากขึ้นกว่าแต่ก่อนทำให้เวลาว่างของนักเรียนแต่ละคนมีน้อย และส่วนใหญ่เกิดปัญหาเวลาว่างไม่ตรงกัน ในบางครั้งนักเรียนต้องการฝึกซ้อม แต่ผู้ปกครองต้องการให้นักเรียนใช้เวลาทุ่มเทกับวิชาการ ก็ทำให้นักเรียนไม่สามารถฝึกซ้อมได้อย่างเต็มที่ หรือขาดสมาธิในการฝึกซ้อม อีกทั้งโควตาดนตรีไทยของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร รับเป็นจำนวนที่น้อยมาก จึงทำให้ขาดนักเรียนผู้บรรเลงในการฝึกซ้อมรวมวง เมื่อรวมวงยาก ก็ทำให้การฝึกซ้อมไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายเนื่องจากห้องซ้อมดนตรีไทยของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ในปัจจุบันเป็นห้องที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและได้รับการพัฒนามากกว่าแต่ก่อน มีสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ เครื่องดนตรีไทยต่างๆ ที่มีคุณภาพครบครัน มีบุคลากรพร้อมที่จะปรับวง แต่ขาดปัจจัยสำคัญคือนักเรียนผู้บรรเลง ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับเรื่องนี้อย่างจริงจัง ควรจัดให้มีโครงการรับนักเรียนความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยโดยเฉพาะ โดยมีเงื่อนไขว่านักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษดนตรีไทย ต้องบรรเลงดนตรีไทยในกิจกรรมต่างๆ ภายในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกซ้อม และประกวดดนตรีไทยเพื่อสร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน อีกทั้งนักเรียนต้องมีความทุ่มเท เสียสละเป็นอย่างยิ่งในการมาฝึกซ้อมรวมวง

1.2 ด้านกระบวนการในการฝึกซ้อม ผู้วิจัยเห็นว่า การเข้าค่ายฝึกซ้อมทำให้เป็นการฝึกความมีระเบียบวินัยของนักเรียน ฝึกทักษะการอยู่ร่วมกัน และฝึกทักษะการบรรเลง เนื่องจากสามารถซ้อมได้อย่างต่อเนื่องมากกว่าช่วงเวลาเย็นหลังเลิกเรียน ดังที่ ญรุตส์ สุทธิจิตต์ (2544) กล่าวถึงข้อดีของการเข้าค่ายฝึกซ้อม ไว้ว่า การเข้าค่ายฝึกซ้อมทำให้การเรียนและการฝึกซ้อมเป็นไปอย่างต่อเนื่อง นักเรียนมีโอกาสได้ฝึกซ้อมอย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องคิดถึงเรื่องอื่นๆ ทั้งสิ้น ทำให้มีสมาธิในการเรียนและการฝึกซ้อมผลของการฝึกซ้อมจึงมีคุณภาพ อีกทั้งผู้สอนมีโอกาสดูเห็นข้อผิดพลาด และมีเวลาในการแก้ไขข้อผิดพลาดได้อย่างครบถ้วน นอกจากนี้ยังมีเวลาพอในการเปลี่ยนแปลงบางสิ่งบางอย่างที่เห็นว่าไม่เหมาะสม ทางด้านงบประมาณ และสถานที่นั้น ในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงห้องซ้อมดนตรีไทยของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานครแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะที่อาจารย์ ดร.สิริชัยชาญ พักจำรูญ ให้ไว้ว่า ในการฝึกซ้อมดนตรีไทย ควรได้รับการอำนวยความสะดวก และอนุเคราะห์สถานที่ในการฝึกซ้อมนอกเวลาเรียน มีการจัดการบริการด้านอาหาร เครื่องดื่ม หรืออาจประสานงานกับผู้ปกครองให้ช่วยเสริมกำลังบำรุง เพราะกองทัพย่อมเดินด้วยท้อง (สิริชัยชาญ พักจำรูญ, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559) ด้านการปรับวงมโหรีเครื่องเดียวทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ ได้ใช้หลักการปรับวงด้านทฤษฎี และปฏิบัติ ซึ่งได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้จากอาจารย์ประสิทธิ์

ถาวร (ศิลปินแห่งชาติ) โดยให้ภาพรวมเกิดความกลมกลืน มีการแปลทำนองได้กลมกลืนกับทำนองหลักที่กำหนดให้ ทางในการบรรเลงทั้งวงมีความกลมกลืนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สามารถทำทางเพลงให้ทุกเครื่องดนตรีมีความโดดเด่นเท่ากัน แนวในการบรรเลงในแต่ละท่อนมีความพอดี มีการให้ความสำคัญกับน้ำหนักเสียงของวงในภาพรวม การสวมส่ง รับร้องมีความสนิทสนม ไม่กลบเสียงคนร้อง จังหวะฉิ่ง และจังหวะหน้าทับสามารถรักษาแนวให้มีความพอดี ไม่ช้าลง หรือเร่งจังหวะขึ้น ซึ่งภาพรวมดังกล่าวมีความสอดคล้องกับกรอบวิชาการสำหรับใช้พิจารณาให้คะแนนการประกวด “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ประเภทรวมวง (คณะทำงานจัดทำหนังสือ 25 ปี ประลองเพลง ประเลงมโหรี, 2558) นอกจากนี้โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานครได้เน้นการสร้างบุคลิกภาพที่ดีควบคู่ไปกับการบังคับเสียงที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับนัฐพงศ์ โสวัตร (2539) ที่กล่าวว่า สิ่งที่มีประสิทธิภาพที่สุดในเรื่องของการรวมวงก็คือ เสียงที่ออกมาในแต่ละเสียง มันจะต้องปรากฏขึ้นด้วยเสียงที่พร้อมกันตั้งแต่ขึ้น ลง เริ่มกรอ จนกระทั่งสิ้นสุดด้วยพร้อมกัน ลักษณะของเสียงทุกเสียงเมื่อดำเนินทำนองไปต้องพร้อมกัน ในความถี่เดียวกัน จุดไหนก็ตามที่ต้องพร้อมต้องพร้อม จุดที่ไม่พร้อมก็อิสระไป เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละเครื่องมือไป ด้านการประเมินความพร้อมวงมโหรีเครื่องเดียว มีการประเมินความพร้อมด้านจิตใจ เวลา ทบทวนบทเรียนที่ผ่านมา ก่อนการฝึกซ้อม ระหว่างการฝึกซ้อม เน้นการช่วยกันปรับ ช่วยกันฟัง ดังที่ ณัฐธ ฤทธิจิตต์ (2555) กล่าวถึง การประเมินทักษะดนตรีว่าในการเรียนการสอนดนตรีโดยเฉพาะการเรียนทักษะ ผู้สอนจะคอยให้คำแนะนำผู้เรียนเสมอเมื่อปฏิบัติสิ่งใดไม่ได้ เพื่อการพัฒนาความสามารถในการเล่นดนตรีของผู้เรียน บางครั้งการสอนอาจจะไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากผู้เรียนไม่เข้าใจ ผู้สอนจึงพยายามคิดหาเทคนิคการสอน การอธิบาย หรือสาธิตให้ผู้เรียนเข้าใจมากขึ้นในทันที หรือในการเรียนชั่วโมงถัดไป ด้านการปรับปรุง/พัฒนา เพื่อเตรียมความพร้อมในการประกวด แบ่งการฝึกซ้อมเป็นหลายรูปแบบ ได้แก่ การซ้อมเดี่ยว การซ้อมคู่ การซ้อมเป็นกลุ่มระหว่างเครื่องนำ เครื่องตาม การฝึกซ้อมกลางแจ้งนอกอาคาร โดยเน้นการซ้อมรวมวง ซึ่งฉิมภักดิ์ อึ้งหมอนันต์ (2558) กล่าวถึง การฝึกซ้อมเพื่อเข้าประกวดวงมโหรีของโรงเรียนทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัดว่า บางโรงเรียนฝึกซ้อมดนตรีเป็นประจำทุกวันอย่างสม่ำเสมอตลอดทั้งปี บางโรงเรียนฝึกซ้อมวงมโหรีเพื่อเข้าประกวดในระยะเวลาที่สั้นที่สุด บางโรงเรียนใช้วิธีการเข้าค่ายพักแรมเพื่อฝึกซ้อม มีการแยกนักเรียนไปฝึกซ้อมเฉพาะเครื่องมือตนเอง หรือให้นักเรียนแยกฝึกซ้อมเฉพาะกลุ่มเครื่องดนตรี แบ่งกลุ่มกัน หรืออาจแบ่งตามหน้าที่ของเครื่องดนตรี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2551) ที่กล่าวว่า การเรียนดนตรีและนาฏศิลป์ควรจัดให้มีการเรียนการสอนในลักษณะกระบวนการกลุ่มให้มากที่สุด เพื่อให้เด็กได้เรียนร่วมกัน คิดร่วมกัน ช่วยเหลือกัน ช่วยหาข้อบกพร่อง ช่วยกันปรับปรุงแก้ไข อันเป็นการฝึกให้เด็กปฏิบัติตนในสังคมย่อยๆของเด็กเพื่อนำไปสู่การพัฒนาลักษณะนิสัยในด้านต่างๆ และเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสทางสังคมกับผู้อื่นอย่างทั่วถึง ด้านการจัดการในวันประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”

โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ได้รับกำลังสนับสนุนที่ดีจากทางโรงเรียน และมีการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบโดยเตรียมพร้อมทุกอย่างล่วงหน้าก่อนวันจริง ได้แก่ ด้านงบประมาณ วัสดุอาหารและยา เครื่องดนตรีไทยและอุปกรณ์สำรอง ดอกไม้ ธูป เทียน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับสายพิณพุทธิสาร (2543) ที่ว่า การวางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างครูที่ปรึกษากิจกรรมและนักเรียนเป็นการเหมาะสม เพราะการวางแผนนั้นจะทำให้เกิดความมั่นใจในการจัดกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นการสร้างความกระจำในการทำงาน

จากกระบวนการในการฝึกซ้อมดังกล่าว ส่งผลให้นักเรียนผู้บรรเลงในวงมโหรีเครื่องเดี่ยวของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ยังคงไม่ทอดทิ้งการบรรเลงดนตรีไทย ซึ่งผู้วิจัยเห็นได้ในปัจจุบัน คือ นักเรียนผู้บรรเลงซึ่งเป็นศิษย์เก่าได้รวมตัวกันฝึกซ้อมรวมวง และบรรเลงวงมโหรีเครื่องเดี่ยวถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในงานเฉลิมฉลองครบรอบ 25 ปี การประกวดดนตรีไทย ระดับมัธยมศึกษา “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ณ ห้องบัวหลวง ชั้น 30 ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ ถนนสีลม เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ.2554 ซึ่งเป็นไปตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อให้สถาบันการศึกษาและเยาวชนได้มีโอกาสพัฒนาฝีมือในด้านการบรรเลงดนตรีไทย ไม่ทิ้งการฝึกซ้อมดนตรีไทย และมีส่วนร่วมในการสืบทอด และสร้างสรรค์คุณลักษณะอันงดงามทางดุริยางคศิลป์ อันเป็นสมบัติชิ้นเอกของชาติให้มั่นคงยืนยาวสืบต่อไปในอนาคต

2. แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา

2.1 ด้านแนวทางสำหรับผู้สอนนั้น ผู้สอนควรพิจารณาความชอบ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ญรัทธ์ สุทธิจิตต์ (2555) ที่กล่าวว่า ผู้สอนควรมีความเข้าใจในตัวผู้เรียนอย่างดีทั้งทางด้านพัฒนาการทุกด้าน คือ สติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม ในเรื่องการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญยิ่งเช่นกัน ผู้สอนควรเรียนรู้เกี่ยวกับตัวผู้เรียนว่า มีกระบวนการหรือวิธีการเรียนรู้เฉพาะตัวอย่างไร เพื่อทำความเข้าใจและสอนได้อย่างถูกต้องกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การทำความเข้าใจจักนักเรียนโดยการสัมภาษณ์ ซักถาม พูดคุยเรื่องราวต่างๆ ถือว่าเป็นประโยชน์มากสำหรับผู้สอน เพื่อที่จะได้สามารถประยุกต์การจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความถนัด ความสามารถ และความสนใจของนักเรียนให้ได้มากที่สุด เพื่อให้การเรียนการสอนออกมาตรงตามความต้องการของนักเรียน นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่า แนวทางของผู้สอนดนตรีไทยส่วนใหญ่ คือ ผู้สอนจะถ่ายทอดวิชาดนตรีไทยให้กับนักเรียนทุกคนที่สนใจ ไม่หวงวิชา เนื่องจากต้องการให้นักเรียนบรรเลงดนตรีไทยในโรงเรียนได้ และสามารถบรรเลงข้างนอกโรงเรียนเพื่อเป็นวิชาชีพได้ ลักษณะการถ่ายทอดเป็นแบบตัวต่อตัว ใช้วิธีบรรยายประกอบการสาธิต เน้นการฝึกทักษะพื้นฐานเป็นส่วนใหญ่ จากนั้นจึงเป็นการฝึกซ้อมไล่เสียงเครื่องดนตรี เมื่อนักเรียนคล่องแล้วจึงเริ่มต่อเพลงที่ละวรรค ให้

นักเรียนปฏิบัติตาม ซึ่งผู้สอนควรดูแลกำกับจังหวะอย่างใกล้ชิด คุณแล่นักเรียนในรายบุคคลและรายกลุ่มอย่างทั่วถึง และเพิ่มเทคนิคสอดแทรกเข้าไปในเพลงที่เรียนเพื่อให้เกิดความไพเราะ มีการให้นักเรียนที่เรียนเร็วช่วยสอนเพื่อนที่เรียนช้า ซักถามความเข้าใจของนักเรียน ชี้แนะให้นักเรียนลองคิดหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเองก่อน จากนั้นจึงให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้นักเรียนไปปรับปรุงตนเอง และยังคงใช้เทคนิคการฟังดนตรีให้มากกว่าผู้ที่ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับสิริชัยชาญ พักจำรูญ (2559) ซึ่งเป็นกรรมการตัดสินรายการ “ประลองเพลง ประเลง มโหรี” ที่ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับการฟังผู้อื่นว่า “ในการแข่งขันไม่มีใครรู้ใคร แต่เมื่อประการแข่งขันแล้วจึงรู้ แต่ถ้าเมื่อเราไปประการแข่งขันแล้วเราไม่ฟังคนอื่นเลย เราจะรู้ใหม่” (สิริชัยชาญ พักจำรูญ, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559) ดังนั้นการบรรเลงรวมวง ผู้สอนควรมีการศึกษาวงอื่นบ้าง เพื่อจุดเด่นและจุดด้อย จากนั้นนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ เกิดการรู้เขารู้เรา เพื่อให้มีความรู้มากขึ้นตามลำดับ และเข้าใจเรื่องมโหรีมากขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่ผู้สอนดนตรีไทยมีความคิดว่าวงของตนเองดีที่สุดแล้ว นอกจากผู้สอนจะศึกษา ควรให้นักเรียนได้ศึกษาด้วย เช่น การดูคนระนาดวงอื่นว่า ทางระนาดเป็นอย่างไร มีดีอย่างไร และทุกคนที่เกี่ยวข้องควรช่วยกันฟัง ไม่ว่าจะเป็นผู้ควบคุมวง หรือนักเรียนผู้บรรเลง ควรหาบุคลากรมาช่วยฟังและวิจารณ์ปรับแก้ นอกจากนี้ยังควรสอดแทรกคุณธรรมเรื่องการมีสัมมาคารวะ ระดับอาวโส และปลูกฝังมารยาทของการเป็นนักดนตรีที่ดีให้กับนักเรียน ผู้วิจัยต้องการเสนอให้ผู้บริหาร และผู้สอนไม่ยึดติดกับวิธีการหรือขั้นตอนการทำงานแบบเดิมๆ โดยควรจะหาเทคนิคและแนวทางใหม่ๆ ในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมด้านดนตรีไทย เพื่อพัฒนาการทำงานของตนเองให้ดีขึ้น และมีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องบุคลิกลักษณะ พฤติกรรม หรือแม้แต่วิธีการทำงาน โดยต้องเป็นผู้ที่มีการสำรวจและประเมินความสามารถของตนเองอยู่ตลอดเวลา คอยตรวจสอบว่าตนเองมีจุดแข็งและจุดบกพร่องในด้านใดบ้าง และพยายามที่จะหาทางพัฒนาจุดแข็งและปรับปรุงจุดบกพร่องของตนให้ดีขึ้น

2.2 ด้านแนวทางสำหรับผู้เรียน ควรรู้และเข้าใจบทบาทของเครื่องดนตรีที่ตนเองบรรเลง มีคุณธรรม มีวินัยในการฝึกซ้อม มีความรับผิดชอบทั้งเรื่องส่วนตัวและเรื่องส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2555) ที่กล่าวถึงหลักการนักดนตรีที่ดีไว้ดังนี้ 1) ฟังบทเพลงที่ตนเองเล่นอย่างมีสมาธิ 2) อธิบายการเล่นของตนได้อย่างถูกต้อง 3) มีความรู้เรื่องการเล่นบทเพลงต่างๆ 4) บันทึกเสียงและบันทึกวิดิทัศน์ที่ตนเองเล่น และประเมินการเล่นของตนเองโดยมีผู้สอนช่วยประเมินด้วย 5) ยอมรับฝีมือตนเองโดยไม่ลำเอียง 6) วิเคราะห์สิ่งที่เด่น และบกพร่อง เพื่อพัฒนาฝีมือต่อไป 7) ไม่ท้อถอยกับสิ่งที่ไม่สมหวังจากการแสดง 8) ควบคุมอารมณ์ตนเองให้ได้ โดยไม่แสดงออกถึงความดีใจหรือเสียใจจนเกินไป 9) ไม่หลีกเลี่ยงในการประเมินตนเอง นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้ามาเรียนดนตรีไทยนั้นมาด้วยความสนใจของตนเองจริงๆ ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนจากชุมนุมดนตรีไทยของโรงเรียน

นักเรียนมาฝึกซ้อมด้วยความสมัครใจ แต่บางคนอาจฝึกซ้อมได้ไม่นานเพราะติดเรียนพิเศษ ซึ่งนักเรียนในปัจจุบันเรียนพิเศษกันมากขึ้นกว่าในอดีต ทำให้ยากต่อการรวมวง ทักษะการบรรเลงของนักเรียนส่วนใหญ่จึงอยู่ในระดับปานกลาง ยังไม่ดีมาก แต่อยู่ในกลุ่มที่สามารถพัฒนาต่อไปได้เรื่อยๆ หากได้รับการฝึกฝน ในเรื่องความถูกต้องของทำนอง นักเรียนสามารถปฏิบัติทักษะดนตรีไทยได้ถูกต้องตามทำนองแล้ว แต่ปัญหาที่พบ คือ เสียงไม่สม่ำเสมอ เสียงยังเพี้ยนอยู่ในเรื่องความถูกต้องของจังหวะ ถ้านักเรียนปฏิบัติทักษะดนตรีไทยรายบุคคล จะสามารถปฏิบัติจังหวะได้ดีกว่าบรรเลงดนตรีไทยร่วมกับเพื่อน เพราะยังขาดความมั่นใจ ขาดทักษะในการฟังผู้อื่น และขาดความแม่นยำในทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทยของตนเอง หรือขาดความแม่นยำในการจำโน้ตทำให้เกิดความกังวล แล้วบรรเลงหยุดบ้าง ซ้ำไปบ้าง ส่วนใหญ่ถ้านักเรียนเกิดความคุ้นเคยหรือแม่นยำมักจะชอบเร่งจังหวะ และเป็นที่สังเกตว่านักเรียนผู้บรรเลงเครื่องสายส่วนใหญ่ไม่รู้ทำนองหลัก หรือมือซ้อง ซึ่งปิ๊บ คงลายทอง (2559) กล่าวว่า “นักเรียนผู้บรรเลงเครื่องสายส่วนใหญ่ เมื่อเวลาบรรเลงเครื่องดนตรีจะใช้ลักษณะการท่องจำทุกตัวโน้ต โดยปราศจากทำนองหลักในใจ ซึ่งเมื่อบรรเลงผิดพลาดแล้ว ทำให้ไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ทัน ทำให้เกิดการบรรเลงสะดุด หรือหยุดบรรเลง” (ปิ๊บ คงลายทอง, สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2559) ซึ่งสามารถสรุปปัญหาที่พบเป็นหลัก คือ ปัญหาคุณภาพของเสียง ปัญหาความไม่มั่นใจในตนเอง และไม่ฟังผู้อื่น ทำให้บรรเลงหยุดบ้าง ซ้ำไปบ้าง หรือเร่งจังหวะเร็วขึ้นบ้าง ปัญหาการไม่รู้ทำนองหลักของนักเรียนผู้บรรเลงเครื่องสาย และปัญหาไม่มีเวลาฝึกซ้อมรวมวง ดังนั้นแนวทางสำหรับผู้เรียนในปัจจุบัน จึงควรมุ่งเน้นการฝึกซ้อมทักษะพื้นฐาน การเรียนรู้ทางซ้องหรือทำนองหลัก และการแก้ปัญหาคือการเพี้ยนเสียง และบรรเลงไม่ตรงจังหวะ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถแก้ไขด้วยการฝึกซ้อมจนเกิดความเคยชิน และบรรเลงดนตรีไทยร่วมกับเพื่อนบ่อยๆ เพื่อเป็นการฝึกทักษะในการฟังผู้อื่น แล้วบรรเลงได้อย่างพร้อมเพรียงกันในที่สุด ผู้วิจัยจึงอยากเสนอให้นักเรียนผู้บรรเลงดนตรีไทยให้ความสำคัญกับการฝึกซ้อมรวมวง มาฝึกซ้อมกันอย่างสม่ำเสมอ มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้ใหม่ๆ รู้จักลองผิดลองถูก พร้อมทั้งมีความมุ่งมั่นที่จะแก้ไขปัญหาและอุปสรรคให้ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากการที่จะได้วงดนตรีไทยที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีการฝึกซ้อมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ และผู้บรรเลงต้องครบวง ถึงจะมีการปรับวงได้ออกมากลมกลืน

2.3 ด้านแนวทางการจัดหลักสูตร สาระ หรือเนื้อหา ควรจัดสาระการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียว หรือการปรับวงต่างๆ ให้ประกอบด้วย เนื้อหาดนตรี และทักษะดนตรี ซึ่งเนื้อหาดนตรีและทักษะดนตรีดังกล่าว เป็นแนวทางการจัดสาระดนตรีตามหลักวิชาการ ซึ่งณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2555) กล่าวว่า ในทางดนตรีสาระดนตรี คือ องค์ความรู้ทั้งหมดของวิชาการดนตรี ผู้ศึกษาดนตรีควรได้เรียนรู้สาระดนตรีอย่างครบถ้วนตามความยากง่าย หรือความลึกซึ้งแตกต่างกันออกไปตามระดับการศึกษา ระดับการเรียนรู้ หรือระดับความสามารถ แล้วแต่กรณี ผู้เรียนจำเป็นต้องมีโอกาสเรียนรู้

ส่วนประกอบต่างๆ ของสาระดนตรีทั้งหมด จึงสามารถกล่าวได้ว่า ผู้เรียนมีการเรียนรู้ดนตรีเกิดขึ้น โดยในการวิจัยครั้งนี้เนื้อหาดนตรีเป็นเรื่องของการบรรเลงวงมโหรีเครื่องเดียว ครอบคลุมเนื้อหาในเรื่องการแปลทำนอง แนวในการบรรเลง น้ำหนักเสียงเครื่องดนตรีและเสียงขับร้อง การสวมส่งรับร้อง การควบคุมจังหวะ และวรรณคดีดนตรี ได้แก่ ประวัติของบทเพลง และระเบียบวิธีการบรรเลง ซึ่งสอดคล้องกับสิริชัยชาญ พักจำรูญ (2559) ที่ให้ทรรศนะทางด้านเนื้อหาดนตรีสำหรับวงมโหรีเครื่องเดียวว่า “ในการแปลทำนองของแต่ละเครื่องดนตรีนั้นควรมีเอกลักษณ์ของตนเอง แต่ต้องทำการแปลทำนองให้เป็นไปตามทำนองหลักและกลมกลืนกับเครื่องสาย อาจคล้ายกันบ้างแต่ไม่เหมือนกันทั้งหมด ความซ้ำเร็วในการบรรเลงแต่ละท่อนควรไล่ระดับจากช้าไปเร็ว ไม่เร่งแนวจนเกินไป น้ำหนักเสียงเครื่องดนตรีทั้งวง ต้องใช้กำลังเต็มที่ในการบรรเลง ไม่อ้อมแรงจนเกินไป ซึ่งในการประกวดผู้ควบคุมวงควรสังเกตเรื่องเครื่องเสียง และตำแหน่งในการวางไมโครโฟนด้วย ว่าควรนั่งแบบไหน ซึ่งน้อยวงนักที่จะสังเกต ให้เสียงที่ออกมาได้ยินทุกเครื่องดนตรีอย่างเท่าเทียมกัน ผู้ขับร้องต้องมีการระวังการเพี้ยนของเสียง ระวังการเอื้อนแล้วไม่ลงจังหวะ ผู้บรรเลงต้องพิจารณาว่าสวมอย่างไรถึงจะพอดีกัน ส่งอย่างไรนักร้องถึงสะดวก ทำอย่างไรถึงไม่กลบเสียงคนร้อง โดยใช้การสวมร้องเบาและค่อยๆ เพิ่มความดังให้ไม่รู้สึกสะดุ้ง และหลีกเลี่ยงการเร่งทำนอง จังหวะฉิ่ง และหน้าทับ ต้องเข้ากับนักร้อง มีความเข้าใจทางร้อง และรักษาแนวให้มีความพอดี ไม่ช้าลง หรือเร่งจังหวะขึ้น อีกทั้งต้องไปกับเครื่องดนตรีชิ้นอื่นด้วย” (สิริชัยชาญ พักจำรูญ, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559)

2.4 ด้านแนวทางการจัดบริบทหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน ควรใช้เทคนิคต่างๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียว สอดคล้องกับอาจารย์ ประชากร ศรีสาคร ที่กล่าวถึงแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียวไว้ว่า ควรผูกสำนวนกลอนให้มีความสอดคล้องกันอย่างกลมกลืน ปรับแนวเพลงให้เหมาะสมกับประเภทเพลง ปรับระดับแนวเสียงในการรับร้อง ส่งร้อง ให้สนิท หากเป็นเพลงเถา ปรับแนวเพลงให้เร็วเป็นทางหนู ใช้หน้าทับให้เหมาะกับประเภทของเพลง และคุณภาพเสียงของเครื่องดนตรีทุกเครื่องต้องเสมอกัน (ประชากร ศรีสาคร, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2559) นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนดนตรีไทย เป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน หากมีห้องซ้อมที่ดี มีเนื้อที่เป็นสัดส่วน อากาศถ่ายเท เครื่องดนตรีครบครัน นักเรียนก็อยากมาฝึกซ้อม ซึ่งสอดคล้องกับการเลือกสถานที่สำหรับการจัดกิจกรรมของใจจริง เรื่องบุญรอด (2536) ที่กล่าวว่า ควรเลือกสถานที่โดยคำนึงถึงความปลอดภัย เหมาะสมกับปริมาณของนักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการเข้าร่วมกิจกรรม สถานที่ที่ตั้งต้องไม่ไกลจนเกินไป เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยจึงอยากเสนอให้ผู้สอนหาวิธีการสอนที่ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วม มีการแลกเปลี่ยนทัศนคติซึ่งกันและกันระหว่างผู้สอนกับนักเรียน หรือนักเรียนกับนักเรียน และการหาสิ่งจูงใจที่ช่วยดึงดูดให้นักเรียน

สนใจการเรียนมากยิ่งขึ้นโดยใช้สื่อการเรียนรู้ต่างๆ ช่วยให้การฝึกซ้อมดำเนินไปด้วยความสนุกสนาน มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ไม่น่าเบื่อ โดยผู้สอนควรกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ตนเอง และเพื่อน เพื่อหาแนวทางปรับเปลี่ยนการฝึกซ้อมของตนเองให้ดียิ่งขึ้น ควรมีจิตวิทยาในการพูดคุยกับนักเรียน มีการให้กำลังใจ กล่าวคำชมเชยเมื่อทำได้ดี มีการเสนอกฎกติกาที่ทุกคนยอมรับในการอยู่ร่วมกัน และควรเข้าใจภูมิหลัง วุฒิภาวะ ความรู้สึกของนักเรียน และความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน ไม่ปล่อยวาง และไม่เขี้ยวเข็ญเข้มงวดกับนักเรียนจนเกินไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นแรงบันดาลใจที่ส่งผลต่อคุณภาพการบรรเลงดนตรีของนักเรียน จึงควรให้ความสำคัญ และทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการหรือรูปแบบการเสริมแรงผู้บรรเลงดนตรี โดยหาวิธีการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผลเพิ่มเติมในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ผู้ที่สนใจศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเตี้ยระดับมัธยมศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ควรเลือกตีความข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เฉพาะตามกรอบแนวคิดที่ต้องการศึกษา เนื่องจากวิจัยเรื่องนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) กับโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นกรณีศึกษา ณ จุดหนึ่งของช่วงเวลา ทำให้การนำผลการศึกษาไปใช้ในวงกว้างมีข้อจำกัดบ้าง
2. ผู้วิจัยควรใช้สื่อโซเชียลมีเดียในปัจจุบันให้เป็นประโยชน์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวในอดีต ซึ่งกลุ่มตัวอย่างบางส่วนอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร บางส่วนอยู่ต่างจังหวัด และบางส่วนอยู่ต่างประเทศ จึงแก้ปัญหาโดยการขอคำแนะนำด้านข้อมูลผู้ติดต่อ เช่น เบอร์โทรศัพท์ เฟสบุ๊ก ไลน์ เป็นต้น จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้เก็บข้อมูลไปแล้ว และทำการติดต่อขออนุญาตเก็บข้อมูล สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ต่างประเทศ ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผ่านทางวีดีโอคอล
3. ผู้วิจัยควรใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ แบบเจาะลึก ในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวในอดีตนั้น โดยผู้วิจัยต้องมีการเตรียมตัวเป็นอย่างดี เพื่อให้ได้ข้อมูลครบทุกประเด็นที่ต้องการ และใช้คำถามเชิงกระตุ้นผู้ถูกสัมภาษณ์เพื่อให้บอกข้อมูลที่นึกขึ้นได้ภายหลังในกรณีผู้ถูกสัมภาษณ์ให้ข้อมูลได้ไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการบรรเลงมโหรีที่ถูกต้องตามแบบแผนจากกรณีศึกษาอื่นๆ
2. ควรมีการศึกษาแนวทางการฝึกซ้อมวงดนตรีไทยประเภทอื่นๆ เพื่อพัฒนาการบรรเลงรวมวงให้ประสบความสำเร็จ
3. ควรมีการศึกษาแนวทางการฝึกซ้อมวงดนตรีไทยจากหลายกรณีศึกษา หรือการศึกษาข้ามกรณี เพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เปรียบเทียบ และช่วยสนับสนุนข้อเท็จจริงที่ได้จากกรณีศึกษาอื่นๆ ให้มีความหนักแน่นมากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.

กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

กาญจนา เตชะวณิชย์. สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559.

คณะกรรมการจัดทำหนังสือ 25 ปี ประลองเพลง ประเลงมโหรี. (2558). *25 ปี ประลองเพลง*

ประเลงมโหรี. กรุงเทพมหานคร: สายธุรกิจโรงพิมพ์ บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน.

จักรพันธ์ สามไพบูลย์. สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559.

จารึก ศุภวงศ์. (2546). *การศึกษาการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรดนตรี สำหรับนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษทางด้านดนตรี : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา กรุงเทพมหานคร*.

(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต), ภาควิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ใจจริง เรืองบุญรอด. (2536). *กิจกรรมร่วมหลักสูตร*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาหลักสูตรและการ

สอน คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

ชัยยะ ทางมีศรี. สัมภาษณ์, 26 ธันวาคม 2558.

ณรุทธ์ สุทนต์จิตต์. (2544). *พฤติกรรมการสอนดนตรี*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

ณรุทธ์ สุทนต์จิตต์. (2555). *ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐภัทร กลิ่นจะโป๊ะ. (2549). *การปรับวงเครื่องสายไทย กรณีศึกษา “วงลัทธิเสนาะ”*. (วิทยานิพนธ์

ปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต), ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณิชภัทร อึ้งเหมอนันต์. (2558). *การประกวดวงมโหรี “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ตาม*

พระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต), สาขาดุริยางคศิลป์ไทย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.

ดวงดาว เศษรินทร์. สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559.

นริศรานุวัตติวงศ์. (2546). *ศาสน์สมเด็จพระเจ้า*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสมเด็จพระเจ้า เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุ

วัตติวงศ์, มูลนิธิสมเด็จพระเจ้า กรมพระยาดำรงราชานุภาพ และองค์การค้าของคุรุสภา.

- บุญช่วย โสวัตร. (2538). *การปรับวงดนตรีไทยชั้นสูง/บุญช่วย โสวัตร และนิสิตปริญญาโท สาขา ดุริยางค์ไทย รุ่นที่ 1 คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.
- ประชากร ศรีสาคร. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2559.
- ปองภพ สุกิตติวงศ์. (2556). *การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะคิด ปฏิภาณดนตรีแจ๊สในคีตลักษณ์บลูส์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต), ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปานจันทร์ ปล้องทอง. สัมภาษณ์, 7 มิถุนายน 2559.
- بيب คงลายทอง. สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2559.
- พูนพิศ อมาตยกุล. สัมภาษณ์, 16 มิถุนายน 2559.
- พูนพิศ อมาตยกุล และคณะ. (2549). *จดหมายเหตุดนตรี 5 รัชกาล*. งานวิจัยเอกสารและลำดับ เหตุการณ์ พุทธศักราช 2411-2549.
- มนตรี ตราโมท. (2540). *ดุริยางคศาสตร์ไทย ภาควิชาการ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.
- ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. สัมภาษณ์, 29 พฤษภาคม 2559.
- ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. (2553). *การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้เรื่องวงมโหรี กรณี : ผลงาน วิชาการ“การปรับวงมโหรี” ชนะเลิศอันดับที่ 1 ระดับประเทศ ถ้วยพระราชทานสมเด็จพระ เทพรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี รายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” 3 ปี ซ้อน ผลงานการปรับวงของ อาจารย์ ดร.ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์ กรณีการบริการวิชาการ: โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร พุทธศักราช 2544-2546*. เอกสารอัดสำเนา จำนวน 237 หน้า.
- ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. (2559). *ดนตรีไทยศึกษา: ว่าด้วยการปรับวงดนตรีไทย*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรโสภณ จำกัด.
- รังสีพันธุ์ แข็งขัน. (2547). *พลังการวิจารณ์: สังคีตศิลป์*. กรุงเทพมหานคร: มิ่งมิตร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2551). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์: อักษร A-L ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ลำยอง โสวัตร. สัมภาษณ์, 26 ธันวาคม 2558.
- วิฑิต์ธาดา เกาคำ. (2556). *การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนดนตรีโดยใช้ดนตรีคลาสสิก และดนตรีสมัยนิยมเพื่อพัฒนาทักษะเปียโนของนักเรียนระดับชั้นต้น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต), ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สกา ไกรแก้ว. สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559.

สกุณา ประมาะยัง. (2556). *การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนดนตรีเพื่อพัฒนาเทคนิคการปฏิบัติโน้ตระดับสำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นกลาง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต), ภาควิชาศิลป ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สายพิน พุทธิสาร. (2543). *การศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนที่ได้รับรางวัลการประกวดวงดนตรีไทยถ้วยพระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต), ภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *นโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2559*.

สิริชัยชาญ ฟ้าจรรย์. สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2559.

สุภางค์ จันทวานิช. (2559). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ตีรภานนท์. (2557). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อภิชัย พงศ์ลือเลิศ. สัมภาษณ์, 26 ธันวาคม 2558.

อิทธิพล ใจสมัคร. (2542). *ดนตรีไทยอุดมศึกษา ครั้งที่ 30: เรียนดนตรีไทยอย่างไรให้สนุก*. กรุงเทพมหานคร: จามจุรีโปรดักท์.

ภาษาอังกฤษ

Fu, W. M. (2009). *A Case Study of an Award Winning Public School String Orchestra Program*. (Electronic Thesis or Dissertation).

Mayo, E. (2003). *The Human Problems of an Industrial Civilization*. Canada: Routledge.

Rowley, J. (2002). Using Case Studies in Research. *Management Research News*, 25(7).

Slette, A. L. (2014). *A Qualitative Case Study of Three Undergraduate*. (Dissertation for the PhD degree Norwegian Academy of Music), Oslo, Norwegian Academy of Music.

Steiner, E. (1988). *Methodology of Theory Building*. Sydney: Educology Research Associates.

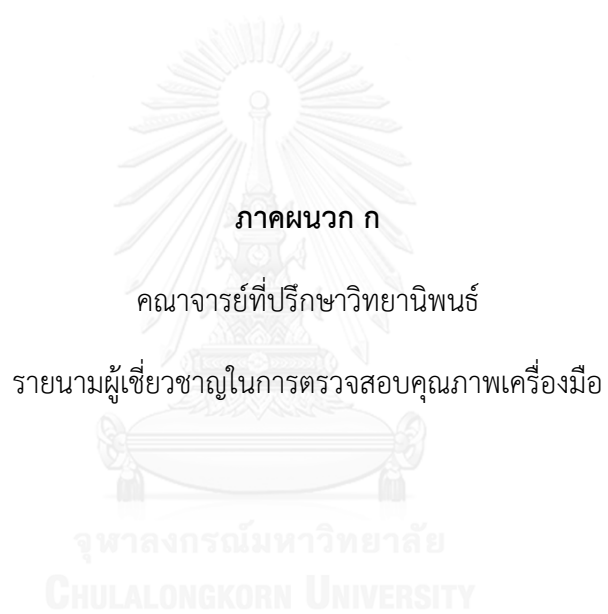
Yin, R. K. (2014). *Case Study Research: Design and Methods*. London: Sage publications.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

คณาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร. ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์
คณะกรรมการภายนอก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุพร สีม่วง

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธรรณัฐ หินอ่อน	รองผู้อำนวยการ สำนักวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อาจารย์ ดร.วิชฎาลัมพก์ เหล่าวานิช	อาจารย์สาขาคณิตตรีไทย โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม
อาจารย์สุวรรณี ชูเสน	อาจารย์ประจำภาควิชาดุริยางศิลป์ คณะศิลปปะนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบวิเคราะห์เอกสาร
- แบบสัมภาษณ์เรื่อง แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา
 - แบบสังเกตการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา
 - แบบวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์
- แบบวิเคราะห์แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา

แบบวิเคราะห์เอกสาร

ชื่อเรื่อง แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา

ชนิดของเอกสาร	แหล่งที่มา	วัน/เดือน/ปี	สาระสำคัญ
1. การศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study)			
2. การฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่อง เดี่ยวระดับมัธยมศึกษา			
3. บุคคลที่เกี่ยวข้องกับ ความสำเร็จของระบบการ ฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว ระดับมัธยมศึกษา			
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง			

แบบสัมภาษณ์

ฉบับที่ 1

สำหรับ ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา

วัน/เดือน/ปี.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ-นามสกุล.....
2. เพศ.....
3. อายุ.....ปี
4. ประสบการณ์การทำงาน (อายุราชการ)ปี
5. ประสบการณ์ในการส่งวงประกวด
6. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....
7. ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง.....
8. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งปัจจุบัน.....ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา

เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน

มิติด้านเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย

1. ท่านมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย
อย่างไร

.....

.....

.....

2. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย มีความสอดคล้องกับการนำไปใช้จริงหรือไม่ อย่างไร และมีการดูแลและติดตามผลหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

กระบวนการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว

มิติด้านการจัดการด้านงบประมาณและอาคารสถานที่

1. ท่านมีการจัดสรรงบประมาณ เช่น ด้านผู้ปรับวง ด้านอาหาร ด้านการเดินทาง ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องดนตรีไทย สำหรับการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวในโรงเรียนของท่าน อย่างไร

.....

.....

.....

2. ท่านประสบปัญหาในการจัดสรรงบประมาณหรือไม่ อย่างไร หากประสบปัญหาได้ดำเนินการแก้ไขอย่างไร

.....

.....

.....

3. ท่านได้จัดอาคารสถานที่ในการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว ให้เอื้อต่อการฝึกซ้อมของนักเรียนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

4. ท่านประสบปัญหาในการจัดอาคารสถานที่หรือไม่ อย่างไร หากประสบปัญหาได้
ดำเนินการแก้ไขอย่างไร

.....

.....

.....

5. สิ่งที่ทำดำเนินการไปได้ดีในการจัดการด้านงบประมาณและอาคารสถานที่คืออะไร เพราะ
เหตุใด

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์

ฉบับที่ 2

สำหรับ อาจารย์ผู้ควบคุมวง และผู้ปรับวง

ชื่อเรื่อง แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา

วัน/เดือน/ปี.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ-นามสกุล.....
2. เพศ.....
3. อายุ.....ปี
4. ประสบการณ์การทำงาน (อายุราชการ)ปี
5. ประสบการณ์การควบคุมวง/ปรับวง
6. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....
7. ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง.....
8. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งปัจจุบัน.....ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา

เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน

มิติด้านเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย

1. จำนวนโควตานักเรียนประเภทความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยตามนโยบายของโรงเรียนในแต่ละปี มีปัญหา หรืออุปสรรคหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

2. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย มีความสอดคล้องกับการนำไปใช้จริงหรือไม่ อย่างไร และท่านได้รับการดูแลและติดตามผลจากผู้บริหารหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

มิติด้านการคัดเลือกผู้บรรเลงในวงมโหรีเครื่องเดียว

1. ท่านมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกนักเรียนให้มีความเหมาะสมในการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยแต่ละเครื่องมือในวงมโหรีเครื่องเดียว อย่างไร

.....

.....

.....

2. ท่านมีการเตรียมผู้บรรเลงตัวสำรองในวงมโหรีเครื่องเดียวหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

3. คุณสมบัติที่กำหนดหรือคาดหวังว่าอยากให้เกิดในผู้บรรเลงวงมโหรีเครื่องเดียวคืออะไร

.....

.....

.....

4. ท่านประสบปัญหาในการคัดเลือกผู้บรรเลงในวงมโหรีเครื่องเดียวหรือไม่ อย่างไร และมีวิธีแก้ปัญหาอย่างไร

.....

.....

.....

5. สิ่งที่สามารถทำได้ดีในการคัดเลือกผู้บรรเลงในวงมโหรีเครื่องเดียวคืออะไร เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

กระบวนการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียว

มิติด้านการวางแผนการฝึกซ้อม

1. ท่านได้จัดสรรเวลาในการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียวอย่างไร

.....

.....

.....

2. ท่านได้วางบุคลากรในการช่วยดำเนินการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียวหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

3. สิ่งที่คุณคาดหวังอยากให้เกิดในด้านการวางแผนการฝึกซ้อมคืออะไร

.....

.....

.....

4. สภาพที่เกิดขึ้นจริงในด้านการวางแผนการฝึกซ้อมเป็นอย่างไร มีปัญหาเกิดขึ้นหรือไม่ และมีวิธีแก้ปัญหอย่างไร

.....

.....

.....

5. สิ่งที่คุณดำเนินการไปได้ดีในการวางแผนการฝึกซ้อมคืออะไร เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

มิติด้านการจัดการด้านงบประมาณและอาคารสถานที่

1. ท่านมีการจัดสรรงบประมาณ เช่น ด้านผู้ปรับวง ด้านอาหาร ด้านการเดินทาง ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องดนตรีไทย สำหรับการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียวในโรงเรียนของท่าน อย่างไร

.....

.....

.....

2. ท่านประสบปัญหาในการจัดสรรงบประมาณหรือไม่ อย่างไร หากประสบปัญหาได้ดำเนินการแก้ไขอย่างไร

.....

.....

.....

3. ท่านได้จัดอาคารสถานที่ในการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียว ให้เอื้อต่อการฝึกซ้อมของนักเรียนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

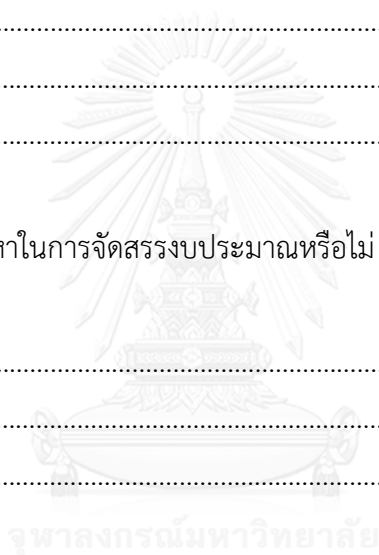
.....

4. ท่านประสบปัญหาในการจัดอาคารสถานที่หรือไม่ อย่างไร หากประสบปัญหาได้ดำเนินการแก้ไขอย่างไร

.....

.....

.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. สิ่งที่ทำเนนการไปได้ดีในการจัดการด้านงบประมาณและอาคารสถานที่คืออะไร เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

มิติด้านการปรับวงมโหรีเครื่องเดี่ยวทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ

ด้านทฤษฎี

1. ท่านมีหลักในการปรับวงมโหรีเครื่องเดี่ยวให้เกิดความกลมกลืนในการบรรเลงตามหัวข้อดังต่อไปนี้ อย่างไร

- การแปลทำนอง
- แนวในการบรรเลง
- น้ำหนักเสียงเครื่องดนตรีและเสียงขับร้อง
- การสวมส่ง รับร้อง
- การควบคุมจังหวะ

.....

.....

.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ท่านมีหลักในการสร้างบุคลิกลักษณะของผู้บรรเลง ได้แก่ การนั่ง การจับเครื่องดนตรี วิธีบังคับเครื่องดนตรี และมารยาทในการบรรเลง ให้เกิดขึ้นอย่างไร

.....

.....

.....

ด้านปฏิบัติ

1. ท่านมีกลวิธีในการปรับวง เช่น การปรับเสียง การสวมส่ง และการประดิษฐ์ปรุงแต่งการบรรเลงให้งดงามสมบูรณ์อย่างไร

.....

.....

.....

2. ท่านมีกลยุทธ์ในการสร้างความสามารถส่วนบุคคลของผู้บรรเลงในการบังคับเสียง และการใช้กำลังบังคับเครื่องดนตรีอย่างไร

.....

.....

.....

มิติด้านการประเมินความพร้อมวงมโหรีเครื่องเดียว

1. ท่านได้ประเมินความพร้อมส่วนบุคคลของนักเรียนอย่างไร
ก่อนการฝึกซ้อม

.....

.....

.....

ระหว่างการฝึกซ้อม

.....

.....

.....

หลังการฝึกซ้อม

.....

.....

.....

2. ท่านได้ประเมินความพร้อมของการทำงานเป็นทีมของนักเรียนอย่างไร
ก่อนการฝึกซ้อม

.....

.....

.....

ระหว่างการฝึกซ้อม

.....

.....

.....

หลังการฝึกซ้อม

.....

.....

.....

3. ท่านประสบปัญหาจากการประเมินความพร้อมวงมโหรีเครื่องเดียวหรือไม่ และมีวิธี
แก้ปัญหายังไร

ก่อนการฝึกซ้อม

.....

.....

.....

ระหว่างการฝึกซ้อม

.....

.....

.....

หลังการฝึกซ้อม

.....

.....

.....

CHULALONGKORN UNIVERSITY

มิติด้านการปรับปรุง/พัฒนา เพื่อเตรียมความพร้อมในการประกวด

1. ท่านมีเทคนิคในการปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียวใน
การบรรเลงรวมวงอย่างไร

.....

.....

.....

2. ท่านมีเทคนิคในการปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวในเชิงจิตวิทยาอย่างไร

.....

.....

.....

3. ท่านมีเทคนิคในการเตรียมแก้ไขปัญหาในสถานการณ์เฉพาะหน้าอย่างไร

.....

.....

.....

4. ท่านประสบปัญหาในการเตรียมความพร้อมก่อนการประกวดหรือไม่ และมีวิธีแก้ปัญหาอย่างไร

.....

.....

.....

5. สิ่งที่ท่านดำเนินการไปได้ดีในการเตรียมความพร้อมก่อนการประกวดคืออะไร เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

มิติด้านการจัดการในวันประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”

1. สิ่งที่ท่านดำเนินการในวันประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” มีอะไรบ้าง และมีการแบ่งเบาภาระหน้าในการจัดการในวันประกวดหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

2. สิ่งที่คาดหวังว่าอยากให้เกิดด้านการจัดการในวันประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” คืออะไร

.....

.....

.....

3. สภาพที่เกิดขึ้นจริงด้านการจัดการในวันประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

4. ท่านประสบปัญหาด้านการจัดการในวันประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” หรือไม่ และมีวิธีแก้ปัญหอย่างไร

.....

.....

.....

5. สิ่งที่ทำเนนการไปได้ดีด้านการจัดการในวันประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” คืออะไร เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์

ฉบับที่ 3

สำหรับ นักเรียนผู้บรรเลงวงมโหรีเครื่องเดี่ยว ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ จากการประกวดรายการ
“ประลองเพลง ประเลงมโหรี”

ชื่อเรื่อง แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา

วัน/เดือน/ปี.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ-นามสกุล.....
2. เพศ.....
3. อายุ.....ปี
4. ระดับการศึกษา.....
5. เครื่องมือเอก.....
6. ปีที่เข้าร่วมการประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา

เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน

มิติด้านเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย

1. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์ในการคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษด้าน
ดนตรีไทย อย่างไร

.....
.....
.....

มิติด้านการคัดเลือกผู้บรรเลงในวงมโหรีเครื่องเดียว

1. ท่านมีความเหมาะสมกับเครื่องดนตรีไทยที่ได้บรรเลงในวงมโหรีเครื่องเดียวหรือไม่
อย่างไร

.....

.....

.....

2. ท่านได้ฝึกซ้อมเครื่องดนตรีชิ้นอื่นที่นอกเหนือจากเครื่องดนตรีที่ได้รับมอบหมายให้บรรเลง
ในวงมโหรีเครื่องเดียวควบคู่กันไปหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

3. คุณสมบัติที่สำคัญของผู้บรรเลงวงมโหรีเครื่องเดียวในความคิดของท่านมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

4. การคัดเลือกผู้บรรเลงในวงมโหรีเครื่องเดียว มีปัญหาเกิดขึ้นหรือไม่ และมีวิธีแก้ปัญหา
อย่างไร

.....

.....

.....

5. สิ่งที่ดีดำเนินการไปได้ดีในการคัดเลือกผู้บรรเลงในวงมโหรีเครื่องเดียวคืออะไร เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

กระบวนการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว

มิติด้านการวางแผนการฝึกซ้อม

1. ท่านได้จัดสรรเวลาในการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวอย่างไร

.....

.....

.....

2. ท่านได้มีส่วนช่วยในการดำเนินการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

3. สิ่งที่คุณคาดหวังอยากให้เกิดในด้านการวางแผนการฝึกซ้อมคืออะไร

.....

.....

.....

4. สภาพที่เกิดขึ้นจริงในด้านการวางแผนการฝึกซ้อมเป็นอย่างไร มีปัญหาเกิดขึ้นหรือไม่ และมีวิธีแก้ปัญหอย่างไร

.....

.....

.....

5. สิ่งที่คุณดำเนินการไปได้ดีในการวางแผนการฝึกซ้อมคืออะไร เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

มิติด้านการจัดการด้านงบประมาณและอาคารสถานที่

1. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณ เช่น ด้านผู้ปรับวง ด้านอาหาร ด้านการเดินทาง ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องดนตรีไทย สำหรับการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวใน โรงเรียนของท่านหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

2. ท่านประสบปัญหาในการมีส่วนร่วมในเรื่องการจัดสรรงบประมาณหรือไม่ อย่างไร หากประสบปัญหาได้ดำเนินการแก้ไขอย่างไร

.....

.....

.....

3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดอาคารสถานที่ในการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

4. ท่านประสบปัญหาในการมีส่วนร่วมในเรื่องการจัดอาคารสถานที่หรือไม่ อย่างไร หากประสบปัญหาได้ดำเนินการแก้ไขอย่างไร

.....

.....

.....

5. สิ่งที่ได้ดำเนินการไปได้ดีในการจัดการด้านงบประมาณและอาคารสถานที่คืออะไร เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

มิติด้านการปรับวงมโหรีเครื่องเดี่ยวทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ

ด้านทฤษฎี

1. ท่านมีความรู้ความเข้าใจในหลักการบรรเลงวงมโหรีเครื่องเดี่ยวให้เกิดความกลมกลืนในการบรรเลงตามหัวข้อดังต่อไปนี้หรือไม่ อย่างไร

- การแปลทำนอง
- แนวในการบรรเลง
- น้ำหนักเสียงเครื่องดนตรีและเสียงขับร้อง
- การสวมส่ง รับร้อง
- การควบคุมจังหวะ

.....

.....

.....

2. ท่านประสบปัญหาเกี่ยวกับขีดความสามารถด้านสรีระในการบรรเลงหรือไม่ อย่างไร หากประสบปัญหาได้ดำเนินการแก้ไขอย่างไร

.....

.....

.....

ด้านปฏิบัติ

1. ท่านมีอุปสรรคในการบรรเลงรวมวง การสวมส่ง และการประดิษฐ์ปรุงแต่งการบรรเลงให้งดงามสมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

2. ท่านมีกลวิธีในการสร้างความสามารถส่วนบุคคลในการบังคับเสียง และการใช้กำลังบังคับเครื่องดนตรีอย่างไร

.....

.....

.....

มิติด้านการประเมินความพร้อมวงมโหรีเครื่องเดียว

1. ท่านได้ประเมินความพร้อมของตนเองอย่างไร

ก่อนการฝึกซ้อม

.....

.....

.....

ระหว่างการฝึกซ้อม

.....

.....

.....

หลังการฝึกซ้อม

.....

.....

.....

2. ท่านได้ประเมินความพร้อมของการทำงานเป็นทีมอย่างไร

ก่อนการฝึกซ้อม

.....

.....

.....

ระหว่างการฝึกซ้อม

.....

.....

.....

หลังการฝึกซ้อม

.....

.....

.....

3. ท่านประสบปัญหาในการประเมินความพร้อมวงมโหรีเครื่องเดียวหรือไม่ และมีวิธี
แก้ปัญหาอย่างไร

ก่อนการฝึกซ้อม

.....

ระหว่างการฝึกซ้อม

.....

หลังการฝึกซ้อม

.....

มิติด้านการปรับปรุง/พัฒนา เพื่อเตรียมความพร้อมในการประกวด

1. ท่านมีการปรับปรุงตนเองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียวอย่างไร

.....

2. ท่านได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกในวงเพื่อช่วยกันปรับปรุงตนเองเพื่อเพิ่ม
ประสิทธิภาพในการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดียวหรือไม่ อย่างไร

.....

3. ท่านมีเทคนิคในการเตรียมแก้ไขปัญหาในสถานการณ์เฉพาะหน้าอย่างไร

.....

4. ท่านประสบปัญหาในการเตรียมความพร้อมก่อนการประกวดหรือไม่ และมีวิธีแก้ปัญหาอย่างไร

.....

.....

.....

5. สิ่งที่ทำเนนการไปได้ดีในการเตรียมความพร้อมก่อนการประกวดคืออะไร เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

มิติด้านการจัดการในวันประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”

1. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการ หรือแบ่งเบาภาระหน้าที่ในวันประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

2. สิ่งที่คุณคาดหวังอยากให้เกิดขึ้นด้านการจัดการในวันประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”คืออะไร

.....

.....

.....

3. สภาพที่เกิดขึ้นจริงด้านการจัดการในวันประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

4. ท่านประสบปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการในวันประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” หรือไม่ และมีวิธีแก้ปัญหาอย่างไร

.....

.....

.....

5. สิ่งที่คุณดำเนินการไปได้ดีด้านการจัดการในวันประกวดรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” คืออะไร เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์

ฉบับที่ 4

สำหรับ คณะกรรมการตัดสินรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”

ชื่อเรื่อง แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยวระดับมัธยมศึกษา

วัน/เดือน/ปี.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ-นามสกุล.....
2. เพศ.....
3. อายุ.....ปี
4. ประสบการณ์การทำงาน (อายุราชการ)ปี
5. ประสบการณ์การตัดสินรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”
6. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....
7. ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง.....
8. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งปัจจุบัน.....ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อวงมโหรีเครื่องเดี่ยว โรงเรียน สอนกุลลาภวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร

1. ปัจจัยที่เกี่ยวกับอาจารย์ผู้ควบคุมวง ผู้ปรับวง หรือครูผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย ปัจจัยใดบ้าง ที่ส่งผลให้วงมโหรีเครื่องเดี่ยว โรงเรียนสอนกุลลาภวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ได้รับรางวัลชนะเลิศ 3 สมัยต่อเนื่องกันในรายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”

.....

.....

.....

2. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะ และมารยาทของผู้บรรเลงดนตรีและของผู้
ขับร้องวงมโหรีเครื่องเดี่ยว โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร อย่างไร

.....
.....
.....

3. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกลวิธีในการปรับวง ปรับเสียง การสวมส่ง และการประดิษฐ์
ปรุงแต่งการบรรเลงให้งดงามสมบูรณ์ของวงมโหรีเครื่องเดี่ยว โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร อย่างไร

.....
.....
.....

4. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดเด่น หรือจุดแข็งของวงมโหรีเครื่องเดี่ยว โรงเรียน
สวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร อย่างไร

.....
.....
.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. ท่านคิดว่าวงมโหรีเครื่องเดี่ยว โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ควร
ปรับปรุงหรือพัฒนาการบรรเลง หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

แบบสังเกตการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว ระดับมัธยมศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

ชื่อสถานศึกษา.....ระดับชั้น.....

วันที่สังเกต.....ผู้บันทึก.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว ระดับมัธยมศึกษา

1. ด้านผู้สอน (T) คือ อาจารย์ผู้ควบคุมวง ผู้ปรับวง หรือครูผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย

.....

.....

.....

2. ด้านผู้เรียน (S) คือ นักเรียนผู้บรรเลงวงมโหรีเครื่องเดี่ยว

.....

.....

.....

3. ด้านหลักสูตร สาระ หรือเนื้อหา (C) คือ บริบทในการจัดสาระการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว หรือการปรับวงต่างๆ

.....

.....

.....

4. ด้านบริบทหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน (X) คือ เทคนิคการปรับวงสำหรับนักเรียนที่แตกต่างกัน หรือเทคนิคการเพิ่มประสิทธิภาพในการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว และการจัดสภาพการเรียนการสอน (สถานที่ อุปกรณ์เครื่องดนตรี สื่อ)

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ประเด็นอื่นๆ ที่น่าสนใจ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

แบบวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์ จาก DVD บันทึกการประกวด

รายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”

รอบชิงชนะเลิศ ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

รางวัลชนะเลิศ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ครั้งที่.....พ.ศ.....

รายการ	สาระสำคัญ
1. ความกลมกลืนในการบรรเลงตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้ - การแปลทำนอง - แนวในการบรรเลง - นำหนักเสียงเครื่องดนตรีและเสียงขับร้อง - การสวมส่ง รับร้อง - การควบคุมจังหวะ	
2. บุคลิกลักษณะและมารยาทของผู้บรรเลง ดนตรีและของผู้ขับร้อง	

แบบวิเคราะห์ผลงานการบรรเลงเชิงประจักษ์ จาก DVD บันทึกการประกวด

รายการ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี”

รอบชิงชนะเลิศ ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

รางวัลชนะเลิศ “ประลองเพลง ประเลงมโหรี” ครั้งที่.....พ.ศ.....

รายการ	สาระสำคัญ
3. กลวิธีในการปรับวง ปรับเสียง การสวมส่ง และการประดิษฐ์ปรุงแต่งให้งดงามสมบูรณ์	
4. กลวิธีส่วนบุคคลในการบังคับเสียง และการใช้กำลังบังคับเครื่องดนตรี	

แบบวิเคราะห์แนวทางการฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว

การฝึกซ้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว	ผู้สอน (ผู้บริหารระดับ หมวดวิชา อาจารย์ ผู้ควบคุมวง ผู้ปรับวง)	ผู้เรียน (นักเรียนผู้บรรเลง วงมโหรีเครื่องเดี่ยว)	หลักสูตร สาระ หรือเนื้อหา	บริบทหรือ สถานการณ์ในการ เรียนรู้หรือการ เรียนการสอน
<p>เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน</p> <p>รวมทั้งสิ้น 2 มิติ ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มิติด้านเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย 2. มิติด้านการคัดเลือกผู้บรรเลงในวงมโหรีเครื่องเดี่ยว 				
<p>กระบวนการฝึกซ้อม</p> <p>รวมทั้งสิ้น 6 มิติ ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มิติด้านการวางแผนการฝึกซ้อม 2. มิติด้านการจัดการด้านงบประมาณและอาคารสถานที่ 3. มิติด้านการปรับวงมโหรีเครื่องเดี่ยวทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ 4. มิติด้านการประเมินความพร้อมวงมโหรีเครื่องเดี่ยว 5. มิติด้านการปรับปรุง/พัฒนา เพื่อเตรียมความพร้อมในการประกวด 6. มิติด้านการจัดการในวันประกวดรายการ “ประลองเพลงประเลงมโหรี” 				

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวพิริญา วิสิฐจันทรวงศ์ เกิดวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ.2533 จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง เหรียญทอง) สาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ.2557 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ.2557

